

1931 JANUÁR

ERDÉSZETI LAPOK

LXX. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

1. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő
BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1931. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 237—22.)

Kérelem

a tagdíjak és előfizetési díjak beküldésére

Tisztelettel felkérjük az Országos Erdészeti Egyesület t. alapító- és rendes tagjait, valamint az Erdészeti Lapok t. előfizetőit is, hogy az egyesületi és a lappal kapcsolatos kiadások fedezhetése céljából az 1931. évre esedékes tag-, illetőleg előfizetési díjakat, valamint a hátralékos tagdíjakat a jelen számhoz csatolt postatakarékpénztári csekklap felhasználásával (23.602.) mielőbb beküldeni szíveskedjenek.

Tagjaink a lapot tagilletményként kapják, a lapért külön előfizetési díjat nem fizetnek.

Az Erdészeti Lapok előfizetési díja a nemtagoknak egész évre 24 pengő, erdészeti altiszteknek 12 pengő.

Budapest, 1931. évi január hó.

Titkári hivatal.

Felhívás!

Az Országos Erdészeti Egyesület általános erdőgazdasági bizottsága múlt év december hó 19-én tartott ülésében foglalkozott az államvasuti tűzifaszállítások kérdésével.

Tekintettel arra, hogy a polgári viteldíjaknak az utóbbi időben történt módosítása a magyar termelésre nézve kedvezőbb helyzetet teremtett, felvetődött az a gondolat, hogy ezt az államvasuti szállításoknál is fel kellene a magyar termelés előnyére használni.

Az államvasuti szállításoknál ugyanis ezideig a feladó állomási árakat vették alapul, s így például a debreceni és szegedi üzletvezetőségek összes tűzifaszükségletét külföldi termelőktől rendelték meg azzal az indokolással, hogy ezeken a területeken a külföldi fa — a rezsi-fuvardíj figyelembevételével — olcsóbb a belföldi fánál.

Bár az volt a meggyőződésünk, hogy például Kecskemét vagy Nyíregyháza környékét belföldi fával olcsóbban lehetne ellátni, kellő adatok hiányában ezt igazolni nem tudtuk.

Ezért merült fel az a gondolat, hogy az Államvasut a maga szükségletét bizonyos nagyobb fogyasztási gócpontok szerint csoportosítva írja ki és az ajánlatokat ezekre a gócpontokra beszállítva, a polgári fuvardíj figyelembevételével kívánja be.

Ennek a megoldásnak két előnye volna.

Először a magyar fa az államvasuti szállításoknál is ki tudná használni a fuvardíjkedvezményt.

De másodsorban így sokkal könnyebb lenne az ajánlatok elbírálása, nem húzódnék hetekig a tárgyalás és tökéletes volna a nyilvánosság ellenőrzése is, mert hiszen első tekintetre meg lehetne állapítani a legolcsóbb ajánlatot.

Tekintettel a kérdés rendkívüli fontosságára, a bizottság szükségesnek tartotta, hogy ezzel az érdekelt termelők és uradalmak részletesebben foglalkozhassanak és magán a tárgyaláson is résztvehessenek.

Ezért elhatározta még a tél folyamán egy tágabb értekezlet megtartását, amelyen az egyesületnek mindazok a tagjai résztvehessenek, akik az államvasúti tűzifaszállításokban

ezideig résztvettek, vagy a jövőben résztvenni kívánnának.

Felkérjük ezért mindazokat a t. tagjainkat, akiket a kérdés érdekel, szíveskedjenek azzal lehetőleg behatóan foglalkozni és az ezévi február hó 4-én délután 5 órakor az egyesület helyiségében megtartandó értekezleten megjelenni, s egyúttal arra vonatkozó adataikat és számításait is magukkal hozni szíveskedjenek.

Krónika

1. Vámháború

Csehszlovákiával a vámszerződésekre vonatkozó tárgyalások megszakadtak s így ma a két állam között tulajdonképen vámháború áll fenn.

A magyar erdőgazdaságot ez a kérdés igen közelről érinti, mert hiszen évről-évre 60—70.000 vagon tűzifa és közel ugyanennyi kocsirakomány — sőt néha több — nyers és feldolgozott műfa jött át hozzánk a cseh határon.

A vámháborúból folyólag először a tűzifánál értük el a magyar termelés védelmét, amennyiben a kormány az autonóm vámtarifa erre vonatkozó tételének módosításával 10.000 kg.-ként 58 pengő behozatali vámmal sújtotta a külföldi tűzifát.

A különböző műfaválasztékok behozatala egyelőre még csak engedélyhez van kötve, reméljük azonban, hogy a rég óhajtott vám rövidesen ezekre vonatkozólag is megszületik.

A vámvédelem hatását a magyar fatermelés máris érzi, amennyiben a kereslet belföldi tűzifa iránt számottevően megléncült.

Örömmel állapítjuk meg, hogy termelőink a bölcs mérsékletnek feltűnő példáját adták azzal, hogy az eladási árakat — legalább tudomásunk szerint — nem emelik, hanem a kedvezőbb keresleti viszonyokat arra használják, hogy felhalmozott készleteiken változatlan árak mellett tudjanak túladni.

Az a kérelem tehát, amivel a fuvardíjkezdvmény elérésékor fordultunk termelőinkhez, eredménnyel járt s a magyar termelés a fogyasztói árak drágítása nélkül tölti be árszabályozó hivatását.

El kell azonban várnunk kereskedőinktől is azt, hogy ugyanilyen mérsékletet tanúsítsanak a fogyasztás szükségletének közvetlen kielégítésénél is, mert ha ezt nem tennék, a magyar termelés nem fog késni az indokolatlan drágítás ódiumát és következményeit a kereskedelemre áthárítani.

Eddig elfoglalt álláspontunkat a most már elért vámvédelemre vonatkoztatva is fenntartjuk.

A magyar termelés előtt csak egy cél lebeghet: kiszorítani a külföldi fát minél nagyobb területről.

Kapcsoljuk be itt a többtermelés kérdését is, még pedig olyan formában, hogy a helyi fogyasztást szorítsuk rá az alárendelt választékok (gallyfa, tuskófa, botfa, gyérítési anyag) felvételére és az ily módon felszabaduló jobb választékokat használjuk a távolabb eső piacok megszerzésére és ellátására.

Ne feledjük el, hogy volt olyan esztendő, amikor több mint 36 millió pengőt fizettünk ki a külföldnek csak tűzifáért.

A magyar erdőgazdaság és fatermelésnek tehát elsőrendű hazafias kötelessége ezt a behozatalt a lehetőségig lecsökkenteni s különösen kötelessége most, amikor a kormányzat jóvoltából olyan előnyös helyzetbe került a külföldi fával szemben, amilyenre néhány hónappal ezelőtt még gondolni sem mertünk volna.

Bízunk hozzá, hogy ezek a lehetőségek rövidesen valóra válnak és az 1931. év külkereskedelmi mérlege tanúságot fog tenni arról, hogy a magyar erdőgazdaság és fatermelés hivatása magaslatán áll.

2. Alföldfásítás, kopár erdősítés, állományjavítás

Állandó fájdalmaink ezek a kérdések, amelyeket nem tudunk és nem akarunk pihenni hagyni.

Az országgyűlés felsőháza múlt évi december hó 12-én tartott ülésében foglalkozott az ebben az ügyben egyesületünk agitációja alapján oda beérkezett kérvényekkel és feliratokkal.

Az erre vonatkozó tárgyalásokat a felsőházi értesítő nyomán szösz szerint közöljük:

Gróf Hadik János: Nagyméltóságú Elnök Úr! Tisztelt Felsőház! Az 1923:XIX. t.-c. szabályozza az alföldi fásítás kérdését. A statisztikai adatok ismeretese s csak ismételni akarom, hogy Csonka-Magyarország erdőterülete 12.4%-át teszi ki az ország egész területének. Ez

az erdőmennyiség egyáltalában nem elegendő az ország szükségietének fedezésére, aminek legszomorúbb bizonyítéka az, hogy 1928-ban kerekén 149 millió, s még a dekonjunktúra jegyében elmúlt 1929. évben is 131 millió pengő értékű nyers és megmunkált fát hoztunk be a szomszéd államokból. Ez az óriási tehertétel legjobb bizonyítéka annak, hogy milyen szegények vagyunk mi fa dolgában. *(Úgy van! jobbfelől.)*

Az erdők más fontos gazdasági szerepe is bizonyára mindenki előtt ismeretes; csapadékeloszlás; szelek erejének csökkentése, talajnedvesség megőrzése s dombvidéken a csapadékvizek levezetésének kérdése ez, mind a legszorosabb összefüggésben van a magyarországi erdőkkel. A főváros közelében, a Mátrában s a Bükkben találunk százezer holdakat, amelyek ilyen nagy esőzések idején ki vannak téve a víz rohamos leszaladásának ami vízmosásokat idéz elő, ami azt a területet terméketlenné teszi, sőt még az alsóbb területekre is káros kihatással van.

Rá kell mutatnom még arra is, hogy az erdőterület Magyarországon nagyon egyenlőtlenül van elosztva. Amíg egyes felvidéki vagy dunántúli vármegyékben az erdőterületek az összes terület 20%-át is meghaladják s az illető környék szükségletén felül bizonyos fokig még további más vidékeket is elláthatnak faanyaggal, addig a földművelésügyi minisztérium statisztikai adatai szerint hat olyan törvényhatóság van, amelyben az erdő 1%-át sem éri el az összes területnek, négy olyan törvényhatóság van, ahol 2%-ot tesz ki az erdőterület, további öt törvényhatóságban 4%-on alul marad. A futóhomok kiszáradása folytán, amint jól tudjuk, a homokon felépülő szik is terméketlenné teszi azokat a területeket s éppen ezeknek a nagy területeknek gazdaságos kihasználása érdekében nagyon fontos a fásítás, mert ott igazán a legtöbb helyen nagyon szép, jól jövedelmező és jövővésű erdőket lehetne telepíteni.

Ezeket az igen fontos célokat szolgálta annak idején ez a fásítási törvény. Hogy ez megfelelő volt, annak bizonyítéka az, hogy a földművelésügyi miniszter úr egy 15 éves fásítási programmot állított fel annak idején. 56.768 katasztrális hold kopár terület, 213.588 katasztrális hold alföldi terület, összesen tehát 270.356 katasztrális hold terület beerdősítését ölelte fel ez a program, s évi 18.000 hold beerdősítéséhez évente 1.560.000 pengő hitelfedezetre lett volna szükség.

A szép terv tehát megvolt, azonban nem nyert megvalósulást. Ezzel a szép tervvel az történt, hogy az 1928—29. évi költségvetésben 1.230.000 pengőt, az 1929—30. évi költségvetésben 750.000 pengőt, az 1930—31. évi költségvetésben pedig már csak 600.000 pengőt irányoztak elő a különböző rovatokban ezekre a célokra. Ebben az összegben is bennfoglaltattak azok az összegek, amelyek szükségesek az állami erdők fásítására, faiskolákra stb., úgyhogy körülbelül kitesz 300 ezer pengőt maga ez az egy tétel. Így aztán jóformán semmi sem ma-

rad arra a célra, amelyért meghozatott a törvény, amelyért a földművelésügyi miniszter úr ezt a nagyon helyes és jó fásítási programmot felállította.

Annak idején ebben a Házban szemrehányást tettem a földművelésügyi miniszter úrnak, hogy az erdőtisztek egy részét elbocsátotta. Akkor közvetlen utána volt olyan szíves ezt az elbocsátást visszavonni és őket tovább alkalmazni. Most novemberben ismét nagy elbocsátások történtek, ami bizonyítéka annak, hogy a kormánynak nincs is szándéka a közeljövőben folytatni ezt a programmot s a fásítást kellő eréllyel szorgalmazni és keresztülvinni.

A földművelésügyi miniszteri tárca 1925—1929-ig saját hivatalos kimutatása szerint 252,633.652 pengőt költött beruházásokra, amiből azonban mindössze 1,500.000 pengő, tehát 0.6%-a ennek az összegnek jutott az Alföld fásítási céljaira. Ha a földművelésügyi miniszter úr ebből a nagy összegből kihasított volna 15—16 milliót, akkor programját igenis keresztülvihette volna és akkor nem akadt volna meg ez a hasznos beruházás.

Itt ugyanis mindig különbséget kell tennünk a beruházások között, a felesleges beruházások, a külső parádét szolgáló beruházások, a különféle befolyások következtében előállott beruházások és az igazán hasznos beruházások között. *(Úgy van! Úgy van! jobbfelől.)* Különben is az a véleményem, hogy nem kell egyebet tenni, mint csak forgalmi adóváltság vagy bármi más címen 2—3%-kal megterhelni a külföldről bejövő fát s akkor már ebből az összegből is komolyan folytatható volna az akció. Hiszen még ebben a válságos évben is szeptember végéig mintegy 80 millió pengő értékű nyers és megmunkált fát hoztunk be, s ez az összeg az év végéig meg fogja haladni a 100 milliót.

Azt tartom, hogy a földművelésügyi miniszter úrnak kötelessége ezt az akciót igenis folytatni és magát ennek érdekében exponálni. Arra a bizonyos takarékosági szempontra, amelyet most minden efféle kérdésnél hangoztani hallunk, azt felelem, hogy ez igazán komoly beruházás, ez az ország jövőjét biztosító beruházás. Ezért kívánnám, ha a földművelésügyi miniszter úr e tekintetben felvenné a komoly harcot, ha kell, a minisztertanácsban is, azokkal szemben, akik folyton a takarékoságot hangoztatják s ezen a címen éppen a leghasznosabb beruházásokat eltörlik. *(Helyeslés jobbfelől.)* Magyarország jövőjét biztosítani elsőrendű kötelesség. Ezeket a dolgokat, amelyek a jövőre szólnak, amelyek megalapoznak egy erős Magyarországot, amely majd a saját szükségletét minden tekintetben fedezni tudja, momentán takarékosági szempontokból abbahagyni, nagyon helytelen takarékoság és nagyon helytelen pénzügyi politika. *(Úgy van! jobbfelől.)* A magam részéről csak azt kérem a földművelésügyi miniszter úrtól, legyen szíves ez ügyben erélyesen állást foglalni. Hiszen a Felsőház közgazdasági bizottsága is, amint már méltóztattak

hallani, a leghatározottabban kijelentette, hogy a kopár területeknek fásítását abbahagyni nem szabad. Kérem a kormányt, hogy e tekintetben változtassa meg felfogását s erre a hasznos beruházásra fordítsa azt az összeget, amely a keresztülvitelre szükséges. *(Helyeslés jobbfelől.)*

Elnök: Bernát István öméltóságát illeti a szó.

Bernát István: Nagyméltóságú Elnök Úr! Mélyen tisztelt Felsőház! A magam részéről abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy öexcellenciája imént elmondott beszédéhez teljes egészében hozzájárulhatok. Üdvözlöm őt ezen a téren és hiszem, hogy szavának súlya is lesz, mint ahogy ez kívánatos is.

Bizonyos sikernek kell elkönyvelni azt a tényt, hogy a Felsőház illetékes bizottsága — nem elégedvén meg a miniszterhez való sablon-szerű áttétellel — már maga is hangsúlyozza azt a kiváló fontosságot, amelyet ennek a kérdésnek tulajdonít.

Öexcellenciája a kereskedelmi mérleg szempontjából is fejtegette a kérdést, s így csak arra utalok, hogy ez a befásítás az Alföld klímájának javítása körül is milyen fontossággal bír, de bír szociális és gazdasági fontossággal is, amennyiben talán ezen az úton véget lehet vetni a trágya feltüzelésének, ami ma még az Alföldön elég divatos. Hiszen ha megfelelő famennyiség áll rendelkezésre, ebben a tekintetben is talán javulás fog beállni.

Legyen szabad annak kiegészítéséül, amit gróf Hadik János öexcellenciája elmondott, utalnom arra is, hogy mi ebben a tekintetben bizonyos internacionális ellenőrzés alatt is állunk az állandó Duna Bizottság részéről, amelynek feladata figyelemmel kísérni azoknak az államoknak erdőgazdálkodását, amelyek a Duna árterületét szegélyezik. Azt hiszem, ha ez a Duna Bizottság azt látja, hogy mi ebben a tekintetben nem kellő súllyal és energiával lépünk fel, ebből hátrányos következtetéseket vonhat adminisztrációkra és arra a közgazdasági politikára, amelyet mi követünk. Ebből a szempontból is fontosnak találom tehát, hogy — mondom — lehetőleg azokban a keretekben történjék a további befásítás, amint azt eredetileg kontemplálták.

Legyen szabad ezzel kapcsolatosan még egy kérdésre felhívnom az igen t. Felsőház figyelmét. Ez a kérdés a bizottsági tárgyalások folyamán merült fel. Az eredeti javaslatban, amelyet bátor voltam benyújtani a bizottság elé, az a kifejezés foglaltatott: felkérjük a pénzügy- és földművelésügyi miniszter, hogy a más ágaknál elérhető megtakarítások révén teremtsék elő azt az összeget, amelyről itt szó van. Ez ellen a felfogás ellen a bizottságban bizonyos hangok emelkedtek, amelyek hivatkozással a Felsőház megalkotásáról szóló 1926:XXII. t.-c. 30. §-ára, azt mondták, hogy erre nekünk tulajdonképpen jogunk nincsen, amennyiben az illető szakasz azt mondja, hogy az állami költségvetést az országgyűlés másik, tudniillik alsóháza állapítja meg

s a Felsőház azon módosítást nem tehet. A magam részéről azon a nézetem vagyok, hogy ez az argumentáció itt nem állhat helyet, mert végül is a Felsőház arról a jogáról és kötelességéről nem mondhat le, hogy ő minisztereket erre vagy arra felkérjen, ha még ennek a felkérésnek a végrehajtása bizonyos kapcsolatban állna is a költségvetéssel. *(Úgy van! Úgy van!)* Hiszen ilyenformán egyáltalában elveszítenők befolyásunkat az adminisztráció menetének irányítására. *(Úgy van!)* Én nagy súlyt helyezek arra — és ezt talán nem is szükséges bővebben megokolnom —, hogy ebben a tekintetben mi azt az álláspontot foglaljuk el, hogy igenis ezt a jogot a Felsőház részére igénybe óhajtjuk venni. *(Helyeslés.)*

Elnök: Szólásra következik Szeberényi Antal ömértósága.

Szeberényi Antal: Nagymértóságú Elnök Úr! Méltóságos Felsőház! Én az Alföld fásítását rendkívül fontosnak tartom, nemcsak gazdasági szempontból, hanem egészségi szempontból is. Emlékszem tudniillik még arra az időre, amikor még erdeink, mocsaraink voltak; s amióta a mocsarakat kiszáritották, azóta sokkal több a tüdővész, mert száraz a levegő, azt mondja a nép. Lehet, hogy van is ebben valami igaz. Ezért én rendkívül fontosnak tartanám, hogy az Alföld fásítását, nem pusztán csak hatósági, de társadalmi úton is, természetesen a hatóság indítására, nagyobb mértékben eszközöljük. Ami pedig azt illeti, hogy a kiskisgazdáknak is kedvük jöjjön egy kis erdőt telepíteni, erre nézve javasolnám azt, hogy az a terület, amelyet egy gazda beültet fával, legyen addig adómentes, amíg az a faerdő vágásra nem kerül. Ezzel biztosítanók azt, hogy nagyon sok kiskisgazdánk is belemenne abba, hogy fél holdat vagy egy holdat erdősítsen.

Ha nálunk következetesen folytatnák az akácfa termelését, meggyőződése az, hogy már tíz év múlva nem is kellene fát behozni mert az akácfa már tíz év múlva is lehet vágni. *(Felkiáltások: Húsz év múlva!)* Ha szükséges, tíz év múlva is lehet vágni, mert ha levágják, mindig újra nő.

Nagyon figyelmébe ajánlom 'azután a földművelésügyi miniszter úrnak, hogy minden tanyán legyen gyümölcsfa. E téren nagyon gondatlan a nép: rossz csemetéket vesz és nem tenyészt például azokat az almafákat, amelyek az Alföldön is kitűnően tenyésznek. Mondhatom, hogy az az Alföldön termelt alma kitűnőbb, mint az Amerikából behozott alma. Nekünk különös napunk van; ezt a napot kellene felhasználni nekünk gazdasági szempontból. Ezért tehát a gyümölcsfa-termelést is kapcsolatba kellene hozni ezzel a javaslattal. Vannak nekünk állami csemetekertjeink s ezekből olcsóbb áron kellene juttatni a kiskisgazdák számára elegendő csemetét. Még a bejárt utak mentén is lehetne gyümölcsfákat ültetni, mert — hála Istennek — népünk mégis nagyot művelődött, amióta iskoláink vannak. Azelőtt nem lehetett csemetét ültetni, mert a legények kitépték a fát, eltörték a csemetét; ma már ebben a tekintetben finomult a nép érzése. Nekünk tehát a

gyümölcsfatermesztést elő kell mozdítanunk és ezért kérném a földművelésügyi miniszter urat, hogy ezt a kérdést társadalmi úton is mozgassa, mert akkor mindenki hazafias kötelességének tartaná a fásítást.

Elnök: Kíván még valaki hozzászólni? *(Nem!)* Senki szólni nem kíván, a vitát bezárom. A földművelésügyi miniszter úr öexcellenciáját illeti a szó.

Mayer János földművelésügyi miniszter: Nagyméltóságú Elnök Úr! Mélyen tisztelt Felsőház! Az Alföld fásításáról szóló 1923:XIX. t.-c., valamint a kopár és vízmosásos területek beerdősítéséről és megkötéséről is szóló 1879. évi XXXI. t.-c. alapján már évekkel ezelőtt megtörténtek az összeírások és annak alapján megállapítást nyert, hogy az Alföld fásításáról szóló törvény értelmében 213.588 katasztrális hold, a kopár és vízmosásos területek megkötéséről is szóló erdő-törvény alapján pedig 56.768 katasztrális hold, összesen tehát 270.356 katasztrális hold volna beerdősítendő, illetve mint kopár és vízmosásos terület, megkötendő. Ennek a feladatnak megoldására tizenötéves programot állítottam össze, amely tizenötéves program alapján évenként egy és félmillió pengőt igényeltem tizenöt esztendőre, ennyi idő alatt volt tervbe véve az egész program végrehajtása. Annak idején a kormány ezt az általam összeállított programot elfogadta, mely úgy lett beállítva, hogy a programot fokozatosan, évről-évre végre fogják hajtani és a fedezet, amelyet erre a célra igényeltem, rendelkezésemre lesz bocsátva.

A munkálatok meg is kezdődtek, azonban a sajnálatos közgazdasági és pénzügyi viszonyok miatt a pénzügyi kormánynak nem állt módjában az egész összeget rendelkezésemre bocsátani és így redukálni voltam kénytelen azt az összeget, amelyet programszerűen ezekre az igen fontos célokra fel kellett volna használni. Gróf Hadik János öexcellenciája felsorakoztatta azokat az igen fontos érveket, amelyek közgazdasági, klimatikus, egészségügyi és általában minden szempontból, kereskedelmi mérlegünk szempontjából is ehhez a kérdéshez fűződnek. Most már a redukált fedezet mellett azokat a csemetekerteket sem tudjuk úgy fenntartani, amint az tervbe volt véve, amely csemetekerteket pedig a tizenötévestendős program alapján beállítottunk. Azokat az érveket, amelyekre itt gróf Hadik János öexcellenciája, valamint Bernát István öméltósága is hivatkozott, számtalanszor felsorakoztatták már; rajtunk kívül álló okokból azonban a pénzügyi kormány mégsem volt abban a helyzetben, hogy az egész fedezetet rendelkezésemre bocsássa.

Ezért fordult elő az, hogy az Alföld fásításánál alkalmazott diplomás erdőmérnöki kar tekintélyes részét el kellett bocsátani. *(Gróf Hadik János:* Olyan rövid időre, mint a cselédek szokás elbocsátani!) A legutóbbi tárgyalás alkalmával Hadik János öexcellenciája szövéttette ezt a kérdést. Akkor én ezeknek az Alföld fásításánál ideiglene-

sen alkalmazott napibéres erdőmérnököknek szolgálatát tovább kívántam igénybevenni, abban a reményben, hogy a javuló pénzügyi és gazdasági helyzet következtében a pénzügyi kormánynak mégis csak lesz módja arra, hogy ezt az igen fontos érdeket kielégítse és a fedezetet rendelkezésemre bocsássa. Abból az összegből, amelyet a korábbi években rendelkezésemre bocsátottak, takarékosan járván el, még mindig tudtam alkalmazni ezeket az erdőmérnököket. Most már azonban ez a fedezet kimerülőfélben van s miután momentán nincsen kilátás újabb fedezetre, kénytelen voltam ezeket az ideiglenesen alkalmazott erdőmérnököket, illetőleg azoknak egy részét újra elbocsátani. Kilátás van azonban arra, hogy a pénzügyi kormány talán a jövő költségvetésben módot fog találni, hogy a beruházási összegekből, amelyek útban vannak és amelyek a pénzügyminiszternek rendelkezésére fognak állni, ezekre az igen fontos célokra az én rendelkezésemre is tudjon bocsátani bizonyos összeget.

Teljesen meg tudom érteni azt az érvelést, amelyet a költségvetési vitákban és most újabban is a mélyen t. Felsőház tagjai felhoztak ennek a fontos közgazdasági érdekek támogatása céljából. Én ezekkel a dolgokkal teljesen tisztában vagyok és ezeket az érdekeket kötelességszerűen védem is; nem rajtam múlik azonban, mélyen t. Felsőház, hogy a programot nem tudom abban a tempóban végrehajtani, mint ahogy azt előkészítettem és ahogy annak idején a kormány azt el is fogadta.

Hadik öexcellenciája azzal érvel, hogy a beruházási összegekből 15—16 milliót kellett volna erre a célra kiszakítani és akkor a program végrehajtása már eleve biztosítva lett volna. Ennek szükségét én nem láttam, még pedig nem láttam azért, mert — mint voltam bátor arra rámutatni — az általam előterjesztett programot a kormány teljes egészében elfogadta, és én nem számítottam arra, hogy ilyen rövid idő múlva megakadunk és a fedezet nem áll majd rendelkezésemre. Ha erre gondoltam volna, akkor mindenesetre azt a módot választottam volna, amelyre öexcellenciája rámutatott.

Bernát öméltósága hivatkozik arra, hogy vízszabályozási szempontból szintén fontossága van a fásításnak és hogy a nemzetközi Duna Bizottság szintén figyelemmel kíséri azokat a fásítási és erdősítési munkálatokat, amelyeket mi végzünk és kifogás tárgyává tehetné a fásítások elhanyagolását. Kifogás tárgyává azonban ezt nem teheti, mert hiszen azokat a fásításokat és a vízmosások megkötését, amelyek ezzel a kérdéssel összefüggnek, módunkban áll a költségvetés keretébe beillesztett fedezetből is biztosítani. Mi nagyon boldogok volnánk, ha az utódállamok legalább annyit tennének ebben a tekintetben, mint amennyit mi teszünk. Sajnos azonban, ők még annyira sem fásítanak, sőt — nem merem mondani, hogy szándékosan, de sok helyen — elmulasztják még a minimális fásítást és az olyan vízmosás-megkötéseket is, amelyek szükségesek volnának ahhoz, hogy az

utódállamok területéről a víz reánk ne ömöljék és hogy lassúbb legyen a víz folyása.

Szeberényi ömeltósága azt kívánja, hogy ákácot ültessünk, mert szerinte ha évekkel ezelőtt ákácot ültettünk volna, akkor már nem kellene fát behoznunk. Ne ringassuk magunkat abban az illúzióban, hogy Csonka-Magyarország valaha is annyi fát tud termelni és annyit tud erdősíteni, hogy az összes faszükségletünket ki tudjuk elégíteni. Sajnos, erre nincs mód és nincs lehetőség. Ezt más gazdasági és más termelési ágazatok szenvednék meg. Ha másra használható területeket erdősítenénk be, ez még annál is érzékenyebb károsodást okozna, mint amilyen károsodást okoz az, hogy erdeinket elvesztettük és hogy kereskedelmi mérlegünkben — mint Hadik János öccsellenciája rámutatott — olyan nagy összeggel szerepel a fabehozatal. *(Egy hang jobbfelől: Annyi mint a búzaexport.)* Csökkenteni, mégpedig nagy mérvben csökkenteni tudjuk a fabehozatalt, ha tervszerű fásítást és erdősítést végzünk; azt azonban nem remélhetjük — akármilyen tevékenységet is fejtenénk ki ezen a téren —, hogy összes faszükségletünket magunk tudjuk termelni.

Ami Szeberényi ömeltóságának azt a kívánságát illeti, hogy minden alföldi tanyán fát ültessenek, ebben teljesen egyetértek vele. Ő azt kéri, hogy társadalmi úton is propagáljuk ezt. Én ebből a szempontból minden lehetőt megteszek és — jól méltóztatnak tudni — fák napjának, madarak napjának tartását rendelték el az iskolákban; hogy már az iskolákban megszeretessék a gyermekekkel és így a szülőkkel is a fásítást és a gyümölcstermelést. Társadalmi úton is a legnagyobb tevékenység folyik ezen a téren; sajnos, azonban ez mégsem eléggé hatásos, úgyhogy folyton nagyobb és nagyobb tevékenységet kell kifejtenünk. Én a magam részéről mindent elkövetek, hogy kötelességemet teljesítsem ezen a téren is. Például gyümölcsfákból az utóbbi években is olyan mennyiséget ültettünk, mint amennyit egyetlen évben sem. Teljesen egyetértek, t. Felsőház, azokkal az érvekkel, amelyeket ömeltósága felsorakoztatott és a magam részéről is azon leszek, hogy ezeket a fontos érdekeket hangsúlyozottan képviseljem és törekedjem arra, hogy a szükséges fedezetet előteremtsük.

Magához a határozati javaslatához a magam részéről is hozzájárulok. *(Helyeslés.)*

Elnök: A tanácskozás befejeztetvén, felteszem a kérdést: méltóztatnak-e a közgazdasági és közlekedésügyi bizottságnak e tárgyban tett azt a javaslatát, amely szerint kéressék fel a földművelésügyi és pénzügyminiszter — a feliratoknak és kérvényeknek részükre való egyidejű kiadása mellett — arra, hogy az 1928-ban felállított programhoz ragaszkodva, a 213.000 katasztrális holdat kitevő alföldi és az 56.000 holdnyi domb- és hegyvidéki kopár terület befásítására szükséges összegek biztosítottassanak, elfogadni, igen, vagy nem? *(Igen!)* Ha igen, kimondhatom a határozatot, hogy a Felsőház a köz-

gazdasági és a közlekedésügyi bizottság javaslatát elfogadta. A Felsőháznak ezt a határozatát a földművelésügyi és pénzügyminiszterrel — a feliratoknak és kérvényeknek részükre való egyidejű kiadása mellett — közölni fogom.

Mi a magunk részéről őszinte hálával és köszönettel adózunk a felszólalóknak, a Felsőház plenumának és a földművelésügyi miniszter úrnak azért, hogy a kérdést újból szőnyegre hozták, egyhangú határozattá emelték, amelyhez a földművelésügyi miniszter úr maga is hozzájárult.

Reméljük, hogy a mindnyájunk szívéből fakadó határozatnak kézzelfogható eredménye is lesz.

Egyébként is az egyesület közgyűlése nem tért napirendre a kérdés fölött, hanem újabb beadvánnyal fordult úgy a kormánytényezőkhöz, mint a törvényhozáshoz is, határozottan megjelölve a forrást, amelyből az erre szükséges hitelösszeg meríthető.

Ismételten hangoztatjuk, hogy itt az importfa vámjára és forgalmi adóval való megterhelésére gondolunk.

A mai kétségbeejtő gazdasági helyzet, az a kíméletlen harc, amely az egyes érdekkörök között folyik, felment bennünket az eddigi túlzott lojalitás kötelezettsége alól.

Követeljük a védelmet, mert csak így lehet előteremteni azokat az eszközöket, amelyekkel a magyar erdőgazdaságot meg lehet erősíteni, talpra lehet állítani.

A legelsőbben szembe kell állnunk azzal a felfogással, hogy szükségleteinket nem tudjuk itt benn fedezni.

Igaz, ma még nem.

Ha azonban a mai elhanyagoltság helyét a céltudatos gazdasági politika váltja fel, aránylag rövid idő alatt ki tudjuk a behozatalt teljesen küszöbölni.

Igaz, hogy bizonyos megcsontosodott elvi alapokat félre kell tenni, de ez a letérés ezekről az alapokról teljesen indokolt.

Ide iktatunk néhány adatot.

A világ búzatermése 1890—1899-ig 664 millió, 1900—1909-ig 813 millió, 1910—1919-ig 768 millió, 1920—1929-ig pedig 1033 millió q-ra rúgott 10 éves átlagban.

Három évtized alatt 50%-os emelkedés a termelésben, s vajjon mennyivel emelkedett a fogyasztás?

A fafogyasztás mérvére nézve csak egy adatot hozunk fel.

Az Amerikai Egyesült-Államok évi papírfogyasztása minden lakos után erősen meghaladja a 100 kg-ot, míg az európai államokban a legerősebb fogyasztás 80 kg körül, a mienk pedig 20—30 kg között mozog fejenként.

Amerika évente néhány 100.000 vagon nyers cellulózét hoz be Canadából; de vajjon hova fogunk fordulni mi, ha fogyasztásunk csak meg is fogja közelíteni az amerikaiét?

Nyugodtan állíthatjuk, hogy a mostanit négyszeresen meghaladó fatermésünk is játszva lenne belföldön elhelyezhető.

Ha valaha fölöslegünk lesz, annak az elhelyezése sem fog gondot okozni.

Nem volna-e célszerűbb ahelyett, hogy mindenütt búzát iparkodunk termelni, amit maholnap igen nehéz lesz eladni, valami kis gondot fordítani arra is, hogy fatermelésünket fokozzuk?

Igaz, hogy ez időt és kitartást igényel, de bátran állíthatjuk, hogy ma a legbiztosabb „hasznos beruházás”.

3. A főiskola kérdése

Utolsó számunk ilyen tárgyú cikkére három főiskolai tanár is megszólal egyszerre lapunk hasábjain.

Örömmel üdvözljük a felszólalásokat, mert ez a kérdés annyira sorsdöntő fontosságú, hogy azt minden oldalról meg kell világítani.

Ki kell térnünk elsősorban multkori cikkünk kifogásolt kitételeire.

Azt írtuk, hogy a dolog a választmányi ülésen „kipattant”.

Azért használtuk ezt a kifejezést, mert fel kellett tennünk, hogy a kultuszminisztérium által félig hivatalosan megindított tárgyalásokat hosszas tapogatódzás előzte meg.

A cikkek ezt a feltevésünket igazolják.

Joggal használtuk tehát a kifejezést, mert hiszen erről a kérdésről, illetőleg a kérdés felvetéséről már előbb is lehetett volna a szakközönséget tájékoztatni.

Az egyesület akkora súlyt helyez a szakoktatási és kísérletügyi kérdésre, hogy a parádi közgyűlésen már az erre a célra szervezett külön bizottság foglalkozott ezekkel a kérdésekkel.

Ez a bizottság azóta munka nélkül állott, pedig mint ki-

derül a professzor urak cikkeiből, igen sok tennivalója lett volna.

Vajjon helyes-e az, hogy a szakoktatásnak, a főiskolának és a tanári karnak ezeket a teljesen jogos sérelmeit megint csak a főiskola önállóságának kérdése, illetőleg az e tárgyban elhangzott fölszólalások „pattantják ki”, vagy pedig helyesebb lett volna-e, ha a már közel két év óta megszervezett bizottság ezekkel a kérdésekkel már eddig is foglalkozott volna?

Ez alatt az idő alatt a szakközönség is kaphatott volna valamelyes tájékoztatást.

A másik, amit kifogásoltak, az a kijelentésünk volt, hogy a főiskola tanári karának nincs joga a főiskola függetlenségét elalkudni.

Maga az alku igen régi, jó magyar szó, s az egyetlen tökéletes kifejezője az olyan tárgyalásnak, amikor a két tárgyaló fél érték vagy szolgáltatás ellenében más értéket vagy szolgáltatást kíván megszerezni.

A békealkudozás kitételét még egyetlen diplomáciai képviselő sem kifogásolta, mert hiszen ott is tényleg ez folyik.

Az előzetes megbeszélések során, amelyekben Róth cikkének tanúsága szerint nem egyes tanárok, de az egész tanári kar vett részt, arról volt szó, hogy a főiskola függetlensége elvész, de ennek ellenében meglesz a doktorráavatás és a magántanárképesítés joga.

Propozíciók történtek mindkét oldalról, ajánlatokat tettek és utasítottak el.

Mi ez, ha nem alku?

Mi a cikkben nem gyanúsítottunk, nem vádoltunk senkit, de azt a megállapításunkat szögeztük le, hogy a főiskola tanári karának, legalább a mi véleményünk szerint, nincs joga ezt a kérdést érdemben tárgyalni a felsőbb hatóság *hivatalos tudomása* és a szakközönség tájékoztatása nélkül.

Ezt az álláspontunkat pedig — ma már a közgyűlés határozatával megerősítve — kifejezetten fenntartjuk.

Ami azóta történt, csak azt igazolja, hogy a kérdés a 12-ik órában van.

Egy percig sem lehet, egy percig sem szabad a beavatkozást halasztani, ha azt akarjuk, hogy el ne késsünk.

Az ellenvéleményt tiszteljük, de kötelességünknek ismer-

jük a magunk álláspontját minden rendelkezésünkre álló eszközzel érvényre juttatni.

A főiskola tanári karát pedig arra kérjük, hogy a főiskola — és itt mi mindig csak az erdőmérnöki szakról beszélünk — minden sérelmét hozzák az egyesületen keresztül a nyilvánosság tudomására és meg fogják látni, hogy az egyesület minden erejét latbaveti jogos sérelmeik orvoslása érdekében.

Kifejezetten kijelentjük, hogy azokkal a kívánságokkal, azokkal a panaszokkal, amelyek a két szaktanár cikkében megnyilvánulnak, teljesen egyetértünk, sőt pl. a tanárképzés dolgában nekünk a Rothénál messzebbmenő igényeink vannak.

Annyira különlegesnek tartjuk a tanári pályát, annyira különbséget teszünk a gyakorlati tudás és a főiskolai tanári nívón álló tudás között, hogy véleményünk szerint a legkiválóbb gyakorlati szakember is csak különleges kiképzés után fogja tudni a tanári pozíciót megfelelően betölteni.

A speciális szakirodalom teljes ismerete, mélyebb behatolás egy-egy kapcsolatos tárgynak az anyagába, az előadói készség megszerzése olyan dolgok, amelyekre a gyakorlat emberének a mai munkakörében ideje alig jut.

Kétszeresen fontosnak tartjuk ezért a tanárképzés kérdésének helyes megoldását, mert véleményünk szerint a tanárnál a nagy tudással legalább is egyenlő értékű követelmény az, hogy ezt a tudást a fiatalságba megfelelően át tudja plántálni.

A tanárképzés kérdését tehát a gyakorlati élet szempontjából is elsőrendű fontosságúnak kell tekinteni.

Ugyanezt mondhatjuk a főiskolától el nem választható tudományos kutatásra nézve is, anélkül, hogy változtatnánk azon az álláspontunkon, amely szerint a kísérletek, tehát a tudományos kutatás eredményeinek a gyakorlatba való keresztülvitele, a gyakorlati gazdálkodástól el nem választhatók.

Amint szóvá tettük igen sokszor azt a szűkmarkúságot, amivel az illetékes tényezők a kutatások és kísérletek ügyeit kezelték, épp úgy rá kell mutatnunk arra is, hogy a szakoktatás kérdése csak akkor lesz megfelelően megoldható, ha a tanári kar anyagi érdekei is megfelelően biztosítva lesznek.

Mert csak így lehet elérni azt, hogy tényleg a legkiválóbbak kezébe kerüljön az oktatás és hogy az anyagilag is megelége-

dett tanári kar megfelelően láthassa el rendkívül fontos, nemes és mindnyájunk által nagyrabecsült hivatását.

Senki sem veheti azonban tőlünk rossz néven, ha a kérdés elbírálásánál legelsősorban az erdőgazdaság érdekeit vetjük mérlegre, mert hiszen végeredményben a munka, még a tudományos kutató munka célja is a főiskolán csak egy lehet: az erdőgazdaság fejlesztése.

Ünnepi beszéd

az erdőtörvény 50 éves fennállásának emlékére az egyesületi székházban elhelyezett emléktáblánál.

Elmondta az 1930. évi december hó 20-ikán tartott
emléktáblafelavató-ünnepélyen

Fekete Zoltán főiskolai r. tanár.

Nagyméltóságú Elnök úr!

Tisztelt Közgyűlés!

Emléktáblát többnyire annak szoktak állítani, aki már nem él. Ezúttal azonban mi nem hálottat jöttünk elsíratni, hanem egy ma is élő, ma is működő és irányító nagy szellemi alkotás születésének az emlékét ünnepelni. Ennek az alkotásnak a létrejötte legnagyobb örömmünnepe volt az ország erdészetének, amióta csak lelkes, odaadó szakemberek buzgólkodnak a hazai erdészet nemes céljai szolgálatában. De örömmünnepe volt mindenkinek, aki a nemzeti vagyron szerepét és hivatását az önzetlen hazafi szemével ítélte meg: törvényhozónak, birtokosnak és tisztviselőnek egyaránt.

S ennek az örömmnek visszhangja kél — bár fájó hangokkal vegyülve — most, egy fél évszázad múltán, a mi szívünkben is, amikor ezt a márványtáblát, mint a kegyelet s a nagy műalkotói iránt érzett tisztelet jelét avatjuk fel szépmultú egyesületünk székházában.

S ez az emlék valóban méltó helyen van itt. Az erdőtörvény létrehozásában az egyesület tagjai működtek közre a leghatékonyabban és derekasan kivette részét a munkából az egyesület,

mint olyan is. Ezért az erdőtörvény életbe lépett az egyesület számára is a hosszú, kitartó munka gyümölcset, az önzetlen fáradozás legszebb jutalmát jelentette s az 1880. évet az egyesület ünnepi évévé avatta. Illendő tehát, hogy a nagy esemény félszázados évfordulóját mi is méltóan ünnepeljük meg!

Hogy az erdőtörvény jelentőségét kellőképpen mérlegelni tudjuk, fogalmunknak kell lennie az akkori idők erdőgazdasági viszonyairól.

Amint tudjuk, az osztrák örökös tartományok számára 1852-ben kibocsátott császári pátens hatályát 1858 január 1-étől kezdődő hatállyal Magyarországra is kiterjesztették. Ez az általános erdőtörvény mindenesetre jóval magasabb színvonalon állott, terjedelmesebb, rendszerebb és általában véve sokkal tökéletesebb volt, mint a régebbi, nagyobbára rövid s csak részleges erdőtörvényeink, azonban később mégis alkalmatlannak bizonyult arra, hogy az országban mindjobban lábrakapott erdőpusztításokat megakadályozza s az erdők fenntartását kellően biztosítsa. Különösen a hatósági ellenőrzés tekintetében voltak olyan hiányai, melyek a gyakorlatban súlyosan megbosszulták magukat.

Az úrbéri viszony megszűnése után a régi földesurak helyzete is lényegesen megváltozott, és pedig rájuk nézve kedvezőtlen értelemben. A jövedelmekben beállott visszaszás azután mindinkább ráterelte a figyelmüket az erdőre, melyet azelőtt, mint jövedelmező tőkét, nem igen méltattak. Ez még magában véve nem lett volna baj, sőt nagy haladást jelentett volna, ha az erdőnek mint üzleti tőkének a rendeltetését felismerve, rátértek volna annak rendszeres, szakszerű használatára. Azonban, sajnos, nem így történt. Abban az időben a vasúti hálózat fokozatos kiépülése az erdők faanyagát is mobilisabbá tette s a fakereskedelmet is fellendítette. A fakereskedők csakhamar felismerték az előbb vázolt viszonyok teremtette kedvező konjunkturális helyzetet s ajánlataikkal mind sűrűbben keresték fel a pénzt mindig szívesen látó birtokososztályt. Nyakra-főre, de többnyire hozzáértő szakember megkérdezése nélkül kötötték a legkönnyelműbb szerződéseket. Az erdő valódi értékét nem ismerték. Csak azt látták, hogy pénzhez jutnak, holott azelőtt megszokták az erdőt holttőkének tekinteni. Az is tetszett nekik, hogy a kivágott erdő he-

lyén nagy legelőterületekhez jutottak, úgyhogy állatállományukat jelentékenyen fokozhatták. Erdősítésre természetesen kevesen gondoltak. Hiszen az volt a nézet, hogy az erdőnek minden körülmények közt önmagától kell megújulnia. S ha a művelt birtokososztály egy része is így gondolkodott, mit lehetett várni a volt úrbéresektől? Azok is követték volt földesuraik példáját, sőt, kisebb területtel rendelkezvén, viszonylag még kíméletlenebb ütemben siettek kiaknázni a helyzet nyújtotta pillanatnyi előnyöket.

Hogy ennek a gazdálkodásnak mi volt a szomorú következménye, azt könnyű elképzelni. Az erdők fakészlete rohamosan fogyott, a talaj ijesztően romlott s a kopárok egyre szaporodtak. S bár az akkor érvényes törvény intézkedései szintén tiltották az erdőpusztítást, a politikai hatóságok annak megakadályozására tehetetleneknek bizonyultak. Sem szervezetüknél, sem szak tudásuknál fogva nem voltak alkalmasak arra, hogy a törvény tilalmi határozatainak érvényt szerezzenek. De ha a büntetés valóban alkalmazást nyert is, ez a rablógarázdálkodást mégsem akadályozhatta meg. Hiszen a törvény 4. §-a értelmében a maximális pénzbüntetés arra az esetre, „ha a további fatenyésztés mérőben lehetetlenné tétetett”, azaz ha a terület teljesen elkopárosodott, holdanként 10 pengő forintban volt megszabva! Ezt pedig a devasztáció bevételei még akkori viszonyok között is sokszorosan behozták.

De nem ölthetett volna az erdőpusztítás ilyen méreteket, ha az erdők kezelése szakértő kezekbe lett volna letéve. Sajnos azonban, erre csak gyéren volt eset. Az erdőtörvény 22. §-a tett ugyan ebben a tekintetben is bizonyos kikötéseket, úgy látszik azonban, ennek a szakasznak a végrehajtását sem vették komolyan. A rendszeres üzemterv ritka volt, mint a fehér holló s ahol készítették is ilyeneket, például az állami erdőgazdaságokban, ott is csak kivételesen alkalmazkodtak hozzájuk. Volt ezenkívül még sok egyéb baj és hiány, amelyen pótlólagos intézkedésekkel igyekeztek segíteni, de ezek a toldozgatások nem hoztak — mert nem is hozhattak — lényegesebb javulást.

Az 1862-ben Wagner Károly* kiadásában megindított, majd később Wagner és Divald tulajdonába átment Erdészeti Lapok,

* Kezdetben „Erdészeti Lapok”.

mely folyóiratot az Erdészeti Egyesület 1873-ban megvásárolt, elejétől kezdve hangos szócsöve volt azoknak a panaszoknak, amelyek a megfelelő rendszeres erdőtörvény hiánya miatt felmerültek. Ha ennek a folyóiratnak régi köteteit tanulmányozzuk, elég világos képet alkothatunk magunknak az 1879. évi erdőtörvényt létrejöttének előzményeiről. S minthogy ma ezt az erdőtörvényt ünnepeljük, azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha röviden, kronológikus sorrendben visszapillantunk a dolog fejlődésének egyes mozzanataira.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Közgazdasági Szakosztálya és Erdészeti Szakosztálya 1864 március 30-án közös ülést tartott, mely többek közt „a hazai erdők fenntartása s megóvása érdekében” teendő intézkedésekkel foglalkozott. Felolvasztattott itt a helytartótanácsnak a megyei hatóságokhoz intézett rendelete, melyben azokat az erdőpusztítások erélyesebb meggátolására utasítja. Rámutat a rendelet arra, hogy „... sajnosan tapasztaltatott, hogy utóbbi időkben az erdőpusztítások és az erdőtulajdon féktelen megtámadása nagyobb mérvben üzetnek s ezen köznemzeti vagyon pusztulása mindinkább nagyobb aggályt idéz elő”. Ezzel s egyéb kérdésekkel kapcsolatban felhívja az OMGE-t, hogy a bajok orvoslására szükséges intézkedésekre nézve tegyen tüzetes előterjesztést.*

Bemutattatott ezen az ülésen Lónyay Gábor egyesületi alelnöknek az erdő fenntartására, az erdőfelügyeletre és a faültetésekre vonatkozó javaslata,** valamint a Magyar Erdészeti Egyesület*** emlékirata is, melyet Lónyay Gábor javaslatával kapcsolatban tett. A szakosztályok ülése ezekkel behatóan foglalkozván, megállapította, hogy a felmerült kérdések gyökeres megoldása *csakis törvényes intézkedéssel lehetséges*. Egyúttal megbízta Lónyay Gábor elnöklete alatt Divald Adolfot, Hajós Józsefet, Szathmáry Károlyt, Wágner Károlyt és Beiwinkler Károlyt, hogy, mint bizottság, az Erdészeti Egylettel is érintkezésbe lépve, dolgozzanak ki ebben a tárgyban konkrét javaslatot. Ezt a határozatot tekinthetjük az erdőtörvény fogantatási mozzanatának. A szakosztálygyűlés egyébként három okot jelöl meg mint olyat, melynek az áldatlan erdőgazdasági viszonyokban szerepük

* Erd. Lapok 1864, 183. old.

** Erd. Lapok 1863, 81. old.

*** Az Orsz. Erd. Egyesület öse.

van. Ezek: a még végrehajthatlan birtokrendezés, az erdőrendészet szervezetlensége és a magyar szakképzés hiányossága.

A kiküldött bizottság 1865-ben tartotta meg Pesten első ülését, melyen Divald Adolf értekezett a hozandó erdőtörvény alapelveiről. (Erd. L. 1865, 251. old.) 1866 februáriusában ismét terjedelmes és alapos javaslatot terjesztett elő Divald, melyben a törvényjavaslat előkészítésének kellékeit tárgyalta s különösen a statisztikai előtanulmányok szükségét hangoztatta. Ezt az előterjesztést a bizottság a készítendő javaslat alapjául elfogadta. (Erd. L. 1866, 97. old.) Ezen az alapon dolgozta ki azután Divald a részletes törvényjavaslatot. (Erd. L. 1866, 319. stb. old.) Ezt a javaslatot a bizottság kétheti beható tárgyalás után elfogadta s magáévá tette azt az OMGE igazgató választmánya is, felszólítván a Magyar Erdészegyletet, hogy a javaslatot a maga részéről is megvitatván, azt az OMGE-vel egyetértőleg terjesszék fel a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztériumhoz. Az 1867-ben megalakult Országos Erdészeti Egyesület, mely a Magyar Erdészeti Egylet közvetlen folytatása volt, a javaslatot losonci közgyűlésén tárgyalta s az OMGE-val közösen felterjesztette a kormányhoz. (Erd. L. 1867, 423. old.) A minisztériumban a javaslatot egy szűkebb bizottság Hideghéthy miniszteri tanácsos elnöklete alatt alaposan átdolgozta, majd Gorove István közgazdasági miniszter hívott össze egy nagyobb szakbizottságot, melyben több minisztérium képviselőjén kívül az Orsz. Erdészeti Egyesület agilis elnöke: Keglevich Béla gróf, Bedő Albert, Divald Adolf és Wágner Károly is részt vett. A bizottság egyhuzamban tárgyalta az elaborátumot Gorove miniszter kitünő vezetése alatt 1870 januárius 3-ától 14-éig; ekkor a tárgyalás a miniszter akadályoztatása miatt megszakadt s csak hosszabb szünet után volt folytatható és befejezhető.

Az erdész szakközönség most már jóleső nyugalommal nézett a fejlemények elé. Boldog reménykedéssel várta az immár kész törvényjavaslatnak az országgyűlés elé való terjesztését. De hiába várta!

1871-ben Bedő Albert nyílt levelet intézett a földművelésügyi miniszterhez és a törvényhozás tagjaihoz, sürgetve a javaslat benyújtását. (Erd. L. 1871, 371. old.) 1872-ben az Orsz. Erd. Egyesület intézett ebben az ügyben felterjesztést a földművelés-

ügyi miniszterhez és a miniszterelnökhöz (Erd. L. 1872, 482. old.), honnan megnyugtató választ és biztatást is kapott. (Erd. L. 1873, 41. old.)

De hiába jelentette ki a király az országgyűlést megnyitó trónbeszédében, hogy: „Fontos közgazdasági érdekek sürgetik az erdészeti viszonyok szabályozását is” (Erd. L. 1873, 88. old.), s hiába jelentette be a földművelésügyi miniszter a képviselőházban, hogy az erdőtörvényjavaslat kész, hiába ment újabb sürgetés az Orsz. Erd. Egyesület kalocsai közgyűléséről 1874-ben a földművelésügyi miniszterhez s 1875-ben a képviselőházhoz (Erd. L. 1875, 537. old.), a benyújtás csak nem következett be. Végre 1876-ban válaszolt a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter (Simonyi). A javaslattal szemben többrendbeli kifogást tett s annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy az „alakja, terjedelme s intézkedéseiben sem a viszonyoknak kellőleg meg nem felel, sem költséges volna miatt az ország jelen helyzetében élebeléptethető nem lenne”. Felhívja az egyesületet, hogy újabb törvényjavaslatot dolgozzon ki. (Erd. L. 1876, 222. old.)

Ez ugyan negatívus eredmény volt, de legalább alkalmat adott arra, hogy a megoldást egy lépéssel előbbre lehessen vinni. Az egyesület nem sokáig váratott magára. Újabb bizottságokat küldött ki Degenfeld Imre gróf elnöklété alatt, melynek tagjai Wágner, Berzeviczy, Divald és Bedő voltak. Az elvi kérdések tisztázása után, melyek éppen nem mindenben fedték a miniszter óhajait, Wágner, Divald és Bedő dolgozta ki a törvényjavaslat új alakjában.

Ezt a szöveget az Orsz. Erd. Egyesület választmánya 1876 júniusában ismét pontról-pontra megtárgyalta s némi módosítással, kellő megokolás kíséretében, ugyanezen év október 7-én terjesztette fel a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterhez. A miniszter újabb szaktanácskozmányt hívott össze Tisza Lajos elnöklété alatt, melyben képviselve volt az Orsz. Erd. Egyesület, az OMGE, a belügy-, az igazságügy-, pénzügy- és vallás- és közoktatásügyi minisztérium. Előadó Bedő Albert volt, aki azután a törvényjavaslat szakbeli indokolásának az elkészítésével is megbízott.

A szaktanácskozmány, illetőleg később a minisztertanács, egyes részek módosítását tartotta szükségesnek. Ez megtörtén-

vén, 1877 júniusában újabb minisztertanács tartatott, melyen mint előadó Bedő is részt vett. Ezen a tanácskozáson megint nagy vita fejlődött ki, mely különösen az erdőkárosítások és a büntetőjogi rész körül folyt és újabb szövegezéshez vezetett. (Erd. L. 1877, 441. old.)

Végre 1878 januárius 12-én megtörtént, ami már szinte elérhetetlennek látszott: a törvényjavaslat benyújtatott a képviselőházban. Ennek az eseménynek a szakközönségre gyakorolt hatását legtalálóbban Bedő Albertnek az Erdészeti Lapokban közölt bejelentése tükrözi vissza, azért alkalmoszerűnek tartom azt ma — csekély kihagyásokkal — eredetiben felolvasni:

„1878 január 12.

E nap a magyar erdészet történelmében örökre emlékezetes lett. Ma terjesztette a földművelésügyi minisztérium vezetésével megbízott vallás- és közoktatásügyi miniszter az erdőtörvényjavaslatot a képviselőház elé. Már az 1848-iki X. t.-c. szükségesnek jelezte egy korszerű erdőtörvény megalkotását, és mégis az 1867-ben életbelépett alkotmányos kormányzat idejétől kezdve is, a törvényjavaslat kész anyaga mellett, 10 évre volt szükség, hogy a javaslat a törvényhozó testület elé terjesztessék.

A kormány, mely e javaslatot a képviselőház elé juttatta, Trefort miniszter úr, ki azt a háznak benyújtotta és az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, Tisza Lajos ő excja, ki annak végleges szövegezésében s alkotmányos tárgyalás alá való terjesztésének kieszközlése körül kiváló munkásságot fejtett ki: Magyarországnak nagy szolgálatot tettek s háláját érdemlik.

Ne tekintse senki e sorokat a szakember netalán elfogultabb öröme sugalmazásának, mert az, hogy Magyarország erdőtörvényének megalkotása közelebb jut a valósuláshoz, nem csupán speciális erdészeti érdek. Hiszen a földművelő Magyarország területének egy negyedrésze erdő! A mezőgazdasági földművelés sikerének biztossága pedig nálunk inkább függ az erdőtől, mint bárhol Európá földjén.

Nemcsak a szakember, az erdőbirtokos és a nemzetgazda örülhet annak, hogy most már lesz erdőtörvényünk, de örömmel üdvözölheti e napot hazánk minden polgára, ki fogalommal bír arról, hogy mi az erdő hivatása a gazdasági és természeti élet

körében, aki tudja azt, hogy az esélyektől függő gabona- és szőlőtermelésre s állattenyésztésre utalt Magyarország áldásos vízi útjai s terjedt vasúti hálózata segélyével erdeiben a jövedelem mily állandó és nagyrészben a külföldtől keresett gazdag forrását bírja.

Aki rágondol hazánk anyagi erejére, gazdasági helyzetére és jövőjére, a közhatósági felügyelet kellő hiánya miatt elpusztult értékes erdőkre s a vasúti vonatok azon ezreire, melyek csak fát szállítanak: az képes lesz felfogni és megérteni azt, hogy mit jelent Magyarországnak okszerű erdőtörvénnyel bírn!

Óhajtjuk a közjó érdekében, hogy a beterjesztett törvényjavaslat lehető legelőbb törvénnyé alkottassék, mert a késedelem minden napja számokban ki nem fejezhető, tetemes kárral sujtja a birtokososztályt és kevesbíti az ország vagyoni tőkéjét; elvi tételei pedig a törvényhozó testület részéről ne változtassanak meg, hogy így erdőtörvényünk olyan lehessen, mely országos igényeinknek s a gazdasági szakkövetelményeknek megfelelően, az erdőgazdaság kezelői és barátai örök időken át a hála és elismerés érzésével gondolhassanak a mai napra."

A törvényjavaslatot azután egy szűkebbkörű „erdőügyi bizottságnak” adták ki, melynek elnöke Tisza Lajos volt. Ez a szöveg sok, de nagyobbára csak stiláris módosítást eszközölt. Így került a javaslat újól a képviselőház elé. De ismét csak visszasaadták átdolgozás végett. Végre, 1879. évi május 7-én megkezdődött a plénum előtt való végleges tárgyalása. Előadója Perényi Zsigmond báró volt.

Az általános vita egy nap alatt zajlott le. Mellette szólalt fel Szájbély Gyula és Simonyi Lajos báró, ellene Szederkényi Nándor, ki tíz társával indítványt adott be arról, hogy a javaslat a bizottsághoz küldessék vissza újabb átdolgozás végett.

Másnap Kemény Gábor földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter mondott nagy beszédet, melynek eredményeképpen a ház a törvényjavaslatot általánosságban a részletes vita alapjául elfogadta és Szederkényiék indítványát elvetette. A részletes vita ezután még kilenc napon át tartott. Igen nagy részt vett a szellemi csatában Kemény Gábor miniszter és Tisza Kálmán miniszterelnök. Kívülük és az előadón kívül a következők mondtak hosszab beszédeket: Tisza Lajos, Szájbély Gyula,

Szontagh Pál, Simonyi Lajos báró, Odescalchy Artúr herceg, Thaly Kálmán, Madarász József, Pulszky Ágost, Molnár Aladár, Gulner Gyula, Baross Gábor, Teleszky István, Csider Károly, Veszter Imre.

A főrendiházban, hol Bedő Albert is jelen volt mint szakfelvilágosító, a törvényjavaslatot általánosságban, vita nélkül fogadták el. A részletes tárgyalás két napig tartott, melynek eredményeképpen a javaslatot bizonyos módosításokkal elfogadták és visszaküldték a képviselőházhoz. Főbb szónokok voltak a miniszteren kívül: Majthényi László báró, Cziráky János gróf és Pálffy Móric gróf.

A módosítások megtárgyalása után a parlamenti vita június 5-én ért véget. A törvényt Ő Felsége 1879 június 11-én szentesítette, kihirdették az országgyűlés mindkét házában június 14-én és életbelépett 1880 július hó 1-én.

Ez az erdőtörvény születésének története. Talán kissé hosszadalmasan adtam azt elő. De szándékosan vezettem végig mélyen tisztelt hallgatóságomat azon a hosszú úton, melyet ennek a törvénynek csirábaindulásától teljes kifejlődéséig meg kellett tennie s szándékosan ismertettem — bár mégis csak egészen vázlatosan — azt a nehéz küzdelmet, amelyet a nagy eszme harcosainak végig kellett harcolniuk, amíg az erdőtörvény sajkáját a minden oldalról felbukkanó akadályok scyllái és charibdisei között a biztos révbe vezérelhették.

Hálával és tisztelettel kell meghajolnunk azoknak emléke előtt, kiknek nevét a kegyelet véste ennek az emléktáblának az ércébe s akik férfias kitartással, hazafias lelkesedéssel és önzetlen odaadással működtek közre az abszolutizmus béklyóiból felszabadult Magyarország felvirágoztatásán!

Abban a hatalmas lendületben, amellyel a kiegyezés után a magyar nemzeti állam kialakulása megindult, szerepe volt minden törvényalkotásnak, mely az ország gazdasági boldogulását segítette elő, tehát az erdőtörvénynek is. És ha voltak is olyan gyengéi, amelyek bizonyos ideális elgondolások elméleti talaján állván, a való élet rideg gyakorlatiasságával szemben nem érvényesülhettek eléggé, egészben véve az 1879. évi XXXI. törvény-cikk mégis a legjobb alkotások egyike volt, amelyet az akkori kor ezen a téren széles e világon fel tudott mutatni. Azokkal az

eredményekkel szemben, amelyeket az ország erdőgazdasága ennek a törvénynek köszönhet, el kell némulnia minden kritikának, mely ezt az alkotást tisztán a mai idők szemüvegén keresztül nézi és bírálja meg.

Gondoljuk meg, mit jelentett az, hogy olyan országban, ahol azelőtt a szakszerűen elkészített üzemtervet alig, a lelkiismeretesen végrehajtottat pedig úgyszólván egyáltalában nem ismerték, az erdőtörvény értelmében az összes erdők kétharmadrészén át kellett térni az üzemtervszerű kezelésre! És ez az előírás nem maradt írott malaszt, hanem valósággá vált. Ha nem is sikerült ezt az óriási munkát olyan ütemben végrehajtani, mint azt a törvény előírta s évek helyett évtizedek kellettek is ehhez, a törvényt idővel mégis az egész vonalon végrehajtották, a 17. §. alá tartozó birtokosok s a közérdek megbecsülhetetlen előnyére. Hány városi, községi, egyházi, közbirtokossági és hitbizományi erdőbirtok jutott volna a teljes pusztulás lejtőjére s mennyi nemzeti vagyon pocskolóódott volna el enélkül a törvénydiktálta bölcs kényszer nélkül!

S gondoljuk meg, mit köszönhet a hazai erdőgazdaság annak az intézkedésnek, mely az erdészeti személyzet szakképzését szabályozza és az erdők nagy részének kezelését szakképzett személyzet kezébe teszi le. Gondoljunk arra, mily meddő volt azelőtt minden igyekezet, hogy az erdőpusztításokkal szemben a törvénynek a politikai hatóságok útján érvény szereztessék! Ezen is segített az új erdőtörvény a rendszeres állami erdőfelügyelet megszervezésével!

Ezt és sok egyebet figyelembe véve, tehát megállapíthatjuk, hogy ez az erdőtörvény megfelelt a hozzá fűzött várakozásoknak. Hogy később pótlásokra, kormányrendeletekre, sőt új, kiegészítő törvényekre volt szükség, azt nem lehet az 1879. évi törvénycikk hibájául felróni. Ez majdnem minden törvénnyel így van. Az idő halad, a viszonyok változnak, az élet újabb és újabb követelményekkel áll elő, melyek végül a legjobb művet, a legszebb alkotást is elavulttá teszik.

Szerencsére voltak a helyzet magaslatán álló szakférfiaink, akik az idők szavát megértették, a kor követelményeit felismerték és azt, ami a változott viszonyok folytán az erdőtörvény kiegészítésére szükséges volt, idejekorán megtették. Dr. Bedő Al-

bert országos főerdőmester, ki a törvény megalkotói közül legtovább működött a közügyek terén, vaskövetkezetességgel igyekezett a törvény szellemének érvényt szerezni s ez a dolgok lényegében nagyobbára sikerült is neki. De meg kell emlékeznünk a mai napon egy lelkes munkatársáról is, aki szintén ott állott már az erdőtörvény bölcsőjénél s kinek, mint fogékony ifjú szakembernek, szintén vérévé vált az a mentalitás, mely Divaldot, Wágnert és Bedőt áthatotta. Ő lett egyik leglelkesebb őre és le-téteményese az általuk életrekellett szellemnek, aki nemcsak a törvény végrehajtásának volt fáradhatatlan, megalkuvást nem tűrő, puritán harcosa, hanem mint törvényalkotó is derekasan kivette a részét a munkából, amikor a gyakorlati élet a régi törvény kiegészítésének szükségét tolta követelőleg előtérbe. Az ő nevéhez fűződik az 1898. évi XIX. t.-c. megalkotása. Ez volt a mi második, nagyszabású erdőtörvényünk. Ezért van ezen a márványtáblán a többi törvényalkotóval együtt az ő neve is megörökítve, s ezért kell róla ezen a napon külön is megemlékeznünk. A kérlelhetetlen végzet nem engedte meg, hogy élete legnagyobb alkotását, az egyetemes új erdőtörvényt, ő maga irányíthassa a törvényhozás útjára; a mű azonban nem enyészik el nyomtalanul, mert, mint egy nagy elme hatalmas tudásának kincsestára, mindenkor dús forrása lesz az útkor erdészeti törvényhozásának is!

*

Az 1879. évi eredőtörvény immár alkonyát éli. Mint az agg vezér, kinek testalkata sejtetni engedi még régi erejét és lelkületének nemessége tiszteletet parancsol, de munkabírása már csökken és gondolkozása sem illik bele többé egészen a változott világba: úgy régi jó erdőtörvényünk sem felel már meg a mai kor végtelenül megváltozott viszonyainak. Ma Magyarország nem az többé mint tegnap volt, a ma erdőgazdasága nem a régi időké. Annak idején, az alkotmányos élet napsugaras újraébredése korában, egy reményekkel teljes, természeti kincsekben gazdag ország számára kellett erdőtörvényt alkotni, ma pedig a megkínzott, megcsonkított, kifosztott haza megmaradt kis vagyónának a megmentéséről kell gondoskodnunk. Szegények lettünk erdőben, szegények lettünk mindenben. A gondtalan magyar világ korszaka lejárt. Új munkára, új küzdelemre van szükség-

günk, hogy a romokat eltakarítsuk s helyükön jobb életet teremtsünk. Új Divaldok, Wágnerek, Bedők és Horváth Sándorok kel-
lenek nekünk, hogy erdészetünket mai romlásából kivezessük!

De vegyük fel ezt a küzdelmet elszántsággal és reménytel-
jes bizalommal... Az erdő színe a remény színe!... Alkossuk
meg az új erdőtörvényt annyi odaadással és szeretettel, mint
megalkották a régít a mi dicső elődeink, kiknek emlékét ma ün-
nepeljük. Merítsünk erőt az ő példaadásukból, az ő hosszú, csüg-
gedetlen kitartásukból, nemes, hazafiúi önzetlenségükből. Igye-
kezzünk méltóak lenni hozzájuk. Ehhez segítsen minket a ma-
gyarok Istene!

Főiskolánk kérdése.

Írta: Roth Gyula.

Az „Erdészeti Lapok“ decemberi számának „Krónikája“
főiskolánk ügyét vette tollhegyre; legyen szabad egynéhány
megjegyzést fűznöm az ott elmondottakhoz, hogy ez az ügy
helyes megvilágításban kerüljön a szakközönség elé. Előre-
bocsátom, hogy kizárólag csak az erdőmérnöki fakultás szem-
pontjából beszélek, a bányászati ágazat ügyeibe nem avat-
kozom.

A cikk azzal kezdi, hogy az OEE választmányi gyűlésén
„kipattant“, hogy a főiskola tanári karának egy része tár-
gyalásokat folytatott a felügyeleti hatóságnak és a szak-
közönségnek tudta nélkül. Ez némi helyesbítésre szorul.
„Tárgyalások“ nem folytak, csak tájékoztató, magánjellegű
és nem kötelező megbeszélések, úgynevezett tapogatózások,
amilyenek kényesebb természetű ügyekben megszokták
előzni a tárgyalásokat. Ezekben nem a tanári kar egy része,
hanem az egész tanári kar vett részt. A felettes hatóságunk
előtt nem titkoltuk az ügyet, hivatalos jelentést ugyan, tuda-
másom szerint, a rektor akkor még nem tett, mert nem volt
még mit jelentenie, de magánúton, részben szóval, részben
írásban, minden mozzanatról tájékoztattuk ügyosztályainkat.
Ha pár napos késedelem volt, csak arra vezethető vissza,
hogy nem rendelkezünk szabadon az időnkkel és velem is

megtörtént, hogy Budapesten jártamban éppen a keresett kollégákkal nem tudtam beszélni. Úgy vélem, nem véték a diszkréció ellen, ha elmondom, hogy október 20-án volt az első megbeszélés Sopronban (amelyen én nem vettem részt) és másnap, 21-én már beszélgettünk erről a pénzügyminisztérium illetékes osztályának Sopronban időző vezetőjével. Így fest a felettes hatóságunk kikapcsolása helyes megvilágításban.

A szakközönséget, igaz, nem tájékoztattuk. Hiszen a megbeszélések a választmányi ülésig alig egy-két hete folytak és semmi konkrétumot nem hoztak. Bizalmas tárgyalásokat, amik egy-egy minisztérium kebelében vagy két minisztérium között folynak, nem szoktak nyilvánosság elé hozni, csak akkor, hogyha legalább a tárgyalás alapelvei annyira-mennyire tisztázódtak. Ettől pedig még ma is messze vagyunk. Egyébiránt az OEE. ügyvezetőjével is kerestem volt az érintkezést Budapesten jártamban ebben az ügyben, de a véletlen mindkét ízben meghiúsította a találkozást.

Titkolódzásról már csak azért sem lehet szó, mivel a megbeszélések régen vajudó oly ügyben folytak, amely ügy felettes hatóságainkat, mint az OEE.-t ismételten foglalkoztatta: főiskolánk doktorátusa és magántanársága.

A főiskola ezeket körülbelül 7—8 évvel ezelőtt kérte hivatalos úton felettes hatóságainktól. Az érdekelt két minisztérium szükségesnek találta, hogy a tárgyalásokba bevonja a kultuszminisztériumot is. Így kapcsolódott be a kultuszminiszter úr is, aki nagyon belemélyedt a kérdésbe és személyesen ismételten megtekintette a főiskolát, amelyet egyébiránt soproni vonatkozásai révén már régebben ismert. Értesülésem szerint Ő Nagyméltósága vitte ki azt is, hogy október 19-én a Kormányzó Úr Ő Főméltósága hosszabb időt szentelt főiskolánknak. A kultuszminiszter Úr részéről annyi figyelmet, érdeklődést, gondosságot és jóindulatot tapasztaltunk, hogy csak mély hálával emlékezhetem meg erről és súlyos hiba lett volna részünkről, hogyha a limine elutasítottuk volna kiküldöttjeit.

A főiskola említett kérését is pártolta Ő Nagyméltósága.

de úgy a Miniszter Úr maga, mint az illetékes ügyosztály azt az álláspontot képviseli, hogy a kért jogok csak oly intézetet illethetnek meg, amely a kultuszminisztérium ügykörébe tartozik. Ezen az alapon került előtérbe — több másféle kombinációnak eleste után, amikre nincs miért kitérnem — a pécsi egyetemmel való kapcsolat és ennek a kapcsolatnak lehetőségeiről és módozatairól folytak a tájékozódó megbeszélések.

A krónikának egyik kifejezése szerint a tanári karnak nincs joga a főiskola függetlenségét — még hozzá a felügyeleti hatóság kikapcsolásával — elalkudni.

Ehhez megjegyzem, hogy az élet engem már sok mindenre megtanított, arra is, hogy közpályán levő embernek nem szabad érzékenykednie, hogy ha a szakérdek és a kollegiális jóindulat jelszava alatt vádakkal vagy gyanúsításokkal illetik, azért tisztelettel csak azt jegyzem meg, hogy az ilyen kifejezések jobb, hogy ha elmaradnak; már a szaksajtó tárgyilagossága, igazságossága és nívója érdekében is jobb! Mert ugyebár, bele van ebbe a kifejezésbe csomagolva, hogy a tanári kar ezt meg akarta tenni. Pedig ezt nem akarta megtenni! Az információ teljesen téves! A felettes hatóságunk nincs és nem is volt kikapcsolva! Az „elalkuvásra“ pedig talán elég, ha elmondom, hogy az ügy megint — nem tudom hányadszor! — holtpontra jutott, azért, mert úgy láttuk, hogy a kultuszminisztérium részéről felszínre vetett megoldási terv ugyan hoz bizonyos előnyöket a tanárok számára, de nem elégíti ki a szakoktatás és a magyar erdőgazdaság jogos, sajátlagos érdekeit; az erdőmérnöki osztály tanárai pedig teljes egyhangúsággal vallják azt a felfogást, amelynek én a megbeszélések legelején is már kifejezést adtam, hogy nem vagyunk hajlandók egy nekünk felkínált tál leneséért eladni a főiskola elsőszülöttségi jogait.

A krónika ismételten kiemeli a főiskola önállóságát és függetlenségét! Legyen szabad ezt is kellő megvilágításba helyeznem.

Ismételten tapasztaltam, hogy a szakközönség nem ismeri főiskolánk belső ügyeit; hiszen a mai szervezetünkben

az erdőmérnöki osztály se nem önálló, se nem független! Ezért kértük az újjászervezést! A helyzet egyébkép nagyon régi! Hogy könnyen érthető hasonlattal éljek: helyzetünk hasonlít a volt osztrák-magyar monarchiához, az erdőmérnöki osztály játssza Magyarország szerepét. Belülről — a szak-közönség körén belül — úgy látszik és hisszük, mintha önállóknak lennénk, a valóságban felőrlődik az erőnk érvényesülésünkért, a szakosztály érdekeinek védelmében. A harc felette barátságos formák között folyik, hiszen jól tudjuk, hogy a velünk szembenálló két fakultás, — amelyet az ellenünk való harc „bányamérnöki és kohómérnöki egyesült fakultássá” olvasztott össze, — nem egyéni érdekekért küzd, hanem a saját szakjának érdekeiért, mindamellettsúlyos és állandó, néha még a háborúban nagy szerepet játszó cselszövegek sem hiányzanak. Sajnos, rendesen az erdőmérnöki fakultás húzza a rövidebbet és csak a köztünk — hála Istennek — uralkodó egyetértésnek és összetartásnak köszönjük, hogy még nagyobb baj nincs. A harc nagyon természetes! Tudjuk, hogy az erdőmérnöki fakultás a bányászati főiskolán a múlt század elején szervezett egy tanszékből sarjadzott ki, fejlődése során természetesen, mindinkább előtérbe lépett a sajátlagos szakérdek, amely az oktatásnak specializálását, ezzel a bányászat-kohászattól való eltávolodását követelte.

A haladásunk nem volt kielégítő, amit eléggé megvilágít az a tény, amit 1920-ban „Az Alföld fásításának erdőgazdaságtudományi kérdései” címen tartott előadásomban tártam a szakközönség elé: hogy a főiskola ismételt reformjain és állandó fejlesztésén át eljutottunk odáig, hogy az erdőmérnökhallgatókat tanító 15 tanszék közül csak 5 volt szakember kezében.* Kaán Károly — úgy vélem, éppen felszólalásom

* Félreértések elkerülése végett legyen szabad itt közbeszúrnom, hogy nemcsak nem ellenzem, de egyenesen kíváncsún tartom, hogy az erdőmérnöki főiskolának bizonyos tanszékein idegen végzettségű tanárok álljanak, olyanok, akiknek éppen azon a téren speciális képzettségük van, de mivel az erdőmérnöki szakoktatás határozottan szakirányú és gyakorlati irányú, a szaktanszékekre erdőmérnök kell. Ilyen szaktanszékünk jelenleg tíz van: használat, művelés, rendezés, növénytan, vegytan, termőhelyismeret, védelem, állattan, technológia, földmérés, szállítási berendezés, politika. Az erdőmérnök szempontjából a bányamérnöki vagy kohómérnöki végzettség éppen olyan idegen, mint a gépészmérnöki, a jogi vagy a gazdasági stb.

hatása alatt — anak idején hatalmas lépéssel vitte előre az erdőmérnöki fakultás ügyét, amennyiben az akkori öt szaktanszék helyett tizenkettőt küzdött ki. Ebből kettőt már — sajnos — le kellett adnunk, maradt az elsorolt tíz, amelyből leadni már nem lehet egyet sem a szakoktatás érdekeinek igen súlyos sérelme nélkül. Pedig ma is úgy a minisztériumban, mint a főiskolán állandó súlyos harcot kell folytatnunk az apasztási törekvésekkel szemben, amelyek éppen a mi fakultásunk ellen irányulnak.

Érdekeink védelmét nagyon nehezíti fakultásunk önállóságának hiánya. Igen nagy nehézséget jelent már az a tény, hogy két minisztérium alá tartozik a főiskola. A közös lóról szóló magyar példabeszéd igazságát számunkra fokozza, hogy a fővezetés, a szervezeti szabályzat határozott megállapítása szerint a pénzügyminiszter urat illeti, ez tehát már túlsúlyt biztosít a bányászati ágazatnak, amit növel az egyesült bányamérnöki és kohómérnöki fakultás tanárainak számszerint való nagy többsége. A túlsúlyt mutatja az is, hogy mindig volt oly tantárgy, amelyet az erdőmérnöknek bányamérnök vagy kohómérnök tanártól kell hallgatnia, rendesen a bányászati vagy kohászati hallgatókkal együtt. Hogy ez a beosztás nem felelhetett meg az erdőmérnöki speciális igényeknek, nagyon érthető, mert két úrnak senki sem tud szolgálni. De tetézi a hátrányát, hogy egyoldalú a mi rovásunkra, mert nem tudok esetet arra, hogy bánya- vagy kohómérnök-hallgató erdőmérnök tanárnál hallgatott volna, pedig a paritás legalább egy-két mutatót követelt volna ebben az irányban is.

Hogyha meg végignézzük, hogy az utóbbi években a bányászat-kohászat mekkora összegeket fordíthatott beruházásokra és mekkora összegeket tudott magának más úton is biztosítani, szemben az erdőmérnöki fakultással, akkor a mérleg nagyon is a bányászat-kohászat felé billen!

A mai szervezetünk még arra is ad lehetőséget, hogy a bánya- és kohómérnöki egyesült fakultás válassza meg az erdőmérnök-dékanát és ők állapíthassák meg, ki legyen erdőmérnöki szaktanszéken tanár. Elismerem és kiemelem, hogy az egyesült fakultás — legalább amennyire vissza tudok em-

lékezni — elfogadta a mi fakultásunk erre vonatkozó javaslatát, de nem nevezhető önállóságnak, hogyha ezt mint szíveségi tényt kell elkönyvelnünk.

Legyen szabad még röviden a tanárok különleges érdekeire rátérnem, amelyek a közgyűlésen is — úgy vélem — nem helyes megvilágításba kerültek. A krónika azt ajánlja, hogy ne az egyetemi tanárokkal, hanem a gyakorlatban működő szaktársakkal hasonlítsuk össze helyzetünket. Nem tartom ugyan helyesnek ezt az álláspontot, mert, úgy vélem, azok sorsát, akik tanári, illetve kutatómunkát — kizárólag csak tanári és kutatómunkát! — végeznek, azokkal lehet és szabad csak összehasonlítani, akik hasonlóképpen tanári vagy kutatómunkában töltik életüket, nem pedig azokkal, akik az állami gazdaság vagy adminisztráció keretében dolgoznak, de ezúttal kikapcsolom ezt a véleményemet, mert mi nemcsak az egyetemi tanárokkal, hanem a gyakorlati kollégáinkkal szemben is hátrányban vagyunk. Hiszen ez az oka annak, hogy fiatal kollégáink nagyon húzódoznak a főiskolánál és a kísérleti állomásnál való szolgálattól.* A főiskolai tanárnak mellékkilleményei nagyon szerények, nem érnek fel a gyakorlati gazdaság állásaival. Az előrehaladás — szerencsés esetektől eltekintve — nagyon is nem kielégítő, amit még súlyosbít, hogy azoknak a szolgálati éveknél beszámítása, amiket az illető nem a főiskolán, hanem máshol, akár tudományos intézetnél vagy iskolánál, akár a gyakorlati gazdaságban töltött, nagyon kedvezőtlen és éles ellentétben áll azzal a gyakorlati életben mindig hangsúlyozott — nagyon helyes — felfogással, hogy a mi főiskolánk tanszékeit gyakorlati szolgálatban álló vagy állott kollégákkal kell betölteni. Az a tanár, aki elejétől fogva a főiskolánál szolgált — bármily minőségben, — igen nagy előnyben van a gyakorlati gazdaságból bekerült kollégával szemben! Nem akarok neveket említeni, nehogy a személyes él látszata kerekedjék, de nagy anomáliák és igazságtalanságok állanak fenn jelenleg is ebben a tekintetben. Még fokozza ezeket, megint az erdőmérnöki osztály

* A főiskola és a kísérleti állomás ebből a szempontból közel állanak egymáshoz, a kísérleti állomásnál a hátrányok még nagyobbak, amire ismételtén rámutattam már az irodalomban.

rovására, hogy a bánya- és kohómérnöki fakultásnál megtörtént, hogy újabban behozott tanárt felsőbb fizetési osztályba nevezték ki közvetlenül, minek következtében elébe jutott és természetesen mindig is előtte maradt a már régebben a főiskolánál szolgáló erdőmérnöknek, bár szolgálati ideje kevesebb volt, mint annak, ellenben az erdőmérnöki fakultáson ez nem történt meg. Így eshetett, hogy például erdőmérnök tanár 35 évi szolgálata után, amikor nyugdíjba kellett mennie — Nb. ez is a mi főiskolánk speciálitása, egyedül álló specialitása, hogy a tanárnak 35-ik évével nyugdíjba kell mennie! — tanártársainak kegyelméből juthatott csak az V. f. o.-nak megfelelő nyugdíjhoz. Más: szintén erdőmérnök tanár, aki 34 éve szolgál, amiből 30 évet töltött a szakoktatásnál és a kutatásnál, a VI. f. o.-ban van* és semmi lehetősége nincsen, hogy valaha elérhesse az V/a.-t, legfeljebb tanártársai kegyelméből nyugdíjba vonulása örömére. Ne méltóztassék szerénytelenségnek venni, hogyha a tanárról azt mondom, hogy szakunk kiválóbbjai közé kell tartoznia és felvetem a kérdést, vajjon szakunk kiválóbbjai a gyakorlati életben nincsenek-e kedvezőbb helyzetben? Szerencsés emberek akadnak a gyakorlatban is, a főiskolán sem adódnak sűrűn és nem szabad sohasem a normális életet a szerencsés kivételek mértékével mérni; igazságtalan hátritolásnak sem itt, sem ott megtörténnie nem szabad.

A szakközönség tájékoztatása végett szükségesnek tartottam fentieknek sine ira et studio való elmondását. Befejezésül még csak azt fűzöm hozzá, hogy a doktorátus és a magántanárság korántsem csak külső dísz! Az elsőre végzettjeink érdekében van szükségünk, mert oly jellegnek vagy jognak hiánya, amivel a világon minden számottevő hasonló intézet már régen fel van ruházva, inferiorisnak tünteti fel az intézetet és fogantyút ad többek között az utódállamoknak is arra, hogy a jelenleg ott szolgáló végzettjeinket háttérbe szoríthassák a saját új végzettjeik javára, az új nemzedéket pedig eleve kizárhassák! A magántanárság pedig a tanári succrescentia biztosítására kell. E tekintetben főisko-

* Tudniillik az V. b-ben, ami tulajdonképpen VI-ot jelent.

lánkon csak elvétve történt egy-egy lépés, intézményes gondoskodás nincs, amiért csak szerencsés véletlen, hogyha tárnáváltozás nem jelent egyúttal többé-kevésbé súlyos fennakadást a szakképzés terén.

A magyar erdőgazdaságnak sem idebenn az országban, sem odakünn a nagyvilágban nem válhatik javára, hogyha egyetlen legfelső tanintézete bármi tekintetben hátrább áll, mint ahogyan kellene és lehetne. Ma pedig sajnos, fennáll ez a szomorú helyzet és minden lepergő hét csak fokozza annak súlyosságát, mert a mai lázas munkában a megállás hanyatlást jelent.

A csonkamagyarországi bánya-, kohó- és erdőmérnökképzés egyetemi egyenjogúsítása.

Írta: Vitális István dr. főiskolai r. tanár.

Az utódállamokban a bánya-, kohó- és erdőmérnökök kiképzése vagy tudományegyetemeken (Zágráb, Bukarest) vagy műegyetemen (Temesvár) vagy *egyetemekkel egyenjogúsított főiskolákon* (Leoben, Bécs, Pribram, Laibach) megy végbe és így *a csonkamagyarországi bánya-, kohó- és erdőmérnökképzés formailag hátrányos helyzetben van az utódállamokéval szemben, mivel a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola nincsen felruházza a doktoravatás és a magántanári képesítés jogával.*

Ez a hátrányos helyzet többféle vonatkozásban érezteti káros hatását. Ennek következtében maradoznak el a soproni főiskoláról, amely a másfélszázéves világhírű selmeci akadémia közvetlen utódja, az elszakított területek magyar ifjai, mert *a csonkamagyarországi főiskolán szerzett mérnöki oklevelet az utódállamokban a csehek, a románok és a szerbek nem ismerik el egyenrangúaknak*, azt mondván, hogy hiszen a soproni főiskolán még a doktoravatás joga sincs meg.

A magyar bánya-, kohó- és erdőmérnöki oklevéllel tehát nem tudnak elhelyezkedni az elszakított területek magyar mérnökei szülőföldjükön, még kevésbé azok a csonkamagyarországi okl. bánya-, kohó- és erdőmérnökök, akik szintén ott szeretnének álláshoz jutni.

És ugyanez a hátrányos helyzet áll fenn a külföld kultúr-
 országaiban elhelyezkedést kereső csonkamagyarországi okl.
 bánya-, kohó- és erdőmérnökökre is, mert hiszen a külföld mű-
 velt országaiban is vagy az egyetemeken, vagy egyetemekkel
 egyenjogúsított főiskolákon részesülnek legfelsőbb kiképzésben a
 külföldi vagy külföldön végző bányászok, kohászok és erdészek.

Ámde a csonkamagyarországi bánya-, kohó- és erdőmérnö-
 kök nemcsak az utódállambeliakkal és a művelt külföldiekkel
 szemben vannak így hátrányban, hanem a csonkamagyarországi
 műegyetemet végzett mérnökökkel szemben is.

A csonkamagyarországi okl. bánya-, kohó- és erdőmérnök
 ugyanis Csonkamagyarországon sehol sem szerezheti meg a maga
 szaktárgyaiból: a bányászati, kohászati és erdészeti tudományok-
 ból a legfelsőbb kiképzést bizonyító doktori és magántanári ké-
 pesítést, ami nemcsak az ambiciózus egyén, hanem a magyar bá-
 nyászati, kohászati és erdészeti tudományágak önálló fejlesztése
 szempontjából is hátrányos.

Csonkamagyarországon ugyanis egyedül a soproni főisko-
 lán adják elő egészen részletesen ezeket a bányászati, kohászati
 és erdészeti szaktudományokat, de a főiskola az általa legrészle-
 tebben kultivált szaktárgyakban sincs felruházva a doktorava-
 tás és magántanári képesítés jogaival.

A csonkamagyarországi okl. bánya-, kohó- és erdőmérnök is
 szerezhethet ugyan — megfelelő idő és anyagi áldozat árán — ha-
 zai egyetemi doktori oklevelet, mint ahogy egyesek tényleg sze-
 reznek is, de az filozófiai, jogi doktorátus, holott az okl. bánya-,
 kohó- és erdőmérnökök legkiválóbbjainak a bányászati, kohá-
 szati és erdészeti tudományokból kellene doktori és magántanári
 képesítést szerezni, hiszen tőlük a bányászati, kohászati és erdészeti
 tudományok fejlesztését kell várnunk.

Filozófiai, jogi doktort és magántanárt eleget nevel a négy
 tudományegyetem. Csak egyes speciális esetekben helyeselhető
 tehát, ha az okl. bánya-, kohó- és erdőmérnök is filozófiai vagy
 jogi doktorátust szerez nagy idő- és anyagi áldozattal, amikor
 elsősorban és főleg a bányamívelés tan, a bányamérés tan, a telep-
 ismeret tan, a vaskohászat tan, a fémkohászat tan, a vastechnoló-
 gia, a fémtechnológia, az erdőmívelés tan, az erdőbecslés tan, az
 erdőberendezés tan tudományágak önálló fejlesztése céljából

van szükség a szaktudományágakban legfelsőbb kiképzést nyert doktorokra és magántanárookra.

Az elmondottakból is látnivaló, hogy itt több okból is sürgős kormányintézkedésre van szükség.

Hiszen a magyar nemzet általános kulturális érdekéből is tarthatatlan helyzet az, hogy a csonkamagyarországi okl. bányá-, kohó- és erdőmérnök, ha csak formailag is, inferioritásban maradjon az utódállambeliekkel, a külföldiekkel és a csonkamagyarországi többi mérnökökkel szemben.

Ezt a hátrányos helyzetet felismerte már az országgyűlés képviselőháza is és Bíró Pál, Temesváry Imre és Herrmann Miksa országgyűlési képviselők felszólalására a soproni főiskola fővezetője: a pénzügyminiszter úr ő nagyméltósága a képviselőház 1930 június hó 6-án tartott ülésén kijelentette, hogy a soproni főiskolának a doktoravatás jogával való felruházása ügyében tárgyalásokat folytat a kultuszminiszter úr ő nagyméltóságával.

Ismeretes azonban az is, Herrmann Miksa országgyűlési képviselő úr ő nagyméltóságának felszólalásából, hogy ennek a problémának a megoldását megnehezíti az a körülmény, hogy a soproni főiskola két minisztérium, tudniillik a pénz- és földművelésügyi minisztérium alá tartozik és nem a kultuszminisztérium főhatósága alá, miért is Temesváry Imre országgyűlési képviselő úr, mint a pénzügyi tárca előadója, azt javasolta, hogy ha másként nem lehet megoldani a kérdést, esetleg át kellene adni ezt a kultuszkormányzatnak, hogy a főiskola azután így mielőbb felruházhassa doktori oklevéllel az „ő kiválóan képzett mérnökeit”.

Hogy a csonkamagyarországi bányá-, kohó- és erdőmérnök-képzés nem hagyható ebben a hátrányos helyzetben pusztán „adminisztrációs” okból, amint arra Herrmann ő excellenciája is rámutatott, azt minden elfogulatlan embernek be kell látnia. Hogy egy intézetet könnyebben adminisztrálhat egy minisztérium, mint kettő, az sem kétséges.

Csak azért, mert a bányászat a pénzügyminisztérium alá és az erdészet a földművelésügyi minisztérium alá tartozik, nem kell okvetetlenül a bányá-, kohó- és erdőmérnöki kiképzésnek is a pénz- és földművelésügyi minisztériumok alá tartozni. Hiszen a bányászati, kohászati és az erdészeti ipartermékek alapján fenn-

hatósága alá vonhatná a főiskolát a kereskedelemügyi minisztérium is. *Ahogy a közoktatásügyi kormány fennhatósága alá tartozik a többi mérnökkiképzés: a kultúr-, gépész-, építész- és vegyészmérnökképzés: éppen úgy irányíthatja a bányá-, kohó- és erdőmérnökök legfelsőbb kiképzését is a kultuskormány, mint a közoktatás legilletékesebb és leghivatottabb szerve.*

Történeti tény egyébként, hogy amikor az 1847—48. évi törvények végrehajtásával megkezdődött a magyar alkotmány békés visszaállítása, az első magyar minisztérium közoktatásügyi minisztere: *Eötvös József báró* 1848 augusztus hó 24-én (603. sz. a.) kelt rendeletével értesítette a selmeci akadémiát, hogy *a magyar bányászati és erdészeti kiképzés egyenesen a vallás- és közoktatásügyi minisztérium fővezetése alá fog tartozni. A szabadságharcot követő abszolutizmus idején ez a rendelkezés nem érvényesülehetett. Az 1867. évi kiegyezést követőleg azonban maga az érdekelt szakközönség: az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület kérte 1898-ban Pécsen tartott közgyűlésén hozott egyhangú határozattal a nyomtatásban is megjelent és Teleky Géza gróf elnök, Scholtz Vilmos alelnök és Tetmayer László előadó által aláírt memorandumban, hogy a selmeci akadémia „legfelső vezetés végett a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium fennhatósága alá helyeztessék”. Az Orsz. Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület 1920-ban tartott közgyűlésén is egyhangúlag fogadta el azt a javaslatot, hogy a főiskola „vétessék ki a pénzügyminiszter hatásköréből és a kultuszminiszter hatáskörébe helyeztessék át”.*

Ez a kívánság ugyan mindkét esetben azzal a kéréssel volt összekötve, hogy a főiskola a kir. József-műegyetemhez csatoltassék át, a műegyetem azonban először csak a fémkohómérnöki és később is csak a bányá- és kohómérnöki legfelsőbb kiképzést tartotta a műegyetemi oktatás keretébe beilleszthetőnek. Tény ugyanis, hogy az erdőmérnöki kiképzésben több a gazdasági vonatkozás, mint a mérnöki.

Valószínűleg a kir. József-műegyetemnek ez a megnyilatkozása is hozzájárult ahhoz, hogy a főiskola erdőmérnöki szakosztálya határozta el magát először arra, hogy az erdőmérnökök legfelsőbb kiképzése a Pozsonyban felállított Erzsébet-tudományegyetemen mehessen végbe. A főiskola erdészeti osztálya vetette

fel tehát először az Erzsébet-tudományegyetemmel való fúzió eszméjét. Az 1917-ben nyomtatásban is megjelent memorandumban Fekete Zoltán, akkor az erdészeti szakosztály főnöke, jelenleg a főiskola képviselője az országgyűlés felsőházában, fejtette ki az Erzsébet-tudományegyetemhez való átcsatolás szükségességét és az erdőmérnöki legfelsőbb kiképzés szempontjából való előnyeit. Hiszen Münchenben, Giessenben, Tübingenben már akkor is tudományegyetemeken képezték ki az erdészeket.

Ez a terv újult fel most és keres a megvalósulásra lehetőségeket, egyelőre azonban a magánjellegű megbeszélésekben, amelyekről a pécsi és a soproni lapok adtak hírt és szolgáltatnak alkalmat a félreértésekre részint a két intézet, részint Pécs és Sopron közönsége körében.

Elfogadta akkor ezt a tervezetet az erdészeti szakosztály minden tagja. „Meggyőződésünk — jelentette ki 1917-ben az erdészeti szakosztály —, hogy a különálló főiskola bármilyen magas színvonalon álljon is berendezéseinek tökéletessége dolgában, sohasem fog nálunk annyira a tekintélynek örövendeni, sohasem fogja a főiskolák között azt a szerepet játszani, azt a helyet betölteni, mint az egyetem vagy műegyetem.”

Ugyanezt a helyzetet ismerték fel a külföldön is. Aumund és mások ugyanis már régebben megállapították, hogy a csonka főiskolák — és ez alól még Freiberg és Clausthal sem kivétel — izoláltságuk következtében kevésbé fejlődőképesek. Áll ez még a látogatott és jól felszerelt csonka főiskolákra is. Ezért lett a népes és gazdagon felszerelt berlini bányászati akadémi is a charlottenburgi műegyetem fakultása.

Az elszigeteltség hátrányai késztették a szászországi tharandti Forstliche Hochschulét is arra, hogy, bár előbb a doktoravatás jogának a megszerzése végett csak lazább kapcsolatot létesített a lipesei tudományegyetem filozófiai fakultásával: 1929-ben Abteilungja legyen a drezdai műegyetemnek, anélkül, hogy székhelyét megváltoztatta volna. És bár a tharandti erdészeti főiskola 113 évig állott a szász pénzügyminisztérium fõhatósága alatt: Weber pénzügyminiszter a fúzió ünnepélyén tartott beszédében nyíltan elismerte ... „dass der isolierten kleinen Fachakademie etwas mangelte: die Verbundenheit mit dem breitem Strom der allgemeinen Wissenschaften, wie ihn nur die

grossen universellen Bildungsanstalten zu geben vermögen ...
„So entschloss sich das Finanzministerium — nicht leichten
Herzens — dem Antrag beider Hochschulen, die Forstliche
Hochschule der Technischen Hochschule einzugliedern, zuzu-
stimmen ...”

Alig tételezhető fel a jelenlegi magyar pénzügyminiszter úr ő nagyméltóságáról, aki maga is professzor volt, hogy e tekintetben ne osztaná szász kollégája megállapításait.

Az izoláltság hátrányainak elkerülése végett lépett a rollai bányászati főiskola is — székhelyének megtartásával — fakultási kapcsolatba a columbiai tudományegyetemmel.

A csonkamagyarországi viszonyok tárgyilagos mérlegelése kell, hogy apnak a belátásra bírjon mindnyájunkat, hogy az adott viszonyok között a tharandti—drezdai és a rollai—columbiai kapcsolatok analógiájára kell nekünk is megvalósításhoz segítenünk a pécs—soproni fuziót. Az aggodalmaskodókat megnyugtathatja az a megnyilatkozás, hogy „a fuzió után is — más szervezettel és elnevezéssel — ugyanúgy működik a főiskola, ahogyan most működik; a most szükséges tanszékekre tehát akkor is szükség lesz”.

Ezek alapján remélhető, hogy a fuzió megvalósulása esetén a főiskola rektora is olyanféleképpen tesz majd jelentést az új tanévben, mint a tharandti erdészeti főiskola rektora: *„Aufgabe und Wirkungsweise der alten Lehrstätte sind dabei unverändert erhalten geblieben, nur ihre akademische und ihre verwaltungsgerichtliche Stellung haben gewechselt.”*

A fejlődés szükségszerű útja lesz ez.

Hiszem, hogy ha a javaslattételre illetékesek közvetlen tárgyalása megindul és a többoldalról megnyilvánult szélsőséges vélemények helyett a lehetőségek nyugodt mérlegelése lép előtérbe: ki fog derülni, hogy szó sincs arról, hogy a két menekült főiskola: az Erzsébet-tudományegyetem és a főiskola, valamint a két érdekelt város: Pécs és Sopron, egymás rovására nyerjen vagy veszítsen, hanem csupán arról van szó, hogy a pécsi Erzsébet-tudományegyetem keretének tágításával a csonkamagyarországi bánya-, kohó- és erdőmérnökök a soproni főiskolán kiérdemelhessék a doktorráavatást és megszerezhessék a magántanári képesítést. Ily módon ugyanis nyomban megszűnik a mai

hátrányos helyzet az utódállamok bányá-, kohó- és erdőmérnökeivel szemben.

Alig lehet feltételezni, hogy amikor a magyar nemzeti kultúra fölényének a megóvásáról van szó, ha csak részlegesen is, ne találkozná és ne foghatna össze a magyar nemzet kulturális presztízse érdekében a két kiüldözött tanári kar testvéri keze.

Valószínű azonban, hogy miután a javaslattételre hivatott két tanári kar három minisztérium fennhatósága alá tartozik, előállnak — amint azt Herrmann Miksa ő nagyméltósága megnyilatkozásából sejteni lehet — olyan „adminisztrációs” akadályok, amelyeket csak az összkormány: a minisztertanács háríthat el.

Minthogy a magyar nemzeti kultúra fölényének a megóvásáról van szó, ha csak részlegesen is, nem lehet kétséges, hogy a magyar kormány módot fog találni arra, hogy a soproni főiskola egyetemi egyenjogusításának törvényes és intézményes biztosításával mielőbb megszüntesse a csonkamagyarországi bányá-, kohó- és erdőmérnökök legfelsőbb kiképzésében az utódállamokéval jelenleg fennálló hátrányos helyzetet és annak káros következményeit.

Az erdészeti felsőbb szakoktatás mai helyzete és jövő feladatai.

Írta: dr. Fehér Dániel.

Az otthonából kiüldözött ősi Alma-Mater immáron 10 év óta kapott külső kereteiben is méltó helyet Sopron városában. Azonban dacára annak, hogy nemcsak az elhelyezkedés szempontjából, hanem a gyakorlati szakoktatás minden követelményének egyaránt kielégítő módon felel meg az új székhely, a főiskola sorsának kérdése és a főiskola jövőjének nyugodt célkitűzése mind a mai napig nem tudott biztos révbe jutni.

A főiskola belső szervezete az új feladatok megoldásához nem bizonyult kielégítőnek annak dacára, hogy a tanszékek és intézetek munkássága a multban eddig szinte alig tapasztalt magas színvonalra emelkedett. Sokan, akik átérték az összeomlás tragikus perceit, kérdezték önmagukban, hogy vajjon a megcsonkított haza a régi keretekhez viszonyított jelenlegi kis erdőterületével elegendő lesz-e ahhoz, hogy az erdészeti felsőbb szakoktatás ősi Alma-Matere létét tovább is fenn tudja tartani.

Csak később, mikor mindinkább bizonyossá vált az, hogy az erdőgazdaságot az állam magasabbrendű feladatainak elbírálásánál nem lehet tisztán pénzügyi és gazdasági szempontból megítélni és elbírálni, hanem az erdőgazdaságnak mint olyannak, magasabbrendű szociális feladatai is vannak, amelyek különösen most, erdőterületeink katasztrofális csökkenése következtében még fokozottabb jelentőséggel bírnak, kezdték még a kétkedők is belátni, hogy a magyar erdőgazdaság közgazdasági súlyából, állampolitikai és nemzetgazdasági szempontból dacára az ország megcsonkításának, úgyszólván semmit sem veszített.

Ezenkívül, ha körülnézünk Európa többi országaiban, akkor csakhamar arra a meggyőződésre jutunk, hogy a magyar erdőgazdaság még a mai helyzetében is elég számottevő helyet foglal el az erdészetiileg fontos államok között. Erdeinknek katasztrofális megfogyása a megmaradt erdők belterjes gazdálkodásának színvonalát nagyon emelte és ezen a téren a magyar erdőmérnökök szaktudása és a magyar erdőgazdaság belső színvonala és belterjessége még Közép-Európában is párját ritkítja, nem is szólva Észak-Európa rendkívül külterjes gazdálkodásáról, amelynek színvonalát a magyar erdőgazdaság színvonala messze túlszárnyalja. Bár kétségekívül a magyar erdőgazdaság még ma is nehéz helyzetben van és nagyon is súlyosak azok a feladatok, amelyeket a jövőben szerény erőnkhez mérten meg kell valósítanunk, mégis az erdészeti felsőbb szakoktatás, amint különben a helyzet világosan megmutatta, a maga önállóságában és függetlenségében határozott nagy haladást mutatott fel és ha a hallgatók számában csökkenés állott is be, mégis a szakoktatás színvonala rendkívül nagy magaslatra emelkedett. A tanszékek száma szaporodott és ma Istennek hála, ott tartunk, hogy az erdőmérnöki fakultás összes fontosabb előkészítő szaktárgyait úgyszólván kivétel nélkül okleveles erdőmérnökök megfelelő keretekben adják elő. Az erdészeti felsőbb szakoktatásunk színvonala nemzetközi viszonylatban is rendkívül előkelő helyet foglal el és személyes tapasztalataim és beható tanulmányaim alapján állíthatom, hogy ezen a téren az északi országok hasonló berendezéseit nemcsak szellemi színvonal, de felszerelés tekintetében is messze felülhaladjuk és ezen a téren még a német erdészeti főiskolákkal is bátran felvehetjük a versenyt.

Nem szabad elfelednünk, hogy Magyarország erdőterületénél jóval kisebb erdőterülettel rendelkező államok, pl. Szászország, Dánia, Svájc, szintén magas színvonalon tartják erdészeti felsőbb szakoktatásukat és az erdészettudományi kutatás terén Dánia a maga 300.000 hektárt alig felülmúló erdőterületével nagyon sok tekintetben vezetőserepet játszik. Ezzel ellentétben már ezelőtt három évvel rámutattam Észak-Európa erdőgazdasági viszonyairól írt értekezésemben arra a körülményre, hogy a nagy erdőterülettel bíró északi államok erdőgazdasági színvonala a mi szempontunkból kb. 50—60 év előtti külterjes állapotnak felel meg és bár ezeknek erdészeti kísérletügye igen magas színvonalon áll, mégis a gyakorlati erdőgazdaság színvonala erősen visszamaradt, aminek okát idézett értekezésemben annak idején részletesen ki is fejtettem.

De nemcsak a szakoktatás színvonala tekintetében nincsen okunk szégyenkezni, sőt, amint éppen fentebb említettem, színvonal tekintetében az elsők között járunk, hanem az erdészettudományi kutatások terén is az utóbbi évek céltudatos, önzetlen munkájának eredményeképpen első helyen állunk. *Így elsősorban az erdőtalaj biológiai kutatásának terén, ahol az összes többi államokat, közöttük Amerikát is, kezdeményezésben és eredményekben, amint az ma már látható, jelentékenyen megelőztük.* Az erdőmérnökképzés műszaki tanszékei szintén vezetőserepet biztosítanak nekünk és a magyar erdőmérnök szakképzettsége úgy erdészeti, mint műszaki szempontból, véleményem szerint, úgyszólván Európa összes államainak erdőmérnökeit feltétlenül meghaladja.

Ezek a tapasztalataim az elmúlt években tett nagyobb tanulmányutaim alatt érlelődtek meg bennem, amikor hosszabb időt töltöttem Európa erdőgazdaságilag nagyobbjelentőségű országaiban és amikor minden egyes tanulmányutamról azzal a büszke öntudattal jöttem vissza, *hogyha Magyarország kultúrfölényéről van szó, úgy ezt a kultúrfölényt a magyar erdőmérnök névtelenül, szerényen és csendesen, a kultúrfölény hangoztatásának vásári zaja nélkül, sokkal eredményesebben valósította meg a maga elhagyatottságában, mint nagyon sok a kultúrfölény ápolására hivatott és még pénzügyileg is agyontámogott közintézmény.*

Ezeket az előzményeket azért tárgyaltam ilyen részletesen, mert csakis így érthetjük meg tisztán a főiskola beléletének nyugtalanságát egy olyan kérdésben, amelynek jelentőségét ezen körülmények ismerete nélkül első pillanatban talán meg sem lehetne ítélni. Akkor, amikor a főiskola mérnökképzésének és tudományos kutatásának színvonala már annak a sokat hangoztatott kultúrfölénynek szempontjából is eddig még nem tapasztalt magasságra emelkedett, rendkívül bántó volt a főiskolára nézve, hogy a felsőbb szakoktatás attribútumait: a magántanári és doktorátusi intézményt, továbbá a kari önállóság kiépítését az elmúlt években nem tudta megszerezni. Itt hiába volt minden: az illetékes szakminiszterek messzeterjedő pártfogása, memorandum, küldöttségjárás, *a legjobb akarat is hajótörést szenvedett egy sok ideig ismeretlen vagy fel nem ismert akadályon, amelynek a körvonalai csak most kezdenek előtűnni tisztán kibontakozni.*

A magántanári intézményre a főiskolának nem csupán a cím szempontjából van szüksége. Ez egy rendkívül fontos berendezés az utóképzést illetőleg. Az erdőmérnöki osztálynak már ma is nagyon sok kiválóan képzett szakembere van tanársegédi vagy adjunktusi sorban. De megtaláljuk ezeket az erdészeti kísérleti állomás kötelékében is. Nagyon természetes és emberileg érthető, hogy egy bizonyos koron túl mindenki az önállóságra törekszik. Különösen önállóságra törekszik az, aki magában erőt és tudást érez. Világos tehát, hogy az idősebb tanársegédek és adjunktusokat idővel önálló munkakörhöz kell juttatni, ha azt akarjuk, hogy munkájukat kedvvel végezzék és hogy a tudományos életben és az intézetek és tanszékek vezetésében szükséges önállóságra szert tegyenek. De rendkívül sok kiváló szakemberünk is van, akiket ilyen módon szintén bele lehetne vonni úgy a szakoktatás, mint a tudományos kutatás körébe.

A doktori intézmény viszont a hallgatók továbbképzése és közvetve az utódképzés szempontjából szintén eminens fontosságú intézmény. Ez az intézmény azonfelül ma úgyszólván Európának összes főiskoláin be van vezetve, *sőt például tavaly óta a berlini kertészeti főiskola hallgatói is megszerezhetik maguknak a kertészeti doktorátust.* Az utódállamok körében éppen ennek az intézménynek hiánya volt a jogcím arra, hogy beleavat-

kozzanak diplomáink értékelésébe és a kultúrfölény nagyobb dicsőségére ennek az intézménynek hiányára való hivatkozással tagadták meg erdőmérnöki okleveleinknek az utódállamok területén való érvényesítését. A cél ugyan világos volt, de védekezni csak úgy lehetett volna ellene, ha ezt azt intézményt, amelyet különben ugyancsak megérdemeltünk már, szintén megkaptuk volna. Különben a doktorátus bevezetésével a főiskolának nagyon sok értékes hallgatója jutna abba a helyzetbe, hogy az erdészeti tudományokat tovább művelje, ami által természetesen a főiskola tudományos életének intenzitása is megfelelően emelkedne.

Ez volt tehát az az ok, amely az elmúlt években a főiskola beléletének összes megmozdulásait irányította. Célunk mindig az volt, hogy önálló főiskolánk keretén belül ezt a két intézményt, amellyel különben Magyarországon az állatorvosi főiskola is rendelkezik, az egyenlő elbánás elve alapján megkaphassuk. De, amint részletesen kifejtettem, ezen a téren minden erőlködésünk, minden becsületes jószándék, kilincselés, kérés, az illetékes szakminiszterek messzemenő pártfogása, mind hajótörést szenvedett. — most már tudjuk, tehát nyíltan megmondhatjuk — a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr legtöbbször burkolt visszautasításán. Ez különben nyíltan nem történt meg soha, de ma már tudjuk, hogy zárt ajtók mögött az ügy tárgyalásakor mindenkor a kultuszminiszter úr ellenkezése tette lehetetlenné ennek a tervnek megvalósítását. Az indok a kultúrpolitika egységesítése volt. A kultuszkormány ugyanis, véleményem szerint teljesen tévesen, a felsőbb oktatásügyi intézményeket két csoportba sorolja. Az első csoportba tartoznak az egyetemek: tudományegyetemek, műegyetem, a második csoportba tartoznak a szakiskolák, ahová másfélévszázados, eredményekben gazdag multunk betetőzéséül, és úgy látszik megjutalmazásául, bennünket is besoroztak.

Eszerint az elgondolás szerint tudományos élet és tudományos kutatás csak az egyetemek keretén belül lehetséges. Állítólag csak ott van meg az a szellem, amelynek alapján ez lehetővé válik. A szakiskolák ebből a szempontból másodrangú intézmények, ahonnan a tudományos kutatás és az eredmények hivatalból száműzve vannak.

Hogy mennyire helytelen és egyoldalú ez a felfogás, azt

mi sem bizonyítja jobban, mint az állatorvosi főiskola és a mi főiskolánk ragyogó példája. Ez a két intézmény világosan megmutatta, hogy az élet és valóság mennyivel erősebbek az ilyen egyoldalú, merev megállapításoknál. Tudományos kutatás és eredmények terén mi viszonylag nagyon sok vidéki egyetemet magunk mögött hagytunk.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr mondotta egyik beszédében, hogy a doktorátus és a magántanárság csak külső címek, a belső tartalom a fontos. Nos, a belső tartalom terén azt hiszem, mi már annyira előre jutottunk és előre haladtunk, hogy igazán megérdemeljük ennek a két attributumnak megadását.

De ettől eltekintve, teljesen tarthatatlan ez a felfogás nemzetközi viszonylatban is. Azt bizonyára mindenki el fogja hinni nekem, hogy a 70 milliós Németbirodalom kultúrpolitikai felfogása és elvei állanak olyan magas színvonalon és vannak olyan céltudatosak, mint a magyar kultúrpolitikáé és Németországban ezt a két intézményt mindazon szakiskolák részére megadták, amelyek kiképzésükkel, multjukkal és tudományos munkásságukkal erre való rátermettségüket megmutatták. Poroszországnak mind a két erdészeti főiskolája rendelkezik ezzel az intézménnyel; rendelkeznek ezzel az oslói, a koppenhágai mezőgazdasági főiskolák is, ahol az erdészeti felsőbb szakoktatás végbe megy. De feleslegesek itt a részletek, ha leszögezzük azt, hogy ma már alig van kultúrállama Európának, ahol az erdőmérnökök a maguk tudományágában a doktorátust meg ne szerezhethének. Ez a szomorú nevezetesség csak nekünk jutott osztályrészül és egyenesen elszorul az ember szíve, ha látja, hogy nálunk alacsonyabb színvonalon működő erdészeti felsőbb szakoktatási intézmények is megadhatják azt a címet, amelyet mi 150 éves multunk és eredményeink dacára sem tudunk ma megszerezni.

Itt mindjárt meg kell jegyeznem, hogy a másik oldalon hangoztatott azon ellenvetés, hogy a doktorátusi és magántanári intézménnyel csakis a kultuszkormány alá tartozó egyetemek és a műegyetem ruházhatók fel általános kultúrpolitikai szempontból, szintén nem állhat meg. Európa nagyon sok államában, így elsősorban Németországban a földművelésügyi mi-

nisztérium alá tartozik az erdészeti felsőbb szakoktatás és ennek dacára mégis megkapták mindenütt ezt a két attributumot. Ismételten hangsúlyoznom kell azonban, hogy úgy látszik minden tárgyilagos megnyilatkozás vagy ellenvetés hajótörést szenvedett egy, véleményem szerint téves alapon álló rideg állásponton.

Ilyen körülmények között érlelődött meg a gondolata annak, hogy talán főiskolánknak a kultuszkormány fennhatósága alá való sorozásával, egyetemi rangra való emelésével, oldható meg ez a kérdés. Így vetődött fel 1930 őszén főleg a főiskola másik két szakosztálya részéről a pécsi tudományegyetemhez való csatlakozás kérdése. Az erdőmérnöki szakosztály nem akarva a tárgyalásoknak mindjárt kezdetben útját állni, nem zárkózott el a kérdés megvitatásától. Végeredményben az ügy kezdeti stádiumában még nem lehetett tisztán látni és azt hittük, hogy sikerülni fog egy olyan megoldást találni, amelynél a főiskola, Sopron székhellyel, csak ideiglenesen fog csatlakozni a pécsi egyetemhez és rövid néhány év múlva magját fogja képezni egy Sopronban felállítandó őstermelési egyetemnek.

De nem is lett volna opportunus eljárás, a tárgyalások elején elvágni azok folyamát, hiszen amíg nem tudtuk azt, hogy miről van szó, könnyen annak a vádnak tehetjük volna ki magunkat, hogy íme a kultuszkormány megoldási lehetőséget nyújtott számunkra és mi azt, anélkül, hogy a kérdés részleteit ismerünk, könnyelműen elutasítjuk magunktól. A mi szemünk előtt mindig a főiskola önállóságának megtartása lebegett mint cél, olyan módon, hogy ebből mint magból építtessék ki Magyarország őstermelő egyeteme, amelyet a szomszédos magyaróvári gazdasági akadémia bevonásával minden nehézség nélkül meg lehetne valósítani.

Az előzetes tárgyalások folyamata alatt azonban a megadott feltételek világosan megmutatták, hogy a kérdés megoldásának ez a módja még tárgyalásra sem alkalmas. Tökéletesen igazat adok Bíró Zoltánnak abban, hogy ez a megoldási lehetőség a főiskolát egy vidéki egyetem fakultásává süllyesztette volna le, sorsunk rendkívül bizonytalanná vált volna és főleg az a veszély fenyegetne bennünket, hogy a magyar erdőgazdasággal való eddigi szoros együttműködésünk megszűnne és önálló-

ságunkat feláldoznánk két olyan intézmény kedvéért, amelyekért ezt megtenni semmi körülmények között nem szabad.

A pécsi egyetem feltételei között szerepel mindenekelőtt az egész főiskolának, tehát az eddigi négy szakosztálynak egy fakultásban való összetömörítése, azután egy rendkívül lealázó feltétellel, amely szerint a főiskola jelenlegi tanárainak tanszékeiket újból meg kellene pályáznio. Mindezekhez járul az a körülmény, hogy a pécsi egyetemnek jelene és jövője egyáltalában nincsen szilárd alapokra fektetve. Végeredményben a főiskola lett volna az a bázis, amelyen ezt a közintézményt, amelynek felállítása ellen a magyar adófizető polgárok ismételten tiltakoztak, megszilárdították volna. És ugyanakkor, amikor a bölcse-szek, teológusok, orvosok külön-külön dékánt választanak, dacára, hogy mindegyik kar tanárainak száma csak egy-egy hányadát teszi a főiskola tanárai számának, akkor a főiskola nagyszámú tanári kara egyetlenegy dékánt választhatna és az erdészeti felsőbb szakoktatás függetlensége és önállósága még az ediginél is nagyobb korlátozásoknak lett volna alávetve. Azonkívül a tárgyalások világosan megmutatták azt is, hogy a csatlakozás következtében a főiskola jövője bizonytalanná vált volna, egyszerűen játékszerré süllyedt volna a kultuszkormány és a pécsi egyetem többi karának kezében.

Az erdőmérnöki osztály tanárainak túlnyomó többsége ezért már korábban elutasító álláspontra helyezkedett és véleményünk ma is az, hogy a helyzet tüzetesebb vizsgálata mellett ezt a megoldási lehetőséget keresztülvihetőnek nem tartjuk, sőt az erdészeti felsőbb szakoktatás szempontjából egyenesen károsnak és veszélyesnek ítéljük és őszintén kifejezést adunk annak a véleményünknek, hogy inkább a magántanárságot és a doktorátusi intézményt áldozzuk fel hosszabb vagy rövidebb időre, de a főiskola függetlenségét és önállóságát minden körülmények között óvjuk meg.

Itt még röviden néhány szóval rá szeretnék mutatni arra a körülményre, amely a főiskola csatlakozása szempontjából nagyon fontos momentum, hogy azokban a külföldi országokban, ahol az erdészeti főiskolát tudomány- vagy műegyetemekhez csatolták, ez a változás az erdészeti szakoktatás szempontjából nem sok előnyt hozott. Éppen azért tart ki önállósága mellett

továbbra is mind a két porosz erdészeti főiskola, további a hatalmas erdőterülettel bíró Svédország és éppen ezért kapcsolták az erdészeti fakultásokat a mezőgazdasági főiskolához, a szakoktatás önállóságának teljes épségben tartásával, Dánia és Norvégia. Hogy az egyetemi fakultás a finn erdőgazdaság igényeit sem elégíti ki, mi sem bizonyítja jobban, hogyha valakinek alkalma nyílik a finn erdőgazdaság ügyeibe mélyebb bepillantást nyerni, úgy azonnal rájön arra, hogy maguk a finn erdészek sincsenek ezzel a megoldással megelégedve, úgyhogy már évekkel ezelőtt felvették az önálló mezőgazdasági főiskola létesítésének kérdését, amelyet eddig csak költségvetési nehézségek miatt nem tudtak megvalósítani. Különben is elhibázott dolog volna főiskolánk jövőjét külföldi példák szerint igazítani. A főiskola multja, jelenlegi szervezete és a mi magyar különleges viszonyaink ezekhez alkalmazott megoldást tesznek szükségessé és ezek mellett a viszonyok mellett a magam részéről a főiskola mai függetlenségének feláldozását károsnak és veszélyesnek tartom.

Eddig a tanárok anyagi előnyeiről szándékosan nem szóltam, miután, véleményem szerint, az teljesen másodrangú jelentőségű részletkérdés, amelyről ilyen magasabbrangú elvi ügyek tárgyalásakor még csak beszélni sem szabad. Ennek megoldását az elvi kérdések elintézése után kell keresnünk, de ez nem olyan döntő jelentőségű, hogy ezért önállóságunknak csak egy atómját is fel kellene áldoznunk.

Azonban mindenképpen le kell szögeznünk azt, hogy a főiskola mostani szervezete sem felel meg az erdészeti felsőbb szakoktatás igényeinek, itt tehát feltétlenül intézményes beavatkozásra van szükség és az ügyet okvetlenül a legrövidebb időn belül rendezni kell. Ugyanis a főiskolán belül, amint az közzismert dolog, a bányász- és kohásztanárok többségben vannak és ezért mindig megvan annak a lehetősége, hogy az erdészeti szakoktatás legfontosabb kérdéseiben ezen idegen tanárokból álló többség döntő befolyáshoz jusson. Sőt szervezeti és ügyviteli szabályaink annyira elavultak, hogy formailag az is lehetséges, hogy az erdőmérnöki szakosztály dékánját bányász- és kohásztanárok szavazatából, sőt esetleg azok köréből választhassák meg.

Nem szeretném, ha szavaimat ezen a téren félremagyaráznák, azért itt már eleve leszögezem, hogy amikor ezt a kérdést a maga teljes leplezetlen nyíltságában tárgyalom, a főiskola önállóságának és az ősi tradíciók által egybekapcsolt mérnöki kar további együttműködésének feltételeit akarom biztosítani. *Ennek az együttműködésnek pedig egyik legfontosabb és leglényegesebb alapfeltétele az erdőmérnöki szakosztálynak a bányamérnöki osztály adminisztrációs, tanulmányi és költségvetési ügyeitől való intézményes, de teljesen határozott és éles elválasztása.* Csakis ilyen módon lehet a surlódási felületeket kiküszöbölni és ami a legfontosabb és az együttműködés zavarait a legtöbbször idézte elő, mindenekelőtt az egyes osztályok költségvetéseit kell egymástól határozottan elválasztani. Mert teljesen tarthatatlan az az állapot, hogy, amint az a közelmúltban is ismételt előfordult, hogy az erdőmérnöki osztály tanszékeinek és intézeteinek legbelsőbb tanulmányi ügyeibe tőle teljesen távol álló professzorok beleszóljanak. Itt rá kell ugyanis mutatnom arra, hogy az erdőmérnöki szakoktatás alapjai és kivitele élesen elkülönülnek a bánya- és kohómérnöki szakoktatástól, amely tulajdonképpen 100 százalékos mérnöki kiképzés, míg nekünk legfontosabb szaktárgyainkat biológiai alapokra kell fektetnünk és a mérnökképzés teljes célját szolgáló műszaki tárgyak előadása és oktatása csakis a biológiai alapok nyújtotta kereteken belül mehet végbe. Éppen ezért ezen alapvető és át nem hidalható különbség következtében kell az erdőmérnöki osztálynak teljes függetlenséget biztosítanunk, ami minden további nélkül keresztülvihető, ha a jelenleg elfogadás alatt álló új szervezeti szabályaink érvényre jutnak, amelyek az erdőmérnöki osztálynak a kari önállóságot megadják.

Itt mindenekelőtt hangsúlyozottan rá kell mutatnom arra, hogy az erdőmérnöki osztálynak a másik két osztállyal való együttműködését a jövőben is a legteljesebb mértékben lehetőknek is biztosítotttnak látom, azonban a másik két osztályban is annak a belátásnak kell tért hódítania, hogy az erdőmérnöki osztály jogos költségvetési igényeit az eddiginél messzebbmenő mértékben kell honorálni és különösen tartózkodni kell minden olyan véleménynyilvánítástól, amely az erdőmérnöki osztály tanulmányi és adminisztratív ügyeibe való indokolatlan beavat-

kozást jelentene. Egészen őszintén meg kell mondanom, hogy ezen a téren a közelmúltban az állapotok nem voltak minden tekintetben kielégítőeknek mondhatók. Ezeknek a kérdéseknek rendezése, amint már említettem, minden további nélkül lehetséges lesz, ha az elfogadás alatt álló új szervezeti szabályok érvénybe lépnek.

Az erdőmérnöki osztály ma egészen más tudományos és adminisztratív súllyal óhajt a főiskola ügyeinek intézésében résztvenni, mint Selmezbányán. A fejlődés óramutatója az utolsó tíz évben ebből a szempontból rendkívül nagyot haladt, nekünk jogos igényeink vannak, amelyeknek érvényesítésénél semmi körülmények között engedni nem fogunk.

Az erdőmérnöki osztály professzorai vállvetett munkával messze földön nevet és dicsőséget szereztek a magyar erdészettudományi kutatásoknak. Az erdőműveléstan professzora ma az erdészeti kutató intézmények nemzetközi szövetségének alelnöke és a stockholmi erdészeti kongresszuson szereplő professzorok az erdészeti főosztály vezetőjével vállvetett munkával elismerést és nevet szereztek a magyar erdészetnek. A magyar erdészettudomány alapvető kézikönyvei hagyták el a sajtót és az erdőmérnöki fakultás hírneve és tekintélye annyira megnövekedett, hogy annak egyes intézeteibe a volt ellenséges francia nemzet egyik egyetemi tanára is eljött tanulni és dolgozni. De ezenkívül más idegen nemzetek képviselői is ismételten látogatták meg az erdőmérnöki osztályt, bizonyosságául annak, hogy a sokat hangoztatott kultúrfölény szolbálatában magunkra hagyatva és egyedül becsületesen teljesítettük kötelességünket.

A főiskola érvényesülése szempontjából itt még rá akarok mutatni egy másik körülményre is, és pedig arra, hogy a főiskola összes osztályaiban törekedni kell arra, hogy az idegen végzettségű, nem a főiskolán nyert oklevéllel bíró professzorok beözlését és térhódítását megakadályozzuk. Távol áll tőlem még a gondolata is annak, hogy ezeket az általam igen nagyrabecsült szaktársaimat a szakismeret vagy talán a jóakarat hiányával vádoljam, azonban a legjobb akarat mellett sem rendelkezhetek azzal a tudással és azokkal a szakismeretekkel, amelyek a mi különleges viszonyainknak és körülményeinknek megfelelnek. Nekünk tehát igyekeznünk kell, úgy mint a múltban tettük, a

jövőben még fokozottabb erővel és céltudatos előrelátással az utódképzésről úgy gondoskodni, hogy még a szorosan vett elméleti tanszékek betöltésénél is mindig különlegesen képzett erdő-, kohó- és bányamérnökök álljanak rendelkezésünkre.

A főiskola egy ősi intézmény, amelynek multját és szellemét csak azok tudják megérteni, akik ennek az ősi intézménynek levegőjében nevelkedtek. Idegen végzettségű professzoroktól ezt még a legjobb akarat mellett sem kívánhatjuk, mert, amint a példa mutatja, arra, néhány dícséretes kivételtől eltekintve, képteleneknek bizonyultak.

A mi másfélévszázados multunk nagy kincs és a főiskola kultúrpolitikájának legelhibázottabb része éppen az, amely elmulasztotta a főiskola jubileumának megünneplését. Minden ilyen ünnepség mérhetetlen erkölcsi haszonnal jár, mert felhívja a figyelmet a tradíciók értékére és ezeknek kapcsán módot ad arra, hogy az esetleges hiányok pótolassanak.

Itt még néhány szóval a két minisztériumról, illetőleg a kettős vezetésről is szólni óhajtok. A magam részéről ezt sem tartom hátránynak a főiskola szempontjából akkor, ha a jövőben az erdőmérnöki fakultás önállósága biztosíttatik és a szervezeti szabályokat úgy módosítjuk, hogy a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának az erdőmérnöki szak adminisztrációs és költségvetési ügyeibe is az eddiginél hatékonyabb befolyást és hozzászólást biztosítunk.

Hasonlóképen még szorosabbra kell fűzni az együttműködést a jövőben az erdészeti kísérleti állomás és a főiskola kutató intézményei között. Itt a magam részéről szintén nagyon helyeslem Biró Zoltán véleményét és álláspontját, aki a kísérletet a kutatástól erősen elválasztja, annak dacára, hogy a kettő között az összefüggésnek mindig meg kell lennie, mert hiszen a kísérleteknek kell beigazolniuk a kutatásokkal elért eredményeket. Azonban a kettő keresztülvitelét el kell választanunk egymástól és csak a vezetőktől kell megkövetelnünk mind a két terület áttekintését és megértését.

A főiskolának ma már nagyhírű intézményei évek óta a kutatás szolgálatában állanak, azonban ez a körülmény inkább arra a szoros jóviszonyra vezethető vissza, amely az erdőmér-

női osztály professzorait egymáshoz és a kísérleti állomás mai vezetőjéhez fűzik. Erre azonban a jövőt felépíteni nem lehet. Nekünk gondoskodnunk kell intézményesen arról, hogy a jövőben ennek az együttműködésnek tárgyi és tételes szabályokra fektetett alapjai is meg legyenek. De a tételes szabályozásnál szem előtt kell tartanunk azt, hogy a tudományos kutatás függetlensége minden körülmények között megőriztessék.

Végül, ezt szándékosan legutoljára hagytam, néhány szót szólni óhajtok a tanárok anyagi viszonyairól. Talán nem is annyira az anyagi viszonyok, mint inkább az előléptetési viszonyok azok, amelyekről itt szólni óhajtok.

A tanárok elégedetlenségének mai okát ugyanis nem tisztán anyagi okokban kell keresni, hanem éppen abban, hogy nincsen meg a fokozatos előlépés lehetősége és különösen abban, hogy költségvetési és státusnehézségek miatt a rendkívüli tanárok számára hosszú időre el van zárva az előlépés útja, annak dacára, hogy ezek a professzorok szakoktatás szempontjából nagyon fontos tanszékeket teljes felelősséggel vezetnek és azonkívül legnagyobb részben férfikoruk delén vannak. Azután a főiskola státusának szerencsétlen összetétele magával hozza most még azt is, hogy az előlépési viszonyok korlátozott és kedvezőtlen volta következtében a segédtanuszemélyzet előlépési viszonyai is rendkívül kedvezőtlennek váltak. Pedig ha utódpótlásról akarunk gondoskodni, ezen a kérdésen feltétlenül segíteni kell. A segítség módja pedig az, amit a főiskola tanácsa már évek óta hiába szorgalmaz: az autonóm előlépések bevezetése és annak megakadályozása, hogy az előléptetés csak kihalás és nyugdíjazás után váljék lehetővé, amely körülmény erkölcsileg bántó és lealázó helyzetre vezet a tanári karon belül.

Hasonlóképpen szükségesnek tartom a főiskola szervezetén belül a szolgálati időnek legalább 60 éves korhatárig való meghosszabbítását. Az egyetemeken ugyan a 70 éves korhatár van bevezetve, ezt azonban én a magam részéről magasnak tartom. *60 éves korban még lehet ugyan eredményes tudományos munkát kifejtteni, de ebben a korban már megértünk valamennyien arra, hogy becsületben eltöltött szolgálat után a fiatalabb generációnak megadjuk a fejlődési és előlépési lehetőséget.*

Itt ki akarok még térni a főiskola tudományos munkásságának anyagi előfeltételére is. Bár felettes hatóságunk megértő támogatása az utóbbi években jelentékeny beruházási hitelt juttatott számunkra, mégis igyekeznünk kell a jövőben arra, hogy a változó természetű és hullámozó beruházási hitelek helyett biztosabb alapokra fektessük le a főiskola hitelét és főleg az egyes intézetek számára tartamosan biztosítsuk a beszerzési hiteleknek azt a minimumát, amely mellett nemcsak az intézmények működése válik lehetővé, hanem ezeket a ma korszerűleg kifejlesztett intézményeket a fejlődésnek megfelelően tovább is lehessen kiépíteni és mindenekelőtt gondoskodnunk kell arról, hogy a főiskola azon tanszékei, amelyeket jelenleg előadók látnak el, mielőbb tanárokkal töltsenek be. Olyan költségvetési helyzetnek, amely a jelen költségvetési év első felében állott be, többé megisméltódnie nem szabad, mert ez a tudományos élet teljes összeroppanására vezetne. Nagy tudományos intézeteket, amelyekkel a magyar névnek tiszteletet és becsületet vívtunk ki, teljesen lehetetlen havi 30—40 pengős beszerzési hitelekkel fenntartani. Ez úgyszólván a semmivel egyenlő, elégedetlenséget szül, hátráltatja a szakoktatást és ami a legfontosabb, ilyen helyzet mellett elveszítik a tanárok és a tanársegédek az államhatalom magasabbrendűségébe vetett erkölcsi bizalmukat.

Azért beszélek erről a körülményről is ilyen őszintén és nyíltan, mert ez szintén szerepet játszott akkor, amikor a csatlakozási mozgalom az elmúlt év nyarán a főiskola keretén belül megindult. Tudományos intézeteink fenntartása végeredményben nem követel akkora áldozatot, hogy azt államháztartásunk különösen akkor, amikor egy a közgazdasági életben annyira fontos mérnökgeneráció neveléséről van szó, ne teljesíthetné.

A fentiekben igyekeztem nagy vonásokban a főiskola mai helyzetének nehézségeit és azokat a feladatokat vázolni, amelyeket a jövőben meg kell oldani. Röviden összefoglalva újra ki kell jelentenem, hogy bármelyik egyetemhez való csatlakozást a szakoktatás szempontjából károsnak és veszélyesnek kell tartanom. Hogy Biró Zoltán szavait idézzem: „A mi másfélévszázados dicső multunkkal nem sülyedhetünk le egy meglehetősen bizonytalan jövőjű vidéki egyetem harmad-, negyedrangú fakultásává. Az erőt és alapot ezen ősi kultúrintézmény tovább-

fejlesztésére magunknak kell megteremtenünk. Fokozottabb tudományos működéssel, szervezeti és ügyviteli szabályaink folytatólagos kiépítésével külső formák szerint is meg kell szereznünk az egyetemi rang teljes feltételeit, amelyet becsületes munkánkkal és azok eredményeivel — büszkén és öntudatosan mondhatjuk — Magyarország bármelyik vidéki egyeteménél jobban megérdemelünk.

A mi másfélévszázados Alma Materünket a jövőben a politikai élet változásaitól független és szilárd intézménnyé kell kiépítenünk, hogy azután függetlenségünknek teljes biztosításával esetleg más östermelő fakultást csatoljanak még hozzánk és kiépítsék belőlük Magyarország östermelési egyetemét, de úgy, hogy annak magját a mi 150 éves multunk és becsületes tudományos munkánk képezze, kiépítsék úgy, hogy annak intézésében a mi döntő befolyásunk mindig biztosíttassék. Ebben az esetben ez a megoldás csak előnyére válhatik az ügynek, de addig, ha kisebb keretek között is, meg kell őriznünk teljes függetlenségünket és tovább kell építenünk a tudománynak azt az épületét, amelyre ma már büszkén tekinthetünk fel.

Végül befejezésül a magam részéről az ősi Alma Mater iránt érzett tisztelettel, hálával és ragaszkodással kell kijelentem, hogy akkor, amikor ennek függetlensége mellett nyíltan állást foglalom, a tárgyi momentumok mellett érzelmi szálak is irányítják elhatározásomat. A másfélévszázados mult, hagyományaink, az a szeretet és összetartás, amely a magyar erdőmérnöki társadalmat hosszú generációkon keresztül egybekapcsolja, elsősorban a mi minden kincsnél drágább ősi főiskolánk tradícióira vezethető vissza. Ezeket feláldoznunk nem szabad! Még kevésbé szabad a mai helyzet múltó nehézségei miatt meghátrálnunk. A megoldási lehetőséget nem kívülről kell várnunk, hanem ellenkezőleg a magunk belső munkaerejének növelésével kell tovább építeni és fejleszteni az eddigi kereteket és azoknak, akik tudva vagy tudatlanul nem akarják elismerni a mi magasabbrendűségünket, azoknak Lincoln Ábrahám szavai szerint válaszolunk, hogy ideig-óráig bárkit tévútra lehet vezetni, de állandóan mindenkit teljesen lehetetlen. Az igazság a mi részünkön van és ha becsületes munkával önzetlenül kitartunk mellette, nem félttem a mi ősi Alma Materünk jövőjét.

A famagvak előcsiráztatásáról

Írta: Békly Albert.

Famagvaink közül többek között a kőris általában még őszi vetés után sem szokott a legközelebbi év tavaszán kicsirázni. Ha kél is ki belőle valami, a vetés hézagos. Az előre kikelt csemeték a következő évben általánosan kelteket egy évvel megelőzik, azokat nyomják, szorítják stb., szóval nem illenek össze. Közönségesebb az az eset, amikor az első tavaszon nem kél ki semmi, ami miatt a vetőágyat vagy táblát nyáron át gondozni sem tudjuk, hogy a magot helyéről meg ne zavarjuk s így a vetés talaja el is gyomosodik, össze is tömörül, minden tekintetben csak romlik s emellett egy évig paralgon hever.

Szegedy Oszkár, Vásárosnaményben szolgáló m. kir. főerdőmérnök kartársam említette azt a különleges esetet, hogy az egyik beregmegyei község állami kezelésben levő erdejéhez tartozó csemetekertbe egyik év enyhe januárjában vetettek kőrismagot s az mindjárt tavasszal teljesen egyenletesen kicsirázott. Magyarázatul szolgálhat ennek az, hogy Beregben a kőris életföltételei a lehető legkedvezőbbek; a talaj termékeny, nyirkos s a levegő már nem olyan száraz, mint az Alföldön. A beregiek maguk mondják, hogy az ő akácuk a kőris, — de igazságuk is van, mert az ottani hűvös, nyirkos, kötött talajba az akác csak itt-ott való, míg a kőris ott úgy tenyészik, mint másutt az Alföldön az akác.

A kőrisnek való ez a kiválóan jó hely mindenféle kedvező körülményeivel magában is előidézhette a januárban vetett magvak tavaszi kicsirázását, aminél mindenesetre a talaj állandó nedvessége volt a legfőbb tényező. Hozzájárul ehhez az, hogy a magot ott helyben szedték s mindjárt elvetették s véleményem szerint az is, hogy a szedésig a fán volt magot a fagy is érte.

Általában azt tartjuk ugyan, hogy a magot érés után ősszel mielőbb kell leszedni s akkor valószínűbb a jó tavaszi csirázása, ez azonban a kőrisre aligha vág rá. A kőris magja ugyanis télen át a fán marad s csak tavasz felé hull le. Nem hihető, hogy ezt a természet ok és cél nélkül cselekedné. A

kőrismagnak arra a téli szabad fagyra valószínűen szüksége van ahhoz, hogy gyorsabban (mondjuk tavaszra) elérje az életfolyamat rendjén azt az érettségi fokot, amelynél a magban lévő csira életműködését már megnehezíti. Lehet, hogy a beregi esetben ez a fagy is jobban közrejátszott a gyors kicsirázásnál, mint gondolnánk.

Nem dicsekedhetünk azzal, hogy famagvaink tulajdonságait, életjelenségeit s az azokkal való elbánás módját már egészen tudnánk. E tekintetben szakkönyveink is (de még az alapos németeké is) hiányosak. Szükséges volna, hogy ezekkel a kérdésekkel a kartársak is és kísérleti állomásunk is mélyebbre hatóan foglalkozzék.

A beregi s ehhez hasonlóan előfordulhatott más esettől eltekintve, a kőrismag csak a vetést követő második tavaszon csirázik ki. Ennek elől már említett többféle hátránya vezetett a magvak előcsiráztatására, aminek az az alapja, hogy ha a magnak egyik tavasztól (vagy esetleg még az előtte való ősztől) a másik tavaszig kell a földbe vesztegelnie, hogy kicsirázzék: fölösleges, sőt káros azzal a csemetekert földjét lefoglalni, — elérhetjük ezt más és szűkebb helyen is.

Ennek az előcsiráztatásnak eddigelé általánosan tanított és gyakorolt módja az volt, hogy a magot ládába vagy földbe ásott gödörbe földdel vagy homokkal felváltva rétegeztük, a megtöltött ládát is földbe helyeztük s a rétegezést így is, úgy is földdel vastagon betakartuk.

Sokan már azt is előcsiráztatásnak tartották, ha a mag így ősztől tavaszig volt elhelyezve, holott az a csirázás előkészítése szempontjából még hátrányosabb helyzet, mintha a magot ősssel elvetjük. Az elvetett magnak ugyanis minden szeme külön érintkezik a talajjal, annak nedvességét átveheti, míg a rétegezett magnál a közbenső szemek a talajtól el vannak szigetelve. Ezenkívül a rétegezett magot még ki kell venni a földből s el kell vetni, míg az ősssel elvetett mag már helyén van, tavaszra összesímul a talajjal s az első kedvező alkalomnál megindulhat inkább, mint a rétegezett mag.

Az ősztől tavaszig rétegezett magot tehát semmiképen sem tekintjük előcsiráztatott magnak. Ezt annál inkább le kell szögeznünk és kell hangsúlyoznunk is, mert tapasztala-

tom szerint magkereskedőink egy része így rétegezett magot hirdet és árul előcsiráztatott mag gyanánt.

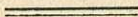
Előcsiráztatott magnak csak az tekinthető, amelyik legalább egy tenyészeti idő alatt, tehát legalább kora tavasztól őszig volt a földbe — megfelelő módon — eltéve.

Megfelelő módnak a fentírt rétegző eljárás ugyanis nem minden esetben tekinthető. Ha a magrétegek vastagok, ha az időjárás és a talaj maga is száraz stb., megtörténik, hogy a magnak közbenső rétegei vagy a rétegeknek közbenső magszemei — a rétegek és a magszemek szigetelő hatása folytán — nem jutnak elég nedvességhez s így nem szívják ezzel tele magukat, héjuk nem lágyul meg s belük nem duzzad meg.

Az előcsiráztatásnak minden körülmények között megfelelő módja a következő:

Naptűzésnek ki nem tett helyen ásunk 50—60 cm mély, 1—2 méter széles és szükség szerinti hosszúságú, meredekfalú árkot. Az árok fenekére úgy 5 cm vastag rétegben egyenletesen homokat vagy porhanyó földet terítünk s erre ugyanolyan vastagságban magot. A kettőt gereblyével jól összekeverjük, hogy a mag esomósan sehol se legyen. Ezután homokat (földet) és magot rétegenként éppen így terítünk el és keverünk össze, míg az árokból már csak úgy 10 cm-nyi marad üresen. Ezt az ürességet megtöltjük és felhalmozzuk a kiásott földdel és az árok négy sarkát cövekkel megjelöljük. Kiszedéskor rostával választjuk el a magot a földtől, homoktól. A homok azért jobb, mert ettől jobban elválasztható a mag.

Az így földdel vagy homokkal összekevert mag egy évig tartás után az igazán előcsiráztatott mag, amely szinte várja, hogy a kikelésnek nekiindulhasson.

A Magyar- és a többi közép-európai országok fakereskedelmi szokványai

(Folytatás.)

Írta: dr. Fazekas Ferenc.

Teljesítés helye: „Kocsiba rakva“, „hajóba rakva“.

Budapesti szokvány.

„Kocsiba rakva“, „hajóba rakva“ való szállítás kikötése esetén a vasúti kocs, illetve a hajó kiállításáról és az áru berakásáról — egyéb kikötés hiányában — saját költségén eladó tartozik gondoskodni.

Közép-európai szokványok.

Idevonatkozóan teljesen hasonlatos tartalmúak.

Teljesítési hely: „Paritás“.

Budapesti szokvány.

Valamely állomás fuvarparitásának megjelölésével történt eladás esetében csakis a paritásnak megfelelő fuvarösszeg vonható le a vételárból, viszont, ha a feladóállomástól a leadóállomásig esedékes fuvardíj kisebb a paritásos állomástól a leadó állomásig fizetendő fuvardíjnál, úgy a különbözetet vevő megtéríteni tartozik.

Valamely állomás fuvarparitásának kikötése melletti eladás esetében teljesítési helynek — egyéb kikötés hiányában — a feladó állomás tekintendő.

Tudjuk, hogy paritás melletti eladások jobbra csak termelők és közvetítő kereskedők között jönnek létre. Ez utóbbiak az árut a legkülönbözőbb állomásokra dirigálják. A paritásos állomás rendszerint nagyobb fogyasztó hely vagy valamelyik országhatár, amely helyeken az árunak már kialakultabb ára van. Ezen jobb ár lévén az irányadó, — eladó jelen esetben valóban ezen egységár mellett ad el, — és természetesen, külön megtéríti vevőnek a paritásos állomásig érvényes fuvardíjat.

Míg eladó így biztosítja maga számára ezen jobb piaci

árat, — addig vevő előnye ezen eladási módnál egyrészt az, hogy a fuvardíj bizonyos része megtérül, — másrészt és főként pedig, hogy kedvező összfuvardíj érdekében a kocsik kihasználására, — mint így közössé vált érdekre, — ez úton eladó is jobban buzdíttatik.

Hazai szokványok szerint azonban ezen eladási módok mellett is teljesítési helyként minden esetben mégis a feladási állomás tekintetik.

Egyeznek ezzel a hazai áruüzleti szokások is, amikor ki mondják (35. §.), hogy a paritásos állomás megjelölése csupán a fuvardíjelszámolási alap megállapítására szolgál.

B é c s i s z o k v á n y.

„Paritát“ megnevezést ott is a budapesti szokványoknak megfelelően értelmezik, mégis azzal az eltéréssel, hogy ezen kifejezés, — jöllehet ott is elsősorban a kapcsolatos fuvardíjelszámolásra vonatkozik, — de egyúttal nem jelenti a bécsieknél minden körülmények között azt, hogy teljesítési helyként a feladóállomás tekintessék. Nyitva hagyja tehát a teljesítés helyének megállapítását, — de ha a kötlevel adataiból más nem következtethető, — valószínűnek véleményezi, hogy a teljesítési hely mégis a feladóállomás.

Fuvardíjelszámolás: „Ab vagon feladóállomás“.

B u d a p e s t i s z o k v á n y.

„Helyt“, „ab“, „franco“, „bérmentve“, „vagon“ történő eladás esetén az eladó az árut berakadni és a vevő által megadott címre feladatni köteles. A feladásnál felmerülő mindenemű kiadás és költség, mint például: kocsikiállítás, fuvarlevél, bélyeg, szállítási igazolvány stb., — a mérlegelés díjának és költségének kivételével — eladót terheli.

Nem terhelik eladót a feladóállomáson a vevő külön kívánsága és rendelkezése — mint például: szállítási érdekevállás, zárt kocsikban kért szállítás stb. — miatt felmerülő kiadások és költségek.

B é c s i s z o k v á n y.

Eladó saját költségén tartozik az árut a feladási állomás

másra szállítani, ott berakatni és feladni. Viseli ez alkalommal mindazon vasuti mellékkilletékeket is, melyek a vasuti üzletszabályzat értelmében nem rovatolthatók rá a fuvarlevélre és így nem utólag számoltatnak el a címzett terhére.

Prágai szokványok.

A vasuti mellékkilletékek kérdését nem tárgyalja.

Hamburgi szokványok.

Mérlegelési díjat, fuvarlevélbélyeget és egyéb illetékeket az fizeti, akit a fuvardíj terhel.

Fuwardíjelszámolás: „Ab vagon magyar határállomás“.

Budapesti szokvány.

„Helyt“, „ab“, „franco“, „bérmentve“, valamennyinél „magyar határállomás“ történő eladás esetén a magyar határállomásig felmerülő összes költségek, — tehát az esetleges kiviteli illeték és az idegen vasuti fuvardíj is, — az eladót terhelik és csupán a magyar határállomáson és onnan a leadóállomásig felmerülő összes költségek mennek a vevő terhére; az eladót terhelő fuvar- és egyéb költségeket azonban, a kiviteli vám vagy illeték kivételével, vevő — amennyiben azokat eladó ki nem egyenlítette — a vételárból való levonás jogosultsága mellett, — szintén kamat- és pénztári levonásmentesen, készpénzben előlegezni tartozik.

A kiviteli vám vagy illeték a magyar szokványok szavai szerint tehát nem lenne rárovatolható a fuvarlevélre és így az áru megérkezésénél, illetőleg annak kiváltásánál vevő nem tartoznék előlegezni ezen célokra a szükséges összegeket. Így mondják a hazai szokványok.

A gyakorlatban azonban ezen kérdés egészen másként alakult ki.

Vannak ugyanis országok, melyekben a kiviteli vámok és a vámkezelési illetékek készpénzben az elszállítás előtt még leróhatók vagy esetleg azok szigorúan ilyen formában előzetesen le is rovandók, — mert különben az ottani vámközegek az elszállítást meg sem engedik. Ilyen esetekre gondolhatott a magyar szokványok érdemes összeállítója akkor,

midőn ilyen természetű illetékek utánvételezésének tilalmát fenti paragrafusba szedte.

Vannak azonban olyan országok is, mint például Lengyelország, stb., — amelyekben a vámkezelési gyakorlat, ellenkezőleg az előbbiekkal, — éppen az, hogy a kiviteli vámokat és a vámkezelési illetékeket a kilépő határállomás vámhivatalai számítják fel, — a vasút pedig az ő írataik alapján utánvételenként tovább rovatolja beszedés céljából ezen összegeket a szállítmány fuvarleveleire.

Tehát így akarva, nem akarva, technikai okokból mégis csak vevő tartozik a vételárból való levonás jogosultsága mellett előlegezni az áru kiváltásánál ezen összegeket is, — bármit mondanak is idevonatkozóan a hazai szokványok.

Fuvardíjelszámolás: „Ab vagon leadóállomás“.

B u d a p e s t i s z o k v á n y.

„Helyt“, „ab“, „franco“, „bérmentve vagon leadóállomás“ kikötése mellett történő eladásoknál az ár az eladás idejében érvényes vasuti fuvardíjak és egyéb mellékköltségek betudásával értendő olykép, hogy a rendeltetési állomásig felmerülő fuvardíjakat és összes költségeket — ideértve a kiviteli és behozatali vámot vagy illetékeket, — kivéve magán a leadóállomáson felmerülő kiadásokat és költségeket, — az eladó viseli, a vevő tartozván azokat mégis a kiviteli vámok és illetékek kivételével, amelyek nem utánvételezhetők, az eladó terhére kamat- és pénztári levonásmentesen készpénzben előlegezni.

Magán a leadóállomáson felmerülő minden további költség és kiadás — mint például: fekbér, kövezetvám, az iparvágányra való kitolás költsége stb. — minden esetben a vevőt terheli.

A vasuti fuvarozással kapcsolatos mindazon megtérítési igény — úgynevezett fuvardíjvisszatérítés, fuvardíjkedvezmény, kártérítés stb. —, amelyet a fuvarozó intézet a fuvarozási szerződés alapján teljesíteni köteles, azt a szerződő felet illeti meg, akit a fuvardíj terhel.

A szállítási határidő túllépéséből eredő megtérítési igény a címzett javára megy.

Amennyiben a fuvar az eladót terheli, úgy köteles a vevő a fuvarokmányokat, a fuvarlevél címzettjének kellően kiállított engedményével együtt a fuvarlevélen megnevezett feladó részére legalább négy héttel a fuvarozásból eredő igények érvényesítésére előírt határidő lejárta előtt, visszaszolgáltatni, ellenkező esetben az eladónak minden ebből származó kárért felelős.

Bécsi szokvány.

Ezen eladási mód mellett a vagonból való kirakás költségét már vevő viseli. (A budapesti szokványokból is egészen világosan következtethető ezen megállapítás, — jól-lehet, hazai szokványaink szövege ezt külön nem is említi.)

Hamburgi szokvány.

A csomagolás költségét, ha ilyenre külön szükség van, vagy a fedett kocsikért járó pótilletékeket, ha ilyenek vevő által előíratlak, — vevő viseli. Úgyszintén tartozik vevő megteríteni eladónak a takaródeszkák vagy egyéb fedőanyagok árát, vagy használati díját is. Takaróponyvának nemesak használati díját, de felmerült javítási költségét, veszélyét és visszaszállítási díját is vevő viseli.

Fuvardíjelszámolás: „FOB“, „CIF“, „sous palan“ esetén.

Budapesti szokvány.

Cif (cost, insurance, freight; Kosten, Versicherung, Fracht; költségek, biztosítás és fuvar) mellett történő eladásoknál a berakás, fuvar és biztosítás költségeit — de csakis ezeket. — az eladó viseli s nem felel az árut a szállítás közben érő károkért és veszélyekért.

Fob (free on board; frei an Bord; hajóba rakva) mellett történt eladás esetén eladó tartozik az árut hajóba rakni. A berakásig felmerülő összes költségek és a berakás költségei is az eladót terhelik, míg a biztosítási díjat és a konzuli illetékeket, természetesen a hajófuvar is, a vevő viseli.

Tehát úgy „cif“, mint „fob“ ügyletkötésekor, teljesítési hely a feladási állomás hajófedélzete s kár esetén mindkét esetben az egész biztosítási összeg. — beleértve a biztosítás

útján netán megtérülő nyereséget is — a vevőt illeti meg. Eladónak tehát pótszállítási kötelezettsége nincsen.

Sous palan, felvonó alatt kikötése melletti eladások esetén a berakás, fuvar és biztosítás költségét az eladó viseli és az áru az ő veszélyén hajózik.

A teljesítés helye tehát ezen utóbbi eladási módnál, ellentétben az előzőkkel, az érkező állomás hajófedélzetén van, — vagyis ezen utóbbi helyig minden kockázat és veszély eladó terhére megy.

„Cifci“-eladások is gyakoriak. Ilyen ügyleteknél a megérkező hajóról történő további kiadásokat (cost, insurance) még folytatólagosan is eladó viseli. Tehát az ő költségére történik a hajóból való kirakás a kikötő raktáraiba vagy a szárazföldi kikötő megadott helyére. Teljesítési hely azonban ez esetekben is a feladási hajófedélzet marad és ezért az árut útközben vagy kirakás alatt ért kárért és veszélyért eladó nem felelős s vevő nem természetben, hanem csak az átadott biztosítási papírok útján és azok erejéig nyerhet csak kárpótlást, esetleg elemi károk esetére.

B é c s i s z o k v á n y.

Felvonó alatti eladás esetére külön ismételve is kimondja, hogy kár esetén az egész biztosított összeg, — beleértve az együtt biztosított esetleges nyereséget is. — eladót illetik meg, — azonban eladót pótszállítási kötelezettség terheli.

Teljesítési idő: „Prompt“.

B u d a p e s t i s z o k v á n y.

„Azonnal“, vagy „prompt“ szállításra vett árut köteles eladó az ügylet megkötésétől számított legkésőbb 14 napon belül a feladóállomáson berakatni és feladni.

B é c s i s z o k v á n y.

„Prompt“ szállításra eladott áru a lehető leggyorsabban andandó, illetve veendő át, — és megszakítás nélkül folytatandó. Nincs tehát itt külön határidő is kitűzve a prompt értelmezés esetére.

Ha pedig a kötlevel egyáltalában nem említ sem prompt, sem egyéb teljesítési időt, a szokvány határozménye szerint ilyenkor kétség esetén azonnali szállítás veendő alapul.

P o z s o n y i s z o k v á n y.

Prompt szállítás a leggyorsabb tempóban foganatósítandó és pedig négy héten belül.

B e r l i n i s z o k v á n y.

Prompt szállítás 2—3 héten belül megkezdendő és megszakítás nélkül befejezendő.

Ha nincs határidő kikötve, úgy prompt kell a szállítást lefolytatni.

Teljesítési idő: „Successive“.

B u d a p e s t i s z o k v á n y.

Készletáru folytatólagos, successive való szállításának kikötése esetén a szállítandó összmenyiségből a szállítási határidő minden egysége (nap, hét vagy hónap) alatt körülbelül egyenlő részmennyiség szállítandó. A kikötött szállítási határidő bármelyik egysége alatt nem szabad az esedékes részmennyiség felénél kevesebbet, vagy kétszeresénél többet szállítani.

Termelendő áru folytatólagos szállításának kikötése esetén az eladó köteles a szállítást legkésőbb a kikötött határidő első negyedében megkezdeni és a szállítási határidő első felében a szállítandó összmenyiségnek legalább egynegyed-részt, annak időegységeire egyenlően elosztott részletekben leszállítani.

A szállítandó összmenyiségből a szállítási időtartam második felére visszamaradó árumennyiség a szállítási időtartam egységeire egyenletesen felosztva szállítandó.

B é c s i s z o k v á n y.

„Successive“ szállítás alatt általánosságban úgy a szállítási időnek, mint a szállítandó mennyiségnek a lehető leg-egyenletesebb felosztását kell érteni.

Teljesítési idő: „A hó első napjaiban“, ETC.

Budapesti szokvány.

„A hó első napján“, „a hó elején“, „a hó közepén“, „a hó végén“ való szállítások esetében, oly kikötéseknél, melyeknek teljesítési ideje a „hó első napjaiban“ van meghatározva, az illető hónap első és tizedik napja közt, a „hó közepén“ szóló kikötéseknél az illető hó tizedik és huszadik napja közt és a „hó végén“ teljesítendő kikötéseknél az illető hó huszonegyedik és utolsó napja között kell a szállítást teljesíteni.

E határidő annyi nappal hosszabbodik meg, amennyivel a szállítást eszközöző fuvarozóvállalat később bocsátja az eladó rendelkezésére a beigazolhatóan idejekorán megrendelt szállítási eszközöket.

Bécsi szokvány.

A hónap kezdete alatt értenünk kell az 1—8-ig terjedő napokat, a hónap első felében értenünk kell az 1—15-ig terjedő napokat, a hónap második felében értenünk kell a 16—31-ig terjedő napokat, a hónap közepén alatt értenünk kell a 13—20-ig terjedő napokat, a hónap végén alatt értenünk kell az utolsó 8 napját a hónapnak.

Teljesítési idő: „Tavasszal“, „ősszel“, ETC.

Budapesti szokvány.

Nem említi.

Bécsi szokvány.

„Tavasszal“ történő szállítási idő alatt a március 15-től május 15-ig terjedő idő, — míg „ősszel“ alatt a szeptember és október hónapok értendők.

„Hajózás megindulásakor“ kötések alatt szállítási határidőként a hajózási szezon megindulásának hivatalos közhírré tételétől számított négy héten belüli terminus értendő.

„Úton lévő“, „Vasúton lévő“, „Gurulva“ eladott áru alatt olyan árut kell érteni, amely áru a kötés idején a vasutnak szállításra már előzetesen átadatott, — „Vizen lévő“, vagy „Úszó“ áruként pedig csak már a hajóba berakott áru adható

el. Ilyen vételek esetén vevőnek jogában áll eladótól a vagon számára vagy a hajó nevére vonatkozó közelebbi adatokat is bekérni. Ha eladó ezen kívánságának 8 napon belül nem tenne eleget, szerződésszegést követ el. Ez utóbbinak következményeit a későbbiekben külön tárgyaljuk.

„Behajózás idejére“ kötött ügyleteknél az árut a hajóstársaságnak a kikötött időre szállításra át kell adni. Átadás időpontjául a hajózási okmány keltezése számít.

„Kirakás idejére“ kötéseknél az árunak a rendeltetési helyre történt megérkezési időpontja szerepel szállítási határ-időként.

Teljesítés ideje: „Meghatározott napon“.

B u d a p e s t i s z o k v á n y.

Meghatározott napon leendő szállítás kikötése esetén — ha ez a nap ünnepnap — a szállításnak a legközelebbi hétköznapon kell történnie.

K ö z é p e u r ó p a i s z o k v á n y o k.

E tárgyban egyezők a hazai előírásokkal.

(Folytatjuk.)

A rendőri büntetőeljárás módosítása és az erdészeti tárgyú kihágások.

Írta: Dr. Ajtay Sándor.

A közigazgatás rendezéséről szóló 1929. évi XXX. t.-c. életbeléptetése a rendőri büntetőbíráskodás eddigi rendjében csak két helyen és pedig a hatósági fokozatokra, valamint a jogorvoslatokra vonatkozó rendelkezéseknél idézett elő változást, ezt a törvényt azonban méltán lehet olyan határkőnek tekinteni, amellyel egészen új fejezet kezdődik a rendőri büntetőbíráskodás történetében.

Bennünket inkább a hatósági fokozatokra vonatkozó új jogszabályok érdekelnek, mert a jogorvoslatok terén bekövetkezett változás, amint később látni fogjuk, legkevésbé éppen az erdészeti tárgyú kihágásokat érinti.

Az erdészeti tárgyú kihágások közül az erdei kihágások fogalmát erdőtörvényünk teremtette meg és létesítette azt a kettőfokú rendőri büntetőbírárságot, amely az erdei kihágási ügyekben eljárni hivatva volt. Az eljárás az erdőtörvény által megszabott keretek között mozgott kereken 30 éven át, amidőn a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1901. évi XX. t.-c. felhatalmazása alapján, de csak az 1909. évben kiadott rendőri büntetőszabályzattal az erdei kihágások feletti bíraskodás is belekerült a közös kohóba s az egyetemessé vált rendőri büntetőbíráskodás 20 éven át teljesítette hivatását a közigazgatás rendezéséről szóló törvény által most bevezetett reformokig.

Az erdészeti tárgyú kihágások másik csoportjánál, nevezetesen a háborús eredetű, de még érvényes 3296—918. M. E. számú kormányrendeletbe ütköző kihágásoknál, amelyeket erdőrendészeti jellegüknél fogva joggal nevezhetünk el erdőrendészeti kihágásoknak, miután az alaprendelet életbeléptetése már a rendőri büntetőszabályzat hatályossága alatt történt, külön eljárási szabályok nem voltak megállapítva, elbírálásuk tehát a rendőri büntetőbíráskodás meglévő kerekeibe illesztetett.

Az erdei kihágásoknak harmadfokon belügyminiszteri hatáskörbe való utalása, mondhatni, a véletlen következménye volt. A közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvény ugyanis harmadfokú rendőri büntetőbírárságként azt a minisztert jelölte meg, akinek hatáskörébe a kihágási ügy harmadfokon a fennálló törvényes rendelkezések szerint tartozik. Az erdei kihágások azonban, amint láttuk, csak kettőfokon át tárgyalattak s erről a talán egyetlen kivételes esetről a törvény ügylátszik megfeledezett; így a rendőri büntetőszabályzatra hárult ennek a függőben maradt kérdésnek szabályozása s ez mondotta ki, hogy azokban a kihágási ügyekben, amelyeknek harmadfokú elbírálása kifejezetten más miniszterhez utalva nincsen, harmadfokon a belügyminiszter bíraskodik. Az erdei kihágásoknak végsőfokon való elbírálása tehát nem szakminiszteri hatáskörbe utaltatott s valószínű, hogy a földművelésügyi miniszter ezzel a megoldással annakidején azért nem helyezkedett szembe, mert

az életbeléptetett szervezetet maga a törvény is kifejezetten átmenetinek jelölte meg arra az időre, amíg a rendőri büntetőbíráskodás már akkor szükségesnek elismert reformja bekövetkezhetik.

Az erdőrendészeti kihágásokat harmadfokon belügyminiszteri hatáskörbe az alaprendelet utalta.

A közigazgatás rendezéséről szóló törvény életbeléptése előtt tehát az volt a helyzet, hogy ezek az eminenter szakértői elbírálást igénylő kihágások ki voltak vonva a szakminiszter hatásköréből.

Az eddigi eljárásból azért emeljük ki kihágási ügyeink harmadfokon való intézését, mert az új eljárási szabályok szerint a gyökeres változás a harmadfokú rendőri büntetőbíráskodásnál történt, ugyanis azokban a kihágási ügyekben, amelyek valamelyik szakminiszter ügykörében merülnek fel, a harmadfokon való döntést a törvény a belügyminisztériumban szervezett kihágási tanács hatáskörébe utalja, egyéb kihágások eseteiben pedig a belügyminiszter korábbi hatásköre érintetlenül marad.

A harmadfokú fórumokra vonatkozó rendelkezések végrehajtásánál nem merülhetett fel kétség az olyan kihágási ügyek hovatarozandósága tekintetében, amelyekben ezideig harmadfokon az egyes szakminiszterek bíráskodtak, de éppen az erdészeti tárgyú kihágások voltak azok, amelyek a korábbi szabályok szerint harmadfokon nem a szakminiszternek, hanem a belügyminiszternek hatáskörébe voltak utalva s a végrehajtás alkalmat szolgáltatott olyan ellenvetésre, amely szerint ezeket a kihágásokat a korábbi jogszabályokra való tekintettel nem lehet földmívelésügyi miniszteri ügykörben felmerülteknek tekinteni, harmadfokon tehát ezután is belügyminiszteri elbírálás alá tartoznak.

Hogy erre a törvénymagyarázatra megvolt a hajlandóság, az a körrendelet mutatja, amely az alsóbbfokú rendőri büntetőbíráóságokat elsőízben ilyen értelemben látta el utasítással, előrelátható volt azonban, hogy ez az álláspont nem sokáig tarthatja magát.

A kihágási tanács megszervezésénél kétségtelenül az a

szempont volt irányadó, hogy az egyes szakminiszterek ügykörét érintő kihágási ügyek harmadfokon való elbírálásánál a tárgyalás alatt levő ügy a jogi tekintetek mellett a szakszerűség szempontjából is kellőképpen megvilágítható s ennek következtében az ítélet a szakérdekeket is teljes mértékben kielégítő lehessen.

Lapunk olvasóközönsége előtt nem kell bővebben rámutatni arra, hogy az erdészeti tárgyú kihágások elbírálásánál a szakszempontok alapos mérlegelése nélkül ítéletet hozni nem lehet. Az erdei kihágásoknál, néhány kivételtől eltekintve, a büntetést az okozott kár alapján és ennek értékével arányosan kell kiszabni, a döntésnél tehát szükségessé válik annak felülbírálása, hogy az alsóbbfokú ítélet a cselekmény minősítésénél, valamint az érték megállapításánál nem tévedt-e, az erdőrendészeti kihágásoknál pedig méginkább mellőzhetetlenné válhatik az az alapfeltétel, hogy a döntés szakvéleményre építtessék.

A szakszerűség elvének tehát az erdészeti tárgyú kihágásoknál legalább is olyan mértékben érvényesülnie kell, mint akármelyik szintén szakkérdésben felmerült kihágásnál, sőt esetenként a vád és védelem harca kizárólag szakkérdések körül folyik. Az erdészeti tárgyú kihágásoknak a kihágási tanács hatásköréből való kizárása esetén ugyanazon a jogon akármelyik másféle kihágást is kizárandónak lehetne tekinteni.

Ezeknek a szempontoknak érvényrejuttatásával megszűnt a mesterséges választófal, amely az erdészeti tárgyú kihágások és a szakügykörben felmerült egyéb kihágások között a már említett körülmények között emeltetett s elhárultak az akadályok, amelyeket ennek lebontása elé a reform életbe léptetésekor a téves törvényt magyarázat helyezett. A 2362—930. B. M. számú rendelet kiadásával, amely az erdészeti tárgyú kihágásokat a kihágási tanács hatáskörébe tartozóknak jelenti ki, a belügyminiszter kizárólagos hatásköre a múlt emlékévé vált.

Amidőn az erdészetet érintőleg is megállapíthatjuk, hogy a rendőri büntetőbíráskodás reformja egy elmúlt korszak lezárását jelenti, a visszapillantásnál az igazságnak meg-

felelően a legnagyobb elismeréssel kell megemlékeznünk arról, hogy a belügyminisztérium illetékes osztálya a kihágások elbírálásának korábbi rendjében is gondosan vigyázott arra, hogy a belügyminiszteri döntés a szakszerűség szempontjából is megfelelő és a szakérdekeket teljes mértékben kielégítő legyen s a komolyabb esetek elbírálása előtt a földművelésügyi miniszter véleménye mindig meghallgattatott. Az új eljárást mégis megnyugvással kell fogadnunk nemcsak azért, mert az erdészeti tárgyú kihágások és a többi szakügykörben felmerülő kihágások közötti indokolatlan különbségtételt megszüntette, hanem azért is, mert a korábbi helyzet, amely a szakszempontokból felmerült kérdéseket csak kölcsönös iratváltással tisztázhatta, az ügyintézés gyorsasága szempontjából éppen nem volt kielégítő.

A felmerülő szakkérdések ugyanis jóval alaposabban megvilágíthatók a tanácsülés közvetlen tárgyalásain, sokszor pedig a tárgyalás alatt merülnek fel olyan újabb kérdések, amelyeknek írásbeli elintézése csak az eljárás további elhúzását jelentené.

Az új eljárási szabályok szerint tehát a szakügykörben felmerülő összes kihágások és ezek között most már az erdészeti tárgyú kihágások is harmadfokon a belügyminisztériumi alakulatként szervezett, de a szakminisztériumok képviselőjét is biztosító kihágási tanácsban bíraltatnak felül.

Az eredeti terv szerint minden kihágási ügy harmadfokú elbírálása belügyminiszteri hatáskörbe utaltatott volna. A reform főcélja ugyanis az volt, hogy a különböző minisztériumokban kifejlődött, egymástól eltérő joggyakorlat kaoszában rendet teremtve, az egységes joggyakorlatot biztosítsa.

A kihágási ügyeknek felsőbbfokon való ilyen összevonása mellett azonban nem lett volna intézményesen biztosítva a szakérdekek érvényesülése. Amint az előbb láttuk, éppen az erdészeti tárgyú kihágásoknál volt a helyzet hasonló, ahol a szakszempontok mikénti elbírálása a belügyminiszter egyoldalú elhatározásától függött s a szakszempontok szükségesnek talált tisztázása igen nehézkes eljárást vont

maga után. A reform tehát — annak elvi oldalát tekintve — a szakminiszterek addigi hatáskörének biztosítékok nélküli megszüntetésével a szakérdekeket végeredményben feláldozta volna az egységes joggyakorlat elvének.

Indokolt volt tehát, hogy a szakszerűség érvényesülésének kérdése magában a törvényben segíttessék megnyugtató megoldáshoz, mert ellenkező esetben annak veszélye fenyegetett, hogy a kérdés az egész reformot felborítja.

A kétféle szempont összeegyeztetésének eredménye aztán a kihágási tanács, amely első tekintetre kompromisszumból eredőnek látszik, de úgy elméletileg, mint gyakorlatilag megalapozott olyan egészséges megoldást jelent, amely biztos alapját képezi a rendőri büntetőbíráskodás további fejlődésének.

A kihágási tanács három tagból áll. Elnöke a belügyminisztérium büntetőosztályának vezetője (voltaképpen maga a belügyminiszter volna, aki természetsszerűleg nem érhet rá ennyire közvetlenül résztvenni a tárcája körében felmerült konkrét ügyek intézésében), szavazóbírái közül egyik a belügyminiszter által rendszerint a büntetőosztály tagjai közül kijelölt, másik pedig az illetékes szakminiszter által kiküldött tisztviselő, aki egyúttal a kihágási ügy előadója. A jegyzőkönyvet ugyancsak a belügyminisztérium részéről kijelölt tisztviselő vezeti.

A tanács tagjainak száma tehát a minimumra korlátozott, kevesebb már nem lehet. Csekély taglétszáma mellett is biztosítja azonban a tanácsi szervezet előnyeit, a „több szem, többet lát“ elvét, az ügyek alapos és körültekintő tárgyalását, viszont elkerüli annak hátrányait, nevezetesen könnyen összehozhatóságánál fogva az eljárás gyorsításának szempontja sérelmet nem szenved s miután az ügyeket a szakszerűség címén közreműködő tagja készíti elő, kizárólag tőle függ, hogy az ügy mikor kerülhet tárgyalásra, emellett az egyéni felelősségérzet visszafejlesztését sem idézi elő, mert az ügy belső diagnózisáért, mondhatni, kizárólag a szakminiszter kiküldöttét terheli a felelősség, viszont eljárásjogi szempontokból a felelősség inkább a másik tanácstagra hárul.

A kihágási tanács tehát összetételénél fogva igen szerencsés megoldásnak tekinthető: egyrészt a rendőri büntető-eljárásban versenyen kívüli áttekintést és gyakorlatot szerzett, másrészt pedig a szakemberek sorai közül kiválasztott bírók együttműködéséből magas színvonalú és minden irányban megnyugtató ítélezés várható.

Remélni lehet, hogy a kezdet nehézségeinek elhárítása után a már kitaposott úton haladó gyakorlat a maga eredményeivel azokat is meg fogja győzni, akik még mindig szívesebben látnák a kihágási ügyek harmadfokú elbírálását a szakminiszterek hatáskörében.

Egy időig figyelmen kívül hagyott szempontra kívánok még rámutatni, amely az új rendszert kétségtelenül a megszűnt eljárási szabályok elébe helyezi. Az új rendszerben ugyanis jelentős előrehaladást látok a rendőri büntetőbíráskodás teljes függetlensége felé.

A közigazgatás és igazságszolgáltatás egymástól való szétválasztásának fontos alkotmány- és büntetőjogi elve a kihágási bíráskodásnál lassanként háttérbe szorult. Az egyes közigazgatási törvények egymásután utalták a kihágások elbírálását a közigazgatási hatóságok hatáskörébe. A közvéleményt emellett hangolta a tradíció, a tulajdonképpeni okok azonban célszerűségek voltak. Közigazgatási rendszerünk nem engedte a fejlődést odairányítani, hogy a kihágási ügyek elbírálására külön bíróság alakíttassék, de a közigazgatási hatóságok bírói hatáskörének bizonyos függetlenítését jelentette a rendőri büntetőszabályzat életbeléptetése modern perrendi elveken alapuló rendelkezéseivel. A rendőri büntetőbíróságok tagjainak a szervezetből folyó megkötöttségénél fogva minden irányban befolyástól mentes és független bíráskodást azonban ez sem jelentett és nem is jelenthet ott, ahol a közigazgatási ügyintézés a rendőrbírói hatáskörrel egy kézben van egyesítve.

A kihágási tanács belügyminisztériumi alakulatként van ugyan szervezve, de nem alárendelten, hanem mellérendelten s miután nem kizárólag egyetlen minisztérium kebeléhez tartozókból alakított testület, mentes az egyoldalúságtól s hatá-

rozataiban sem befolyásolható, vagy utasítható s a netalán felmerülő ilyen váddal szemben is sokkal jobban vétezett, mintha alárendelten szervezetett volna.

A kihágási tanács szervezése tehát a rendőri büntetőbíráskodás függetlenségének újabb és hatályos biztosítékaul szolgál. Igaz ugyan, hogy csak a harmadfokú bíráskodást érinti, de az érdekelt felekre éppen azért hathat megnyugtatólag, hogy a végérvényes döntés kerül a függetlenség ilyen biztosítékaival ellátott fórum elé. Felületesebb gondolkodás mellett felmerülhet az ellenvetés, hogy a kihágási ügyek nagy részének csekély jelentősége nem kívánja meg a helyzetnek ilyen körülménnyel való mérlegelését. Ne feledjük azonban, hogy legyen a kihágási ügy bármilyen jelentéktelen, az érdekelt félre a legégetőbb fontosságú s az anyagi igazság érvényesítése szempontjából sem lehet különbséget tenni nagy és kis ügyek között.

Visszatérve most már az erdészeti tárgyú kihágásokra, a kihágási tanács nemrégén megindult munkáját ebben a részében nekünk kell figyelemmel kísérnünk. Figyelemmel és érdeklődéssel, mert munkájától az anyagi jog szempontjából is jelentős eredmények várhatók. A tárgyalások közvetlensége módot nyújt az ügyek alapos megvitatására s mint új alakulatnak éppen az első időkben kiadott határozatai között számos lesz olyan elvi jelentőségű, amely irányt fog szabni az alsóbbfokú fórumok gyakorlatának kialakulásánál is. A fontosabb döntésekről lapunk olvasóközönségét tájékoztatni szándékozom.

Végezetül emlékezzünk meg néhány szóval az új törvénynek az erdészeti tárgyú kihágásokat érintő egyéb rendelkezéseiről is.

A hatósági fokozatok tekintetében másodfokon is történt említésreméltó változás, amennyiben a törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács megszűnése következtében a másodfokú bíráskodás a polgármesterre ruházott s miután a tanács a megyei (volt rendezett tanácsú) városokban is megszűnt, az elsőfokú bíráskodást ezentúl úgy a törvényhatósági joggal felruházott, mint a megyei városokban a tör-

vényhatósági bizottság, illetve a képviselőtestület által kijelölt tisztviselő gyakorolja.

A jogorvoslatokra vonatkozó új törvényes rendelkezések a feljebbvitel korlátozását célozzák.

Az erdei kihágásokat ezek a korlátozások nem igen érintik, mert a másodfokú ítélet ellen is van helye fellebbezésnek, ha az magánjogi igényt is megállapított. Az erdei kihágások leggyakrabban előforduló eseteinél pedig maga a büntetés is az eltulajdonított dolog értékéhez, illetve az okozott kár összegéhez igazodik, a magánjogi követelés megállapítása tehát a büntetőrendelkezéstől el sem választható.

Az erdőrendészeti kihágásoknál a törvény által felsorolt feltételek között a törvénysértés esete az, amely egyéb törvényes feltétel híján alkalmat szolgáltathat arra, hogy a fellebbezést a kihágási tanács elfogadja és az ügyet érdemi tárgyalás alá vegye. A második büntetőnovella (1928. évi X. t.-c.) rendelkezése szerint ugyanis a cselekmény alanyi és tárgyi súlyossága mellett a terhelt egyéni körülményeire való tekintettel kell a büntetést kiszabni, a törvényes rendelkezések figyelmen kívül hagyása pedig hivatalból figyelembe veendő semmiségi ok. Éppen az erdőrendészeti kihágásoknál, ahol terheltként erdőtulajdonos szerepel, ahol tehát az egyéni körülményekre nem olyan egyszerű viszonyokból kell következtetni, mint egy kisember ellen lefolytatott eljárás esetén, mondhatni, a kihágási tanács belátásától függ, hogy a törvénysértés fennforgását megállapítva, a fellebbezést érdemi tárgyalás alá vegye, vagy pedig azt a törvényes korlátokra való hivatkozással, visszautasítsa.

Az új törvényes rendelkezések feletti elmélkedésünket ezzel be is fejeztük. Hogy az eljárás új rendje magát meddig fogja tartani, jóslásokba bocsátkozni természetesen nem lehet. A további fejlődés iránya két lehetőség felé mutat, az egyik a közigazgatástól való teljes szétválás mellett a meglévő bírói szervezet felhasználása, esetleg külön szervezet kialakulása, a másik a közigazgatási bíráskodásba való bekapcsolódás. A reform továbbvitele azonban előreláthatólag már nem a mi nemzedékünknek fogja képezni feladatát.

A herceg Eszterházy hitbizomány burgenlandi erdőgazdaságának ismertetése

Írta: Rónai György.

(Folytatás.)

Értékesítési viszonyok.

Ami az erdei termékek értékesítését illeti, sajnálattal kell megállapítanunk, hogy ebből a szempontból az Ausztriához való csatolás katasztrófális kihatással volt. Az 1922-ben valamennyi faválasztékra kiterjedt kiviteli tilalom és kiviteli illeték kiszabása folytán a nyugatmagyarországi erdők egyszerre el lettek vágva eredeti piacuktól, a fában szegény szomszédos magyar területtől. A beállott értékesítési krízis főleg a pulyai kerületben volt érezhető, mivel ez a „Közép-Burgenlandnak“ nevezett terület nemcsak Magyarországtól, de a soproni beékelés folytán Ausztriától, illetőleg Bécestől is el lett zárva, mert a magyar vasutvonalak Sopronon keresztül oly magas tarifát állapítottak meg, hogy a fának azon át való szállítása, a kiviteli illetéknél is nagyobb terhet jelentett. Így történt, hogy az akkori jó fakonjunktúrára való tekintettel, az áterdőlésekben nagyban termelt lágy tűzifát Magyarország felé eladni nem lehetett, Bécsbe való szállítása pedig a magyar vasutvonal drágasága miatt szintén akadályokba ütközött. A bécsi tűzifa-piacot a közelebb fekvő esekék uralták, úgy, hogy az erdeifenyő-tűzifa az erdőkben visszahagyva, elkorhadt. Könnyen elképzelhető, hogy ezek a súlyos értékesítési akadályok a burgenlandi hercegi erdőgazdaságok jövedelmezősége szempontjából mit jelentettek.

Közel négyévi küzdelembe került, hogy a kiviteli tilalom és a kiviteli illeték leadása a legfontosabb faválasztékokra, fokozatosan, előbb csak a felére, később az egész mennyiségre vonatkozóan be lett szüntetve. Legelőször a fűrészáru és a faragott épületfa, 1926 október 1-től a tűzifa, végül 1927 május 11-től a bányafa és a 16 cm csúcsvastagságnál vékonyabb telefon- és villanyoszlop, valamint a rúdfa kapott szabad utat.

1927 tavaszától tehát érezhető javulás állott be a fatermékek értékesítésében. Jelenleg már csak a fűrészrönkre van kiviteli illeték kiszabva, a tűzifára pedig már sikerült a

cseshszlovák konkurrencia ellen beviteli vámot is behozni.

1929-ben sikerült a felsőpulyai kerületre vonatkozóan a Bécsbe szállított tűzifára és fűrészárura vonatkozóan kivételes vasuti tarifát is kieszközölni, úgy hogy a soproni zónán való átszállítás költsége is lényegesen csökkent. Az elmúlt napokban megkötött osztrák-magyar tarifaegyezmény értelmében pedig a jövőben a soproni zónán való átszállítás már egyetlen átszámított tarifával történik. A Németországgal kötött kereskedelmi szerződés kapcsán a rönkfa kiviteli illeték is elesik, úgy hogy a folyó év őszével a pulyai kerületben fekvő erdőségeink előtt is minden akadály elhárul s faterményeink egyrészt Magyarországon, másrészt a faszegény nezsideri kerületben és Bécsben versenyképessé lesznek.

Faterményeink közül a fűrészáru, a bányfa, a faragott épületfa, a bükk keréktalp, valamint a kemény tűzifa legnagyobb részt Magyarországon nyer elhelyezést, míg a lágy tűzifa, különösen a bécsi ízlésnek megfelelően választékokat erdei fenyőtűzifa, valamint a lékai bükk fűrészáru Bécsben talál piacot.

Az elérhető faárak, a lágy tűzifát kivéve nagy átlagban megegyeznek a békebeli árakkal.

A normális fűrészáruért ab feladóállomás m³-

kint elérhető egységár	64.—70.— S
a bányafáért	22.—23.— S
a bükkhasábfáért q-kint	2,80— 3.— S
erdei fenyő hasábfáért q-kint	3,60— 4.— S
dörong tűzifáért 40—60 gr-sal kevesebb	
rúdfáért fm-kint	0,24— 0,28 S

Hogy a házikezelésnek s vele gazdálkodásunk belterjeségének mértéke megítélhető legyen, megemlítjük, hogy a cca 110.000 ürm³ tűzifának 70%-a ab feladóállomás, vagy gónba rakva lesz közvetlenül, vagy bizományosaink útján a fogyasztóknak eladva. Ugyanílyen módon történik a bányafának, a faragott épületfának, a rúdfának, a keréktalpnak, valamint az évi cca 6.000 m³-t kitevő fűrészárúnak az értékesítése is.

A főtőn való eladás csak elenyészően kis mértékben s kizáróan a fogyasztók részére történik, mégpedig csak a fa¹

szegény vidékeken elterülő sarjerdőkben, ahol a tüzifaszükséglet akkora, hogy a vevők között megfelelő verseny fejlődik ki.

Szállítási eszközök és szállítóberendezések.

A fentiekben vázolt meglehetősen intenzívnek nevezhető értékesítési rendszernek megfelelően 1923-ban a már meglevő lakompaki kitérőn kívül, még két más, normálvágányú kitérővel bíró faraktár létesült. Egyik Szentmártonban, 15.825 négyszögméter rakterülettel és 275 m hosszú vágánnyal, a másik Rőtrendeken, 8934 négyszögméter rakterülettel és 378 m vágányhosszal. Az említett két sajátkitérővel bíró faraktáron kívül még a felsőlászlói, felsőpulyai és csávai állomáson is van az uradalomnak külön **vasúti** rakterülete.

Ezeket a jó értékesíthetőség alapfeltételét képező berendezéseken kívül, erdeink feltárása érdekében, még két erdei vasút is épült, az egyik 1923/24-ben a dérföldi erdőgondnokságban, a másik 1927/29-ben a lékai, illetve a pörgölényi erdőgondnokságban. Az első 9 km hosszú, Granichgraben nevű völgyből egy kisebb hegyháton és a Lampach-völgyön át a dérföldi depóra vezet. A lékai 18.278 m hosszú s az Üveghutta feletti Trenkbódenből és két mellékággal: a Wenegana és Steingraben nevezetű völgyből szállítja a rönkfát a lékai fűrészre, a tüzifát pedig a fűrész előtt létesített kis vasúti rakodóra. Mind a két erdei vasút költségkímélésből a lehető legegyszerűbb kivitelben készült és 60 cm nyomtávolsággal bír. A hajtóerő mindkettőnél benzinmotor.

A dérföldi vasuton évenként kb. 10.000, a lékain kb. 15.000 m³ kerül leszállításra.

A lékai erdei vasút meglehetősen nehéz terepviszonyokat kénytelen leküzdeni. Kimondottan hegyvasút, amely sok helyen 60‰ emelkedéssel, 333 méterről 730 m tengerszint feletti magasságig megy fel s így kereken 400 méter szintkülönbséget győz le.

A vonóerő egy 12 lóerős Austro-Daimler benzinhasználatl s Bosch-féle elektromos világítással. Egy 16 lóerős Orenstein- és Koppel-féle „Montania“-típus, benzol használatl a tüzifaszállító-kocsik fakeretes vaskocsik, a rönk-

kocsik tiszta vaskocsik, mindannyi 100%-os fékszerkezettel, 8—10 tonna teherbíró képességgel. A motorok kétszer fordulnak s öt kocsit visznek fel. A napi teljesítmény kb. 90 ürm³ tűzifa, 65 m³ fűrészrönk, illetve 45 m³ kemény rönk.

Szállítási költség tűzifa ürm³, illetve puharönk m³, illetve keményrönk m³ után: közelités 1.42, 2.30, 4.— S, felrakás —.22, —.55, —.85 S, vasúti személyzet —.57, —.77, 1.11 S, benzin —.20, —.26, —.36 S, olaj —.04, —.05, —.07 S, javítás anyaggal —.36, 1.20, 1.84 S. Összesen tehát 4.—, 6.—, illetve 9.50 S. A kocsifuvarral szemben átlag 1.50 S megtakarítást érünk el.

Egyébiránt a fának az erdőből a faraktárba, vagy a vasúti állomásokhoz való szállítása legnagyobbbrészt idegen, parasztfuvarosok által történik, csupán a lékai erdőgondnokságban van egy saját 10 fogatból álló fuvargazdaság.

A fuvarberek a rossz utakra való tekintettel meglehetősen magasak. 1 m³-nek 6—8 km-nyi távolságra való szállításáért 6—8 S-et fizetünk, úgy hogy a parasztfuvarral egy tonna km átlagosan —.60—-.80 S-be kerül.

Az üzletek gyors lebonyolítása, valamint a gyorsabb adminisztráció érdekében Lakompak centrummal 1923-ban egy több mint 50 km hosszú saját telefonhálózat lett kiépítve, amelybe nem egy helyen a fontosabb erdőőri állomások is belettek kapcsolva.

Az adminisztráció.

Az erdő védelmére minden egyes erdőgondnokságban a terep és népességi viszonyoknak megfelelően alakított védkerületek vannak felállítva, amelyekben az erdővédelmi és technikai segédszolgálatot szakvizsgázott és hatóságilag felasketett erdészek végzik. Összesen 65 védkerületünk van, amelyeknek átlagos nagysága 750 kat. hold.

Úgy a kilenc erdőgondnokság, valamint a két fűrészgondnokság különálló üzem. Külön számadó egységek, amelyek szigorúan az évi költségvetések keretében kötelesek gazdálkodni. Az erdőgondnokságok felelős vezetői mindenütt

főiskolai végzettségű, államvizsgával bíró erdőmérnökök, akik az előírt szakképzettségen kívül a többi törvényes előírásnak (osztrák állampolgárság stb.) is megfelelnek.

Az egész erdőgazdaság irányítása a lakompaki erdőfelügyelőség alá tartozik, amelynek vezetése mellett egy külön burgenlandi erdőrendezőség is működik. A felsőbb ellenőrzés és adminisztráció ezenfelül a magyarországi központ kezében van. A burgenlandi erdőfelügyelő adminisztratív és szakszempontról a kapuvári erdőigazgatóságnak, ez viszont adminisztratív szempontból az eszterházai központi igazgatóságnak van alárendelve. A szolgálati nyelv ezidőszert is magyar.

Az államerdészeti felügyelet mikénti végrehajtása szempontjából utalok az E. L. 1924. füzetében megjelent cikkekre. Megjegyzem, hogy még ma is a magyar erdőtörvény van érvényben.

Munkásviszonyok.

Az átesatolás folytán a munkás és szociális viszonyokban is lényeges változások állottak be.

Régebben a vágások kitermeléséhez mindenütt bőségesen állott munkaerő rendelkezésre. Azok az építő- és ács-munkások, akik a nyár folyamán messze vidéken az építkezéseknél voltak elfoglalva, a télen át meglehetősen ügyességgel végezték összes fakitermeléseinket. Amióta azonban Ausztriában a munkanélküli segélyezés áldatlan rendszerét behozták, azóta munkáshiány miatt sok helyen nehézségeink vannak, úgy hogy egyes erdőgondnokságokban sokszor idegen munkásokról kell gondoskodnunk s egyes években — az áterdöléseket nem is számítva — alig tudtuk az üzemtervileg előírt főhasználatot teljesíteni, annak ellenére, hogy a kitermelési egységárakat 30—40%-kal emeltük.

A munkanélkülisegélyezés tehát ahhoz a paradox állapothoz vezetett, hogy a folyton emelkedő munkanélküliség mellett — különösen az erdészethnél — érezhető munkáshiány jelentkezik, a munkanélküliség pedig hivatássá fajult.

De lényegesen emelkedtek a termelési bérek az Ausztriá-

ban behozott és túlhajtott szociális gondoskodás folytán is. Ezek a törvényesen előírt szociális terhek a következők:

1. A munkabér 4%-át kitevő jóléti-adó (Fürsorgeabgabe).

2. A munkabér kb. $4\frac{1}{2}\%$ -át kitevő betegsegélyzési járulék.

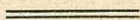
3. Az öregség és rokkantsági járulék.

4. A munkanélküliség elleni biztosítás járuléka és

5. a 6.79%-ot kitevő balesetbiztosítási járulék.

Mindent egybevéve megállapítható, hogy főleg a munkanélküli segély oktanal osztogatása miatt az 1 m³ rönk, vagy tűzifa termelési költsége a réginek két és félszeresére emelkedett. Amíg Magyarországon ezidőszerint 60—80 fillér 1 m³-nek a termelési bére, addig a Burgenlandban ez 2.——2.2 S-et tesz ki, amelyhez járul még a fenti, kb. 16% szociális teher.

(Folytatjuk.)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyv.

Az Országos Erdészeti Egyesület „általános erdőgazdasági és törvény-előkészítő bizottságának, valamint szakoktatás és kísérletügyi bizottságának” Budapestén, 1930. évi december hó 19-én az egyesület székházában tartott együttes üléséről.

Megjelentek: Báró Waldbott Kelemen elnök, Bíró Zoltán ügyvezető, Lengyel Sándor segédtitkár, Ajtay Jenő, Balogh Ernő, Béky Albert, dr. Bokor Rezső, jánosii Engel József, dr. Fazekas Ferenc, Fekete Zoltán, Kállay Árpád, Karsai Károly, Kallivoda Andor, Kiss Ferenc, Mihalovics Sándor, Osztrólczy Miklós, őrgróf Pallavicini Alfonz Károly, Papp Béla, Péch Kálmán, Rimler Pál, Róth Gyula, dr. Tuzson János, Véssey Ferenc, Véssei Mihály és Csóka József.

Kimentették magukat: dr. Ajtay Sándor, gróf Andrássy Sándor, Czillinger János, Onczay László és Pfeiffer Gyula.

Báró Waldbott Kelemen elnök: Van szerencsém a megjelenteket üdvözölni és a törvényelőkészítő, valamint szakoktatás és kísérletügyi bizottság együttes ülését megnyitni.

A tárgyalások anyagának rövid feljegyzésére Lengyel Sándor urat kérem föl.

Mielőtt a tárgysorozat egyes pontjait tárgyalás alá vennők, szükségét látom annak, hogy kitérjek elsősorban arra, miért kellett a két bizottságot együttes ülésre összehívni.

A múlt választmányi ülésen történt bejelentés szerint a főiskola önállósága forog kockán.

Az egyesület vezetőségének véleménye szerint ez a kérdés annyira mélyen érinti a szakoktatás ügyét, hogy félni lehet attól, miszerint a főiskola autonómiájának elvesztése esetén nemcsak a szakoktatás továbbfejlesztése válik lehetetlenné, de egyáltalán kétséges lesz, hogy meg fog-e felelni a beolvasztott főiskola azoknak a követelményeknek, amelyeket vele szemben a szakemberek kiképzése tekintetében a gyakorlati élet támaszt.

A szakoktatásnak ebből a szempontból elért eredményei döntő befolyással vannak az egész erdőgazdaság és különösen a gyakorlati erdőgazdaság állapotára és fejlődésére. Hiszen mindnyájan igen jól tudjuk, hogy a kikerülő szakemberek túlnyomó része vagy a magángazdaságoknál helyezkedik el, ahol a gyakorlati gazdaság közvetlen vezetésére a hivatása, vagy az adminisztratív, illetőleg felügyeleti szerepet betöltő állami hivataloknál kap helyet, ahol viszont az általános irányítás és felügyelet teendőit kell ellátnia.

Mindkét hivatásának csak akkor felelhet meg a főiskoláról kikerülő fiatal erdőmérnök, ha magát a főiskolai szakképzést kifejezetten a most említett célok, illetőleg követelmények irányítják.

Egyébként az lesz az eredmény, hogy a törvény kötelezi a birtokost az okleveles erdőmérnök tartására, amivel szemben a birtokos a rákényszerített alkalmazottnak nem tudja megfelelően hasznát venni.

Eppen ezért ez a kérdés az általános erdőgazdasági bizottság munkakörét is igen közelről érinti.

A másik, tárgyalás alá kerülő kérdés a jövőévi államvasúti tűzifaszállítások kérdése.

Amint tudni méltóztatik, november elejétől a magyar tűzifa jelentékenyen kedvezőbb díjtétellel szállítható a rendeltetési állomásokra a külföldi fánál. Önként merül fel tehát a gondolat, hogy ezt a kedvezményt, illetőleg ezt az előnyt a magyar termelés az államvasúti szállításoknál is igénybe vehesse.

Az Aföld-fásításnál alkalmazott személyzet egy részének elbocsátása, valamint a földművelésügyi miniszter úrnak a legutolsó felsőházi tárgyalásokon tett kijelentései teljes joggal arra engednek következtetni, hogy a jövő költségvetési évben ez az akció még az eddiginél is gyengébb dotációban részesül s így az egész Alföld-fásítás teljesen elakad.

Az okokat, amelyek ennek a szépen indult akciónak a folytatását szükségessé teszik, a t. bizottság tagjai előtt fejtegetni főöslegesen tartom, azonban feltétlenül foglalkoznunk kell a kérdéssel abból a szempontból, milyen lépéseket tegyen az egyesület, hogy az akciónak megfelelő módon való folytatását ki tudja eszközölni.

Ezzel a kérdéssel igen célszerűen lehet kapcsolatba hozni a műfatermékek forgalmi adójának rendezését is.

A mai forgalmi adó rendszer amúgyis közel évtizedes sérelme a magyar erdőgazdaságnak s ha ezt a kérdést a kormányzat megfelelően rendezi, nemcsak a magyar műfatermelést tudja némi védelemben részesíteni, de elő tudja teremteni azt az összeget, ami az Alföld-fásítás, a kopárok beerdősítése és egyéb erdőgazdasági célok támogatására évről-évre szükséges.

Ezekon a kérdéseken kívül a közgyűléshez benyújtott néhány indítvány letárgyalása alkotja mai programunkat, ehhez kérem én az Urak szíves érdeklődését és közreműködését.

A tárgysorozat első pontja: A főiskola önállóságának ügye.

Bíró Zoltán ügyvezető teljes részletességgel ismerteti a soproni erdőmérnöki és bányamérnöki főiskolának a pécsi egyetemhez való csatolásának kérdését, amellyel az Erdészeti Lapok 1930. évi decemberi száma is, a Krónikában behatóan foglalkozott. Egyben tájékoztatja a bizottságot az igazgatóválasztmánynak ez ügyben elfoglalt álláspontjáról, valamint ismerteti a földművelésügyi és pénzügyminiszter urakhoz intézett és már el is küldött felterjesztéseket, amelyekon az egyesület a hazai erdőgazdaság jövőjének és az erdő-tisztítók szakképzettségének gyakorlati szellemben való biztosítása

érdekéből, a leghatározottabban állást foglal a főiskola önállóságának fenntartása mellett. Tiltakozik továbbá a főiskolának a földművelésügyi miniszter úr felügyeleti hatásköre alól való kivétele ellen, mert a főiskolának valamelyik egyetemhez való csatolása esetén veszélyeztetve látja az egyébként tudományos alapon álló gyakorlati szakképzést és különösen félti a főiskola függetlenségének megszüntetéséből az erdészeti tudományos intézmények és az erdészeti kísérletügy sorsát. Viszont szükségesnek tartja, hogy a főiskolának már többször megígért egyetemi rangra való emelése mielőbb megtörténjék, hogy a tanári kar helyzete megjavíttassék és hogy végül az erdészeti kísérletügyi intézmények részére megfelelő hitel bocsáttassék rendelkezésre.

Ügyvezető javasolja, hogy a bizottság az igazgatóválasztmány útján forduljon a közgyűléshez és kérje a közgyűlésnek hasonló értelmű erélyes állásfoglalását.

A bizottság Fekete Zoltán, Róth Gyula, Papp Béla, Péch Kálmán, dr. Tuzson János, Bíró Zoltán ügyvezető és báró Waldbott Kelemen elnöknek a kérdéshez való hozzászólása és annak kimerítő megvitatása után elfogadja ügyvezető javaslatát.

2. A jövőévi Máv. tűzifaszállítások.

A bizottság a kérdésnek ügyvezető által történt részletes ismertetése és javaslata, valamint Véssey Ferenc, báró Waldbott Kelemen, Mihalovits Sándor és Papp Béla kiegészítő indítványai után elhatározza, hogy a kérdés megvitatása és letárgyalása céljából 1931. év elején értekezlet tartassék, amelyre az összes termelők és az erdőtisztek is hívassanak meg és hogy még a januári lapszámban a kérdéstről — hogy mindenki tájékozódhassék — egy kis ismertető jelenjen meg.

3., 4. Az Alföld-fásítás kérdése és a forgalmi adó váltság kiterjesztése a műfatermékekre.

Ügyvezető mindkét kérdést, amelyekkel az „Erdészeti Lapok” már többször foglalkoztak, összefoglalva teljes részletességgel ismerteti és a szükséges további teendőkre hívja fel a bizottság figyelmét.

Kiss Ferenc, báró Waldbott Kelemen elnök, Ajtay Jenő, Véssey Mihály és dr. Tuzson János a kérdéshez ismételten hozzászólnak. Hosszú vita után a bizottság elhatározza, hogy a kérdést az igazgatóválasztmány útján a közgyűlés elé terjeszti azzal a javaslattal, hogy az elnökség forduljon újból a kérdés országos fontosságának megvilágításával az összkormányhoz, a földművelésügyi és pénzügyminiszter urakhoz, az országgyűlés mindkét házához. Javasolja továbbá a kérdés fontosságát teljesen feltáró propaganda-iratnak a kiadását és a törvényhozóknak, valamint az összes érdeklődőknek való megküldését, valamint a kérdésnek a napilapokban való tárgyalását. Egyben kíváncsi tartja, hogy a kérdés részleteinek megvitathatása céljából az Erdészeti Lapokban, Kiss Ferenc vál. tag

által az Alföld-fásítás kivitele módozatairól írandó cikk alapján az egyesületben viták rendeztessenek és hogy az elbocsátott 28 erdőmérnök alkalmazása iránt újból előterjesztés tétessék.

5. Indítványok.

Ügyvezető javasolja, hogy Kovács Bélának a környező államokban folyó, erdőpusztítások megakadályozása iránti indítványa az igazgatóválasztmány útján a közgyűlés elé terjesztessék, hogy az állást foglalhasson e kérdésben. A bizottság a javaslat értelmében határoz.

Ezután May Ottó az Alföld-fásítástól elbocsátott erdőmérnöknek az egyesülethez intézett kérelmét ismerteti.

A bizottság Véssey Mihály, báró Waldbott Kelemen és az ügyvezetőnek ismételt hozzászólása után elhatározza, hogy oly javaslatral fordul az igazgatóválasztmányhoz, hogy ez ügyben forduljon egy tiszteletteljes kérelemmel a földművelésügyi kormányhoz és bár az érdekelt alföldfásítási erdőmérnökök eredetileg is napibéresekként lettek alkalmazva, kérje az egész erdőmérnöki kar presztízse érdekében az elbocsátott erdőmérnökök méltányos kérelmének támogatását.

Jánosii Engel Józsefnek a 3296/1918. M. E. számú rendelet hatályon kívül helyezése iránti indítványa ügyében a bizottság ügyvezetőnek, jánosii Engel Józsefnek és Osztrólczy Miklósnak hozzászólása után olyképpen határoz, hogy a választmány útján a kérdés időszerűtlen voltára azt javasolja a közgyűlésnek, hogy kérje a már letárgyalt törvénytervezetnek megküldését és azt, hogy a földművelésügyi kormányzat vigye a törvénytervezetet a törvényhozás tavaszi ciklusa elé, hogy végre teljesezésbe menjen az új törvény megjelelése iránti régi kívánság.

Ügyvezető jelenti, hogy az egyesület az önkormányzati testületek tüzelőanyag ellátására vonatkozó 2281/1930. M. E. számú rendelet módosítása ügyében újabb felterjesztéssel élt.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Ügyvezető jelenti, hogy a fegyveres erő kötelékébe tartozó és szolgálat közben megrokkant. vagy elhalt alkalmazottak részére biztosított kedvezményeknek az ugyanilyen helyzetbe kerülő állami erdészeti alkalmazottakra való kiterjesztése ügyében szintén újabb felterjesztéssel élt az egyesület, kérve azt, hogy egy rövid, néhány soros novellával mondják ki azt, hogy a kedvezményes nyugellátás az erdészeti alkalmazottakra is vonatkozik.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Ügyvezető végül előadja, hogy az Országos Társadalombiztosító Intézet egyik-másik vidéki fiókja az erdőbirtokos által üzőtt erdőgazdasági fatermelés és szállításnál alkalmazott munkásokat biztosítási kötelezettséggel kívánja terhelni. Kirívó példaként utal a királyréti uradalom esetére s egyben megemlíti, hogy nevezett ura-

dalom vezető erdőtisztje az egyesülethez egy igen részletes és alaposan kidolgozott emlékiratot nyújtott be. Az egyesület ez ügyben felterjesztéssel fordult a földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszter urakhoz és kérte annak kimondását, hogy az erdőbirtokos által üzött tűzifa, műfa, bányafa, talpfa, zsindely, szerszámfa stb. termelése östermelés, s hogy az itt, valamint ezen termékek szállításánál alkalmazott egyének nem esnek az O. T. I-nél való biztosítás kötelezettsége alá. Ügyvezető ezután felkéri Papp Béla vál. tagot, hogy legyen szíves aziránt közbenjárni, hogy a földművelésügyi minisztérium illetékes osztálya ne intézze el addig a felterjesztést, amíg ő Osztrólczy Miklós vál. taggal ez ügyben el nem jár.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Több tárgy nem lévén, elnök megköszönve a szíves érdeklődést, az ülést berekeszti.

Kmf.

Jegyzőkönyv.

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmányának Budapestén, 1930. évi december hó 20-án az egyesület székházában tartott rendes üléséről.

Megjelentek: gróf Hadik János elnök, Térfi Béla és báró Waldbott Kelemen alelnökök, dr. Ajtay Sándor, Balogh Ernő, Béky Albert, borhii Borhy György, Bund Károly, Fekete Zoltán, Földváry Miksa, id. Gaul Károly, Gyarmathy Mózes, Hinfner György, Ivanich Ferenc, Kallivoda Andor, dr. Karafiáth Jenő, Karsai Károly, gróf Keglevich Gyula, Kiss Ferenc, Kozma István, Mihalovics Sándor, Osztrólczy Miklós, Papp Béla, dr. Papp Szász Tamás, Péch Kálmán, Pfeiffer Gyula, Róth Gyula, Schmidt Károly, gróf Teleki József, Véssey Ferenc, Véssei Mihály, Vuk Gyula vál. tagok, Bíró Zoltán, az egyesület ügyvezetője, Lengyel Sándor segédtitkár, valamint dr. Fazekas Ferenc, Kovács Béla, Matusovits Péter és Payer István rendes tagok.

Gróf Hadik János elnök: Üdvözlöm a megjelenteket és az igazgatóválasztmánynak a mai napra kitűzött ülését megnyitom.

Megállapítom, hogy a választmányi ülés meghívója a szabályszerű időben az egyesület közlönyében közzé lett téve s ezenkívül a választmányi tag urak posta útján is értesítve lettek az ülés időpontjáról és tárgysorozatáról.

Az ülés a megjelentek számára való tekintettel határozatképes.

A jegyzőkönyv vezetésére Lengyel Sándor segédtitkár urat, annak hitelesítésére pedig Gyarmathy Mózes és Kozma István választmányi tag urakat kérem fel.

Távolmaradásukat kimentették: gróf Andrásy Sándor, dr. Hammersberg Géza, báró Inkey Pál, gróf Károlyi Gyula, Kovács

Gábor, Nagy László, Onczay László, Osztroluczky Géza, Schmid Ernő és Sipos Antal.

Mai válaszmányi ülésünk tulajdonképpeni célja a közgyűlés előkészítése és a beérkezett indítványok letárgyalása s éppen ezért a rendelkezésre álló idő rövidségére való tekintettel javasolom, hogy a tárgysorozat pontjaira azonnal térjünk át.

Felkérem az ügyvezető urat, hogy jelentését terjessze elő.

Ügyvezető jelenti, hogy az 1930. évi november 9-én tartott válaszmányi ülésen tárgyalt kérdések előmozdítása érdekében elhatározott összes felterjesztések elküldettek. Jelenti továbbá, hogy a hazai tűzifa kedvezményes vasúti szállításával kapcsolatosan fuvarlevél másodpéldányok beszolgáltatásának elengedése iránt indított eljárás eredménnyel járt. Egyedül a Déli Vasútnál van még egy kis nehézség, amely remélhetőleg szintén rövidesen meg fog szűnni.

Az egyesület anyagi helyzetének ismertetésére áttérve jelenti, hogy az 1930. évi január hó 1-től december hó 15-ig terjedő időben az előirányzott 51.064 pengővel szemben 44.752 P 42 fillér volt a tényleges bevétel, a különbözetet részben a hátralékos tagdíjak és előfizetések elmaradása idézték elő. Különösen súlyosan érinti az egyesületet az államsegélynek elmaradása.

A kiadásoknál előirányzott 51.064 pengővel szemben a tényleges kiadás 51.908 P 26 fillért tett ki. A kiadási túllépés mindössze 844 P 26 fillér. Az Erdészeti Lapok kiadásánál jelentős tételt sikerült megtakarítani és pedig olyképpen, hogy a propaganda célokra rendelkezésre állott összegből bizonyos rész a lap előállítására volt felhasználható.

A székház fenntartására az előirányzott 1600 pengő helyett 6798 P 48 fillért kellett fordítani, mert az épület fedelének karbantartala már nem volt tovább elhalasztható. A tatarozáshoz már a tartaléktőkéket is igénybe kellett venni.

A tagdíjhátralékok a múlt évi 15.000 pengőről mintegy 22.000 pengőre szaporodtak. A taglétszám, dacára annak, hogy a folyó évben halálozás és kilépés következtében 35 tagot elvesztett az egyesület, főleg az erdőbirtokos osztályból származó 67 új tag belépésével 1002-re emelkedett.

A kilépett tagok főleg szomorú anyagi helyzetükkel indokolták kilépésüket.

Ügyvezető egyben annak a bizalmának ad kifejezést, hogy amint az Erdei Alap anyagi helyzete megjavul, az egyesület is megkapja az államsegélyt és így az egyesület anyagi helyzete is lényegesen meg fog javulni.

2. Ügyvezető ezután ismerteti az előző napon, december hó 19-én tartott általános erdőgazdasági és törvényelőkészítő bizottság, valamint szakoktatás és kísérletügyi bizottság együttes ülésén tárgyalt kérdéseket és az ott hozott határozatokat.

A főiskola önállósága ügyében a bizottság javasolja az igazgatóválasztmánynak, hogy a bizottság álláspontjának elfogadása mellett, a közgyűlést érélyes állásfoglalásra kérje fel a főiskola önállóságának fenntartása mellett. A főiskolának valamely más egyetemhez való csatolása esetén ugyanis lehetetlenné válna az erdőtisztikar szakképzésének gyakorlati szellemben való megoldása, mert az egyetem, különösen a tudományegyetem, főleg az elvont tudomány terjesztését és fejlesztését tekinti hivatásának.

A bizottság most, amikor nemcsak a régi törvény, de az új törvénytervezet még fokozottabb mértékben szakképzett erdőtisztikar tartására fogja az erdőbirtokosokat kötelezni, aggodalommal gondol arra s egyben tiltakozik is az ellen, hogy a főiskolát kivegyék a szakminiszter felügyeleti joga alól. Ugyancsak félti a bizottság az erdőszeti tudományos intézmények és az erdőszeti kísérleti ügy sorsát a főiskola függetlenségének megszüntetésétől, viszont feltétlenül szükségesnek tartja a főiskola egyetemi rangra leendő emelését és a tanári kar helyzetének javítását. A bizottság végül megnyugvással tudomásul vette azt is, hogy az egyesület a főiskola ügyében már előzőleg megfelelő felterjesztéssel az illetékes földművelésügyi és pénzügyminiszter urakhoz fordult és kérte, hogy a főiskolának hatáskörük alól való kivonásához semmi esetre se járuljanak hozzá, ellenben eszközölgék ki, hogy a főiskolának már annyiszor megígért egyetemi rangra való emelése mielőbb megtörténjék s hogy a földművelésügyi miniszter úr az erdőgazdaság érdekében gondoskodjék arról, hogy a főiskolával kapcsolatos tudományos és kísérletügyi intézmények részére megfelelő hitel álljon rendelkezésre.

Ügyvezető javasolja, hogy az igazgatóválasztmány a bizottság álláspontját tegye teljes egészében magáévá és kérje a közgyűlést ugyanily értelmű határozat hozatalára.

Az igazgatóválasztmány a javaslatot magáévá teszi s ily értelemben határoz.

Bund Károly vál. tag e kérdéssel kapcsolatosan megjegyzi, hogy a főiskolának valamely egyetemhez való csatolása a multban ismételten megfontolás tárgyát képezte. A maga részéről a tegnapi bizottsági ülésen nem vehetvén részt, az előzmények iránt ugyan nincs kellően tájékoztatva, a kérdést nem látja kellően előkészítettnek arra, hogy az ma a közgyűlés elé vihető lenne.

Gróf Hadik János elnök viszont annak a nézetének ad kifejezést, ha az érdekeltség nem mozdul meg kellő időben, akkor eredményt nem lehet elérni. A maga részéről helyesnek tartja az érélyes állásfoglalást. Arra kell törekedni, hogy az erdőgazdaság érdekei minden téren megvédessenek.

3. Ezután Kallivoda Andor vál. tag ismerteti az előző napon ülésezett bizottságnak az Alföld-fásítás kérdésében elfoglalt álláspontját. A bizottság sajnálattal állapította meg, hogy az alföldfási-

tási akció a folytatáshoz szükséges pénz hiánya miatt elakadt, hogy a csemetekerteket sem tudják már fenntartani és hogy az Alföld-fásításnál alkalmazott erdőmérnököket is el kellett bocsátani.

A bizottság arra való figyelemmel, hogy az ország szempontjából oly fontos Alföld-fásítás véglegesen fenn ne akadjon, s hogy az eddig elért eredmények se menjenek veszendőbe, javasolja az igazgatóválasztmánynak és ennek útján a közgyűlésnek, hogy az egyesület ismételten forduljon ez ügyben a kérdés fontosságának teljes megvilágításával az összkormányhoz, a földművelésügyi és pénzügyminiszter urakhoz, az országgyűlés mindkét házához, javasolja továbbá a kérdést teljesen feltáró rövid propagandairatnak a kiadását és a törvényhozóknak, valamint az összes érdeklődőknek való megküldését, valamint a kérdésnek a napilapokban való tárgyalását. Egyben kívánatosnak tartja, hogy a kérdés részleteinek megvitatása céljából az egyesületben, az Erdészeti Lapokban Kiss Ferenc vál. tag által az Alföld-fásítás kiviteli módozatairól irandó cikk alapján, viták rendeztessenek és hogy az elbocsátott 28 erdőmérnök újbóli alkalmazása iránt felterjesztés tétessék.

Előadó javasolja a bizottság előterjesztésének elfogadását.

Ezek után az igazgatóválasztmány a bizottság javaslatát egyhangúan elfogadja.

4. Ügyvezető bemutatja az egyesület 1929. évi zárszámadását és 1931. évi költségvetését s javasolja annak elfogadását. Reméli, hogy a fuvarlevél-akcióból lesznek az egyesületnek oly bevételei, amelyekkel az anyagi helyzet javítható lesz.

Az igazgatóválasztmány a zárszámadást és költségvetést egyhangúan elfogadja.

5. Indítványok:

Ügyvezető ismerteti May Ottó okl. erdőmérnök beadványát, aki azt kéri, hogy az egyesület járjon közbe a földművelésügyi miniszter úrnál azíránt, hogy az Alföld-fásítási akciótól 14 napos felmondási idővel történt elbocsátása hatálytalaníttassék és mint diplomás ember részére a hathavi felmondási idő, amit a kereskedelmi törvény az azonos képesítésű magánalkalmazottak részére biztosít, megadassék.

A bizottságnak e kérdésben elfoglalt határozata alapján javasolja az igazgatóválasztmánynak, hogy az elnökség ez ügyben forduljon egy tiszteletteljes kérelemmel a földművelésügyi kormányzathoz és bár az érdekelt Alföld-fásítási erdőmérnökök eredetileg is napibéresekként lettek alkalmazva, kérje az egész erdőmérnöki kar presztízse érdekében az elbocsátott erdőmérnökök méltányos kérelmének támogatását.

Ügyvezető ezután jánosii Engel József indítványát ismerteti, aki a 3296/1918. M. E. számú és ennek kiegészítésére szolgáló 65.376/1930. számú körrendeletnek azonnali hatályon kívül való

helyezése érdekében az országgyűlés mindkét házához sürgősen intézendő felterjesztést kíván.

Ügyvezető a bizottságnak e kérdésben elfoglalt álláspontja alapján jelenti, hogy a bizottság a kívánt előterjesztést az új erdőtörvény tervezetre való figyelemmel nem tartja időszerűnek, ellenben kéri a már letárgyalt törvénytervezetnek a megküldését és azt, hogy a tervezetet vigye a földművelésügyi kormány a tavaszi törvényhozási ciklus elé, hogy végre teljesedésbe menjen az új erdőtörvény megjelenése iránti régi kívánság.

Ügyvezető javasolja a bizottsági előterjesztés elfogadását.

Ügyvezető végül ismerteti Kováts Bélának a megszállott területeken folytatott és az Alföldet árvízveszedelemmel fenyegető fapusztítás országos fontosságú kérdésének a nemzetközi bizottság elé való vitelére vonatkozó indítványát.

Bár mindenképpen kívánatos, hogy a hazánkra veszedelmet jelentő erdőpusztítások megakadályozása ügyében valami történjék, de a kérdés kényes természetére való figyelemmel nem tartja helyesnek a javasolt nemzetközi bizottságnak bekapcsolását. Javasolja, kérjen az igazgatóválasztmány a közgyűléstől oly értelmű felhatalmazást, amely szerint a kérdés tárgyalására alkalmas időben jöjjön újból megfelelő javaslattal a közgyűlés elé.

Az igazgatóválasztmány mindhárom indítvány tekintetében előterjesztett javaslatokat egyhangúan elfogadja.

Az igazgatóválasztmány ezután Polacsek és fia céget, amelyet ügyvezető ajánl, a rendes tagok sorába iktatja.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Kmf.

Jegyzőkönyv.

az Országos Erdészeti Egyesületnek Budapesten, 1930. évi december hó 20-án az egyesület székházában tartott évi rendes közgyűléséről.

Megjelentek: gróf Hadik János elnök, Térfi Béla és báró Waldbott Kelemen alelnökök, Bíró Zoltán ügyvezető, Lengyel Sándor segédtitkár, Vallent Emil pénztáros, Ajtay Jenő, dr. Ajtay Sándor, Babos József, dr. Bikich Lőránt, Becker Róbert, Béky Albert, borhii Borhy György, dr. vitéz Bokor Rezső, Botos Géza, Bund Károly, Csóka József, Ozillinger János, Dalmady Ödön, Doroszlay Gábor, jánosii Engel József, Farkas Jenő, dr. Fazekas Ferenc, Fekete Béla, Fekete Zoltán, Fischer Mihály, Fodor Gyula, Földváry Miksa, Francisey Vilmos, Füstös Zoltán, id. Gaul Károly, Gyarmathy Mózes, Hajdú János, Hepke Arthur, Hinfner György, Hollós Gyula, Illyés Károly, Irinyi Aurél, Ivanich Ferenc, Jeszenszky Ferenc, Kakas

Ödön, Kallivoda Andor, dr. Karafiáth Jenő, Karácsonyi Sándor, Karsai Károly, Katona István, Kayser Dezső, gróf Keglevich Gyula, Kelemen Tivadar, Klausberger Imre, Kiss Ferenc, Komáromy László, Kopácsy Emil, Kovács Béla, Kozma István, Körmendy Károly, Krause Dezső, Kuka József, Leicht Ottó, Lengyel Viktor, Letz Lajos, Loványi Heribert, Marsalkó Ferenc, Matusovits Péter, May Ottó, Mihalovics Sándor, Molcsányi Gábor, Mutschenbacher Emil, OsztróLuczky Miklós, Pajer István, Papp Béla, Papp-Szász Tamás, Pászthory Ödön, Pethe Lajos, Pethő Kálmán, Péch Kálmán, Pfeiffer Gyula, Rappensberger Andor, Riedl Gyula, Riedl László, Róth Gyula, Schmidt Károly, Schiwetz Ferenc, dr. Sükösd Béla, Szabó Benedek, Szabó Ignác, Szádeczky Miklós, Tárczy Pál, ifj. Teleki József gróf, Thoma Frigyes, Tober Sámuel, Véssey Ferenc, Véssei Mihály, Vuk Gyula, Wehofer Mihály, L. Wittenberger Géza és Zólyomy Imre.

Gróf Hadik János elnök:

Üdvözlöm a megjelenteket s az Országos Erdészeti Egyesületnek a mai napra egybehívott közgyűlését megnyitom.

Megállapítom, hogy a közgyűlés meghívója az egyesületi közlöny két egymásután következő számában szabályszerűen közzé lett téve s így a közgyűlés az alapszabályok értelmében határozatképes.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Kiss Ferenc és Papp Béla urakat kérem fel!

Van szerencsém a közgyűlés nb. tudomására hozni, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter urat, Pethő Kálmán miniszteri osztálytanácsos, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, Karsai Károly erdőtanácsos úr, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, dr. Mutschenbacher Emil ügyv. igazgató és Fabricius Endre h. igazgató urak, a Mérnöki Kamarát Thoma Frigyes, a kamara titkára és Schivetz Ferenc urak, a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetségét Dalmady Ödön miniszteri tanácsos úr, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületet Pethe Lajos ügyv. alelnök és Schivetz Ferenc titkár urak, a m. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolát Fekete Zoltán főiskolai rendes tanár úr, Budapest székesfővárost Fekete Béla főerdőtanácsos úr, a Felső-dunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesületet Hepke Arthur m. kir. főerdőtanácsos, erdőigazgató és Rimler Pál m. kir. gazdasági főtanácsos, hercegi erdőtanácsos és végül a Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesületét báró Waldbott Kelemen, az egyesület elnöke képviselik.

A megjelent megbízott urakat az egyesület részéről melegen üdvözlöm.

Tisztelt Közgyűlés!

Mai összejövetelünknek a célja nemcsak az, hogy az alapszabály által a közgyűlés munkakörébe utalt egyesületi adminisztratív ügyeket elintézzük, de egyúttal az is, hogy egy nehéz munkával és küz-

delemmel teljes év végén számot adjunk arról: mi módon sáfárkodott az egyesület vezetősége a tisztelt közgyűlés által beléje helyezett bizalommal.

A végzett munkáról, az elért eredményről az ügyvezetői jelentés fog a tisztelt közgyűlésnek részletes tájékoztatást nyújtani, én a magam részéről inkább azokra az általános szempontokra kívánok röviden rávilágítani, amelyek az egyesület munkáját, a vezetőség ténykedését az elmúlt évben irányították.

Az év elejének legkiemelkedőbb momentuma az új erdőtörvény-tervezet tárgyalása volt.

Ez a tárgyalás utolsóelőtti felvonása annak az évtizedes küzdelemnek, amelyet az egyesület az új erdőtörvény megalkotása érdekében folytatott.

Utolsóelőtti felvonás azért, mert hiszen az utolsó felvonás a törvényhozás elé terjesztendő végleges javaslat bírálata s az egyesület esetleges kívánságainak a törvény megalkotásánál leendő érvényesítése még hátra van.

Az egyesületet az új törvény megalkotásáért folytatott küzdelmében kettős cél vezette.

Az első cél az volt, hogy az alapvető intézkedéseiben ma is kifogástalan erdőtörvényen keresztül tudjuk vinni azokat a változtatásokat, amelyeket a megalkotás óta eltelt 50 év a gyakorlatban feltétlenül szükségesnek mutat.

A második célunk az volt, hogy a törvény megalkotásával megszűnjék a háborús rendeletek alapján való kormányzás és az a bizonytalan állapot, amely nemcsak a reális gazdálkodást nehezítette meg, de a birtokosok és az adminisztratív hatóság között napról-napra újabb surlódási felületeket teremtett.

Tisztelt Közgyűlés!

Bármennyire tudatában legyünk is annak, hogy az erdőgazdálkodásban, annak közérdekű és különleges vonatkozásai miatt az állami felügyelet és bizonyos mértékű beavatkozás elkerülhetetlen, mégis le kell szögeznünk azt a megingathatatlan álláspontunkat, hogy mint minden gazdasági ágban, úgy az erdőgazdaságban is a tulajdonos célkitűzéseinek, rendelkezési jogának a lehető legmesszebb menő mértékig való tiszteletben tartása alkothatja egyedül a célszerű fejlődés megnyugtató biztos alapját.

Éppen ezt a két szempontot kellett a törvény tárgyalásánál is figyelembe vennünk.

Egyrészt hozzájárultunk ahhoz, hogy a hatékonyabb állami felügyeletet az eddig ez alól bizonyos mértékig elvont magánerdőkre is kiterjesszék.

Másrészt azonban meg kellett követelnünk, hogy a birtokos szabad rendelkezési joga kifejezetten biztosítva legyen minden olyan túlzott beavatkozás ellen, amely beavatkozás nélkül, hogy a köz

érdekében elengedhetetlenül szükséges volna, akár az erdőgazdaság fejlődését, akár a birtokos anyagi érdekeit hátrányosan érintené.

Mint az egyesület által javasolt igen fontos változtatást kell kiemelnem az országos erdőgazdasági szaktanács létesítésére vonatkozó kívánságunkat, mert egyedül ennek a fórumnak a létesítésében találhatunk feltétlen biztosítékot arra nézve, hogy az állandó irányzatra annyira ráutalt erdőgazdaság ügyeinek intézését nem fogják a gyakran változó politikai áramlatok befolyásolni és a túlzott beavatkozások ellen a magángazdaság megfelelő védelemben részesüljön.

Magára a törvényalkotásra vonatkozó ezeken az igényeinken kívül, a végrehajtás szempontjából is igen jelentős kívánságaink vannak és voltak.

Az egyik mindjárt az erdészeti adminisztráció és személyzet kérdése.

Igen téves az az álláspont, mintha az érdekeltségre nézve közömbös volna, hogyan fogja egy törvény végrehajtását a kormányzat leadminisztrálni.

Megfelelő számú, kellőképpen decentralizált és teljes felelősséggel, de egyúttal hatáskörrel is felruházott hivatalok, kellő számú személyzet és az alkalmazottak egyéni kiválasztása, azok az alapfeltételek, amelyek a törvény gyors és kielégítő végrehajtását biztosíthatják.

Az intézkedő hivatalok szolgálati és ügybeosztása, azok hatásköre, vidékenként való elhelyezésük ebből a szempontból mind igen fontos kérdések, mert csak ezek megfelelő megoldása biztosíthatja azt, hogy a birtokos a maga jogos követeléseire rövid időn belül, kevés költséggel, külön utánjárás nélkül is hozzájuthasson.

Az ügyek gyors lebonyolításának elengedhetetlen kelléke az, hogy a teendők mai túlhalmozása megszűnjék, éppen ezért nemcsak az erdőtisztikar, de az egész erdőgazdaság érdekében járt el az egyesület akkor, amikor a létszámapasztásnak az erdőtisztikarnál leendő mellőzését kérte. Az egyesületnek a legerélyesebben kell állást foglalnia az ellen, hogy a létszámot folytonosan apasszák.

Az erdőtisztikar egyéb érdekeit érintő kérdésekről az ügyvezetői jelentés fog beszámolni.

Az egyesület további munkásságának célja az erdőgazdaság s így közvetve, az egyes birtokosok anyagi érdekeinek megfelelő előmozdítása volt.

Minden ellenvetéssel szemben is fenn kell tartanunk azt az álláspontot, hogy ezirányú tevékenység nélkül az erdőgazdaság előmozdításáról beszélni nem lehet.

Az olyan gazdasági ág, amelybe csak munkát, költséget kell befektetni anélkül, hogy ennek eredményét a tulajdonos élvezhetné, amelyikkel a tulajdonos saját belátása szerint rendelkezni még a köz-

érdek sérelme nélkül sem jogosult, nem lehet sohasem kedvelt, nem lehet fejlődésképes.

Nem szabad tehát kifogásolni az egyesületnek azt a szívós, kitartó küzdelmét, amelyet az erdőgazdaság anyagi érdekeinek védelmében folytat.

Az egyesület joggal lehet büszke az e téren elért eredményekre, amelyek részben azonnal, részben pedig a közeljövőben nemcsak a faanyagok elhelyezési lehetőségeinek szaporítását, de sok milliós bevételek biztosítását is jelentik az erdőgazdaságra és a birtokososztályra nézve.

Bár az eredmények, amelyekről a jelentés fog beszámolni, számottevőek, még mindig távol vagyunk azoktól a célok elérésétől, amelyeket magunk elé kell tűznünk.

Hogy egyebet ne említsek, itt van mindjárt műfatermelésünk és fűrésziparunk forgalmiadóválságának kérdése, ahol nemcsak azt a méltánytalan és indokolatlan egyenlőtlenséget kell megszüntetnünk, ami ma a magyar termelés hátrányára és a külföldi termelés előnyére fennáll, hanem ennek éppen az ellenkezőjét, a magyar termelés megfelelő védelmét kell elérnünk.

Jól tudjuk azt, hogy minden ilyen védekezés a fogyasztásnak bizonyos mértékű megterhelését jelenti. Az a védelem azonban, amit mi az erdőgazdaság érdekében elérni óhajtunk, elenyésző csekély azokkal a terhekkel szemben, amelyeket például a hazai ipar védelme érdekében a belföldi fogyasztás elviselni kénytelen. Az erdőgazdaság joggal várhatja, hogy megfelelő védelemben részesüljön.

Ennél a védelemnél még egy más cél is vezet bennünket és pedig az, hogy elő lehessen teremteni azokat az anyagi eszközöket, amelyek igen fontos erdőgazdasági célok elérésére nélkülözhetetlenül szükségesek.

Ezek közül a fontos célok közül csak hármat kívánok itt megemlíteni, és pedig az Alföld fásítását, a kopár területek beerdősítését és az elhanyagolt, rossz fanemű erdők megfelelő átalakítását.

Mindnyájan igen jól tudjuk, hogy ezeket a költséges és csak hosszú idő múlva jövedelmező beruházásokat sem a vállalkozó magántőkétől, sem az amúgy is a legnagyobb nehézségekkel küzdő birtokososztálytól nem követelhetjük.

A pénzügyi kormányzat az általános takarékoság címén tagadja meg az e célra szükséges összegeket. Már pedig ezeknek a foganatosításához annyi közérdek fűződik, hogy az e téren való takarékoságot teljes indokolatlannak, helytelennek és észszerűtlennek kell minősítenünk és az ellen minden igénybevehető eszközzel harcolnunk kell.

Tisztelt Közgyűlés!

A magyar termelésnek az előbbieken említett védelme új jövődelmi forrásokat jelentene az államhatalom részére, amelyekből ezek-

nek a közérdekű akciónak a foganatosításához szükséges fedezetet meríthetné.

Ujból meg kell itt említenem a vadászati adminisztráció kérdését is, mert egész Európában egyedül nálunk van meg az a lehetetlen állapot, hogy a vadászati adminisztráció az erdészetitől teljesen el van különítve. A vadászati ügyek intézését kizárólag szakemberek kezébe kell juttatni.

Kétségtelen dolog, hogy a vadászati ügyekre vonatkozó elvi tanácskozásokba a gyakorlati nem erdész vadászokat is be kell venni.

Ép oly kétségtelen azonban, hogy az ügyek hivatalos intézését az erdészi adminisztrációtól elválasztani nem lehet.

Mert míg egyrészt a világhírű magyar szarvas fennmaradása a magyar erdők fenntartása nélkül lehetetlen, másrészt egyedül az erdőgazdaság az, ahol a vadászat helytelen gyakorlása, a vadállomány túlteljesztése évtizedek alatt is nehezen pótolható károkat okozhat magának a köznek is.

Ezek volnának a legközelebbi jövőnek azok a feladatai, amiért dolgozni és céljai, amelyek eléréseért harcolni nemcsak érdemes, de az egyesületnek erkölcsi kötelessége.

És itt örömmel kell megállapítanom azt, hogy a küzdelem, amit ezekért a célokért folytatnunk kell, dacára a válságos gazdasági viszonyoknak, ma több reménnyel kecsegtet, mint egy évvel ezelőtt.

Ezekben a kedvező kilátásokban számottevő része van annak a megértésnek, amit az egyesület mindenkor önzetlen, szakszerű és a köz érdekeit szolgálni kívánó ohajaival szemben a földművelésügyi kormányzat az utóbbi időkben tanúsított. (Élénk éljenzés.)

A törvénytervezet tárgyalása során tanúsított sok tekintetben konciliáns eljárás, az ominózus 3296/1918. M. E. számú rendelet rideg végrehajtásának jelentős enyhítése, a közszállításoknál elért kedvező elbánás, a vasúti fuvarbéreknek a magyar termelésre e'önyös megállapítása nemcsak értékes eredményei az egyesület odaadó munkájának, de egyúttal bizonyosságai a kormányzat jóindulatának is.

Éppen ezért javasolom a tisztelt közgyűlésnek, hogy ezt a jóindulatot az illetékes miniszter uraknak és pedig a földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszter uraknak egy-egy fölriratban köszönje meg s ennek elkészítésével és továbbításával az elnökséget bízva meg.

Igen természetes azonban, hogy ezek az eredmények nemcsak harci kedvünket nem csökkentik, amellyel további célunk elérésére törekszünk, de nem fogják elnémitani a szakszerű, tárgyilagos bírálat szavát sem, amivel minden alkalommal élni kívánunk, amikor csak erre ok és szükség van.

Ha azonban a hivatalos körök elismerik azt, hogy az egyesületnek, mint társadalmi érdekképviselőnek, ez nemcsak joga, de kötelessége is és hogy az egyesületet ebben a munkájában nemcsak az erdőgazdaság, de kifejezetten a köz érdekei vezetik, akkor el fogjuk

érni azt, amit úgy hiszem mindnyájan kívánunk, hogy teljesen egyetértő, vállvetett munkával mozdítsuk elő a magyar erdőgazdaság érdekeit.

Mielőtt áttérnénk a tárgysorozat egyes pontjainak tárgyalására, felteszem a kérdést, kíván-e valaki az elnöki előterjesztéshez hozzászólni?

Amennyiben nem, úgy felkérem az ügyvezető urat, hogy az egyesület ezévi működéséről szóló jelentését terjessze elő.

Az ügyvezető jelentése előtt Pfeiffer Gyula miniszteri főtanácsos Mayer János m. kir. földművelésügyi miniszter úr nevében a legmelegebben üdvözlö a közgyűlést. Öexcellenciáját különös örömmel tölti el, hogy az egyesület a hazai erdőgazdaság fejlesztése terén komoly munkát végez. Néhány évvel ezelőtt még alig volt remény arra, hogy az egyesület a nehéz gazdasági viszonyok között talpraállhasson, de gróf Hadik János Önagyméltósága, mint az egyesület elnöke és Bíró Zoltán, az egyesület ügyvezetője megmutatták, hogy erős akarattal és odaadó munkássággal mit lehetett tenni az egyesület talpraállítása körül. Utal egyben arra, hogy az Adventben, a reménység korszakában vagyunk s így erős reménység van arra, hogy az egyesület fel fog virágozni.

Elnök a közgyűlés nevében köszönetet mond a földművelésügyi miniszter úr szívélyes üdvözetéért és egyben kijelenti, hogy az elért eredmények kizárólag Bíró Zoltán munkásságának köszönhetők, aki harcra módorban folytatja a küzdelmet. Ő a maga részéről továbbra is kötelességszerűen támogatni fogja az egyesületet működésében.

Ezután Pethes Kálmán miniszteri osztálytanácsos Bud János kereskedelemügyi miniszter úr Öexcellenciája megbízásából üdvözlö a közgyűlést. Felhasználja az alkalmat egyben arra, hogy rámutasson néhány olyan pontra, amelyben az erdészeti érdekei a kereskedelem ügyeivel találkoznak. Előtérben áll többek között az erdészeti szakképzés kérdése, amely iránt Öexcellenciája a legmelegebben érdeklődik. További nagyon fontos kérdés a fa forgalmi adójának helyes megoldása. E tekintetben is azon van Önagyméltósága, hogy a kérdés a pénzügyminiszter úrral egyetértésben az erdőgazdaság érdekeinek megfelelően oldassék meg. További érintkezési pontot lát a külkereskedelmi mérlegnél, amelyet a mérlegre kedvezőtlen fabehozatal visszaszorítása révén lehetne előnyösen megjavítani. Az Alföld-fásítás kérdésével is a legnagyobb előszeretettel foglalkozik Öexcellenciája. Utal továbbá az energia-gazdálkodás helyes keresztülvitelére, a fatermelésnek az országban való előmozdítására és a tűzifa vasúti tarifájának az erdőgazdaság érdekében történt megoldására, amely kérdésnél Öexcellenciája a legmesszebbmenő jóindulatot tanúsította az erdőgazdaság érdekeivel szemben.

Végül ismételten üdvözlö a közgyűlést Öexcellenciája nevében és kijelenti, hogy Öexcellenciája mindenkor a legmelegebben kész támogatni az egyesületet közérdekű megmozdulásaiban.

Majd gróf Hadik János elnök arra kéri a felszólalót, hogy Öexcellenciájának meleg érdeklődéséért és támogatásáért legyen kegyes a közgyűlés hálás köszönetét tolmácsolni.

Ügyvezetői jelentés:

Tisztelt Közgyűlés!

Mai programmunk a tulajdonképpeni közgyűlési tárgyakon kívül felöleli az erdőtörvény 50 éves fennállása emlékére a kisterem falában elhelyezett emléktábla lelepezését is.

Mivel ez a szűkreszabott ünnepség is időt fog igénybe venni. méltóztassék megengedni, ha évi jelentésem keretén belül nem terjeszkedek ki olyan részletességgel az egyes tárgyakra, mint amilyen részletességet a tisztelt közgyűlés joggal megkívánhat, hanem inkább az adatok pusztá felsorolásával iparkodom megvilágítani azt a törekvő és ha nem is mindig eredményes, de mindenkor a legnagyobb jóindulatból fakadó munkásságot, amit az egyesület vezetősége és az igazgatóválasztmány az elmúlt év folyamán kifejtett.

Joggal elmondhatjuk, hogy ha valaha szüksége volt a magyar erdőgazdaságnak tettekre és tevékeny érdekképviselőre, úgy ma van ennek az ideje.

Nemcsak a Trianon okozta rettenetes nyomorúság, de az egész világot sújtó gazdasági válság nálunk nem az ellenállóképesség fokozódását, nem az élni akarás megerősödését idézte elő, hanem éppen ellenkezőleg, bizonyos tompa fásultságot a közérdekkel szemben.

Hiszen érthető, hogy amikor mindenkit fokozottabb mértékben kötnek le a saját egyéni életének vagy gazdaságának kis és nagy gondjai, kevesebb ideje marad arra, hogy a közt érintő kérdésekkel foglalkozzék.

Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy a legnagyobb vesztes, a legnagyobb szenvedő mégis csak szerencsétlen megcsónkított országnak és hogy az a munka, amelyet az egyesület útján az erdőgazdaság érdekeinek szentelünk, elsősorban ennek a közösségnek az érdekeit van ugyan hivatva szolgálni, de ezen keresztül egyedül lehet alapja annak, hogy a magunk érdekeit is megfelelően megvédjük és előmozdítsuk.

Az egyesület vezetősége teljes tudatában volt és van annak a súlyos felelősségnek, amely a jövővel szemben az egyesület mai életét terheli, s ezért a maga részéről mindent elkövetett nemcsak abban az irányban, hogy a gazdasági és tudományos étellel az állandó összeköttetést fenntartsa, de abban az irányban is, hogy ahol hibát, ahol pótolnivalót látott, azonnal felhívja az illetékes körök figyelmét az esetleges hiányokra, s iparkodjék azok pótlását minden erejével ki-
eszközölni.

Az év elejének legkiemelkedőbb eseménye az új erdőtörvény-tervezet tárgyalása volt.

Közel három hónapon át kötötte le nemcsak a vezetőséget, de az igazgatóválasztmány és a törvényelőkészítő bizottság munkásságát is.

Az e tárgyban tartott közgyűlésünkön az elnök úr Önagyméltósága volt kegyes méltatni azoknak az uraknak az érdemeit, akik — mint egyes részletek előadói — a tárgyalásoknál nagyobb szerepet, több munkát vállaltak. Lehetetlennek tartom azonban e beszámoló keretében is ki nem térni arra a rendkívüli teljesítményre, amit a tárgyalások vezetésénél az elnök úr Öexcellenciája a választmányi és a közgyűlésen, báró Woldbott Kelemen alelnök úr pedig a törvényelőkészítő bizottságnak teljes két héten át tartó ülésein kifejtett.

Bármi legyen is az egyesület javaslatának sorsa, elvülhetetlen az az érdem, amit a vezető urak ezeken a tárgyalásokon szereztek, mert tulajdonképpen ez volt az első érdemleges lépés arra, hogy az erdőgazdaság hivatalos és magánérdekeltsége között olyan sajnálatosan megszakadt jóviszonyt helyreállíthassuk és a megértést megteremtjük.

Ennek a megértésnek és jóviszonynak a megteremtése vezette cél gyanánt az egyesületet abban a szívós küzdelemben is, amelyet a 3296—1918. M. E. számú kormányrendelet, illetőleg az ennek végrehajtásánál felmerült visszasságok ellen folytatott, s a rendelkezés, amit ennek eredményeképpen elért, tanúsága annak, hogy a minden áron rendelkezni akarás szellemét napról-napra nagyobb területen váltja föl a megértés gondolata.

Az egyesület méltányolja legjobban az állami erdőtisztzi karnak azt a törekvését, amely megmaradt csekély erdőterületünknek minden áron és minden eszközzel való megvédésére irányul s amikor bírál, kifogásol vagy kér, teljes tudatában van annak, hogy a hivatalos körök esetleg elutasító határozatát is ugyanaz az alapépítés diktálja, ami az egyesület minden megmozdulását: a magyar erdők mérhetetlen szeretete és annyira elhanyagolt érdekeik megvédése.

Éppen azért, mert az egyesület vezetősége teljesen tisztában van azzal, hogy a végrehajtásnál felmerülő hibás vagy kifogásolható jelenségek legnagyobb része a személyzet hiányára és az utazási lehetőségeknek oly mértékben való korlátozására vezethető vissza, amely korlátozás akárhányszor is birtokossal való érintkezést lehetetlenné teszi; minden alkalmat felhasznált arra is, hogy rámutasson, mennyire érdekében áll magának az erdőgazdaságnak is az, hogy az erdőtisztzi karnak ezeket a sérelmeit és jogos panaszait minél előbb orvosolják.

A magyar erdőtisztzi kar sorsát az egyesület vezetősége a magyar erdőgazdaság sorsától elválaszthatatlannak tartja s éppen ezért mihelyst ennek a szüksége felmerült, minden alkalmat megragadott arra, hogy a létszámapasztásnál, mint az Alföld-fásítási akciónál, vagy a különleges nyugellátást biztosító rendelkezéseknél az erdőtisztzi kar érdekeiért síkra szálljon.

Elég sajnálatos, hogy az egyesület ezirányú fellépése csak kis-mértékben járt eredménnyel, mindez azonban sohasem lehet akadály a annak, hogy ezeket az érdekeket ezután is a legmelegebben szívében viselje az egyesület.

Állást foglalt az egyesület a véleményadás végett neki megküldött kartelltörvény, valamint az építőipari törvény tervezete ügyében. Felterjesztéssel élt az illetékes kormánytényezőkhöz a főiskolának egyetemi rangra való emelése érdekében, külön felterjesztésben kérte a kormányzatnál az erdészeti kísérletügy megfelelő fejlesztését és javadalmazását.

De ezeken kívül is figyelemmel kísért az egyesület minden olyan jelenséget, amely a magyar erdőgazdaság fejlődését, értékesítési lehetőségeit csak a legkisebb mértékben is befolyásolta.

Így az Államvasutak, valamint a Duna—Száva—Adria vasút szükségleteinek biztosításánál eredménnyel szállott síkra abban az irányban, hogy a magyar termelés ezeknél a beszerzéseknél a külföldi anyagokkal szemben megfelelő előnyben részesüljön.

Ugyancsak eredménnyel járt közben az egyesület abban az irányban, hogy a külföldről eddig mérsékelt vám mellett behozható fatermek ezek alól a kereskedelmi tárgyalások során ne mentesítsenek.

Külön fejezetet kell szentelnünk annak a mozgalomnak, amelyet az egyesület az Alföld-fásítás és kopár-erdősítési akció, valamint a magánerdősítések támogatása érdekében indított és ma is folytat.

A szép program ugyanis, amelyet erre vonatkozólag 1927—28-ban a földmívelésügyi minisztérium előterjesztett, csak igen kis részben került megvalósításra.

A földmívelésügyi minisztérium 230 milliót meghaladó beruházási kiadásaiból mindössze 1 és fél millió jutott erre a célra s az első évre a különféle rovatokon 1,300.000 pengővel megállapított hitel a múlt évben már 600.000 pengőre esett vissza.

Megmozgattuk ebben az irányban nemcsak a rokonegyesületeket, de az összes érdekelt törvényhatóságokat is, s az egyesület vezetősége, de ezenkívül többen választmányi tagjaink közül is, úgy a kormánynál, mint a törvényhozásban erélyes határozottsággal sürgették az akció továbbfolytatását.

Ezeknek a felterjesztéseknek az eredménye a felsőháznak ebben a kérdésben legutóbb történt határozott állásfoglalása is.

A kérdés különben az általános erdőgazdasági bizottság előterjesztése alapján a közgyűlés során megegyezően szóba fog kerülni.

A műfaválasztékok forgalmi adójának rendezése ügyében több felterjesztéssel fordult egyesületünk az illetékes kormánytényezőkhöz, ez a kérdés azonban — sajnos —, ma is a tárgyalás stádiumában van.

Az erdőgazdaság szempontjából jelentős és kedvező eredménnyel

végződött az a szívós küzdelem, amelyet az egyesület a magyar tűzifa kedvezményes szállítása érdekében egy évtized óta folytat.

Az elért eredmény nemcsak azért fontos, mert a magyar tűzifa részére több mint 40 százalékkal kedvezőbb elbánást biztosít, mint a külföldi tűzifára; de azért is, mert ez alkalommal sikerült először áttörni azt a merev ellenállást, amellyel vasutaink az ú. n. tört-tarifa számításnál a másfélszeres kezelési illeték felszámítása mellett kitarottak.

Bár a kedvezmény egyesületünkön kívülálló okokból kissé késve jelent meg, úgy, hogy az e téli idényben azt teljes mértékben kihasználni nem tudtuk, a kedvezmény folytatólagos meghosszabbítása biztosítva van, s így a jövő idényben előreláthatólag sok olyan területen fog tért hódítani a belföldi fa, ahol eddig a külföldi tűzifával szemben számításba sem jöhetett.

A magyar bánya- és kohóvállalatok egyesületével egyetértően már megindítottuk a mozgalmat abban az irányban is, hogy a magyar tűzifára biztosított szállítási kedvezményt a kormányzat ugyanazon állomásokról a magyar bányák címére feladandó bányafaszállítmányokra is terjeszse ki.

Igazgatóválasztmányunk határozatából a legutolsó időben külön felterjesztéssel éltünk az Alföld-fásítási szolgálatból elbocsátott okl. erdőmérnökök ügyében, amely kérdést a főrendiház legutolsó ülésén elnök úr Öexcellenciája is szóvá tenni méltóztatott.

Ugyancsak újabb fölterjesztésben kértük az állami intézmények tűzifaszükségletének ellátása ügyében kiadott 2281—1930. M. E. sz. kormányrendelet módosítását, amelynek végrehajtása — dacára a kereskedelemügyi miniszter úr megnyugtató leiratának — az erdőgazdaság érdekeit mélyen sérti.

A legutóbb lezajlott államvasúti talpfaverseny tárgyalás megfelelő elbírálása érdekében közbenjártunk az összes illetékes tényezőknél és minden kilátásunk megvan arra, hogy a magyar termelés érdekei megfelelő méltánylásban részesülnek.

Ugyancsak külön előterjesztéssel fordultunk a kereskedelemügyi miniszter úrhoz abban az irányban, hogy az államvasúti versenytárgyalások komolysága érdekében a jövőre vonatkozólag szüntesse meg az eddig szokásban volt alkudozásokat.

Az erdei munkások biztosításánál az OTI egyes vidéki szervei részéről felmerült túlkapások megszüntetését kértük a kereskedelmi és földművelésügyi miniszter uraktól. Itt nagy segítségünkre volt az a nagy gonddal és hozzáértéssel kidolgozott és az összes okmányoszerű bizonyítékokkal felszerelt emlékirat, amelyet Kállay Árpád tagtársunk volt szíves elkészíteni.

A közszállítási szabályzat értelmezése, a közintézmények tűzifa-ellátása, az államerdészeti szervek tüzelőszükségletének beszerzése stb. körül felmerült jogos panaszok ügyében túlnyomórésztben eredményel jártunk el az illetékes miniszter uraknál.

Kötelességemnek tartom itt megemlíteni, hogy egyesületünk már a közgyűlés állásfoglalása előtt is erőyes hangú feterjesztésben helyezkedett szembe azzal az irányzattal, amely a erdőmérnöki főiskola több mint másfél évszázados függetlenségét feladni s a főiskolát egy vidéki egyetem jelentéktelen fakultásává kívánja összezsugorítani.

Ezzel a kérdéssel különben még módjában lesz a t. közgyűlésnek külön is foglalkoznia.

Végül meg kell itt említenem azt a mozgalmat, amelyet egyesületünk a magyar tűzifa jobb elhelyezése érdekében indított meg, s amelynek irányítását az egyesület fölkérésére a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának főnöke volt szíves nagy ügybuzgósággal kezébe venni.

Reméljük, hogy a mozgalom sikerrel fog járni, s a legközelebbi jövőben ismét egy számottevő vívmányról számolhatunk be az érdekelt szakközönségnek.

Amint mindezekből látni méltóztatik, egyesületünk iparkodott az erdőgazdaságot érintő összes kérdésekben megvédeni az erdőgazdaság érdekeit, s csak őszinte hálaával emlékezünk itt meg az elnök úr Öccellenciájáról, aki az ilyen alkalmakkor egy pillanatig sem késett egyéni tekintélyét és befolyását is latba vetni az erdőgazdaság védelme érdekében.

A társadalmi mozgalmakból is iparkodtunk részünket megfelelően kivenni, s egyesületünk nemcsak az összes vidéki erdészeti egyesületek ülésein képviseltette magát, de a rokon műszaki testületek: Mérnöki Kamara, Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége, Bányászati és Kohászati Egyesület összes megmozdulásaiban is kivette a maga részét.

Ugyancsak képviselve volt az egyesület a földművelésügyi miniszter úr bőkezű támogatásával, az Osztrák Erdészeti Egyesületnek ezévi vándorgyűlésén.

Mindezekről különben az egyesület hivatalos közlönyében iparkodtunk tagjainkat részletesen tájékoztatni.

Bár mindent elkövettünk abban az irányban, hogy hivatalos közlönyünknek nívóját emeljük és tartalmával mindenkinek az igényét kielégítsük, az egyesület anyagi helyzete ezideig nem engedte még meg azt, amire pedig feltétlenül szükségünk volna, hogy a lapot havonta kétszer jelentessük meg.

Reméljük azonban, hogy azok az eredmények, amelyeket az egyesület eddig elért, s azok a célok, amelyeket elérni törekszik, ebből a szempontból is nagyobb bőkezűsége fogják hangolni az érdekelt szakközönséget.

Mert egyesületünk anyagi helyzete ma sem mondható rózsásnak.

Bár az erdőbirtokos uraknak az erdőtörvény érdekében folytatott propagandaköltségeinek fedezésénél megnyilvánult áldozatkészsége lehetővé tette ennek a fontos mozgalomnak a megfelelő módon való lebonyolítását, a lap kiadásával járó költségek, de különösen a szék-

háznál felmerült elődázhatatlan javítások az egyesület anyagi erejét annyira igénybe vették, hogy pénztári számadásunk december hó 15-ével 7.155 pengő 84 fillér hiányt tüntet fel.

Különösen súlyosan érintette egyesületünk számadását az előirányzott állami segélynek az elmúlt év folyamán való elmaradása, valamint az az 5.000 pengőt meghaladó túlkiadás, amely az egyik kiürült lakás rendbehozatala és az egyesületi székház fedelén az őszi viharok által okozott károsítások helyreállítása folytán vált elődázhatatlanul szükségessé.

Mint a súlyos gazdasági helyzet egyik szomorú következményére, rá kell mutatnunk arra, hogy a múlt év végén 15.000 pengő körüli összegre rúgó tagdíjhátralékok ez évben nem hogy apadtak volna, de 21.529 pengő 38 fillérre szaporodtak fel, s alig múlik el hét, amelyen ne kapnánk a köztisztviselők súlyos anyagi helyzetére való hivatkozással, kilépést bejelentő leveleket.

Az egyesület taglétszáma a múlt évben, dacára annak, hogy elhalálozás és kilépés folytán 9 alapító és 24 rendes tagunkat veszítettük el, az újonnan belépett 67 rendes tag betudásával 969-ről 1002-re emelkedett.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy az új tagok számottevő hányada a magyar erdőbirtokos osztályból került ki, akik az egyesület iránt való bizalmuknak nemcsak pénzzel adtak az év folyamán kifejezést, hanem azáltal is, hogy fontosabb ügyeikben most már elég gyakran keresik fel az egyesületet, amely ilyenformán mint érdekvéleleti szerv hovatovább jelentős szerephez jut.

Bár nem sikerült ezideig keresztülvinniük azt, hogy az egyesületet a kormányzat minden tényezője hivatalos érdekvéleletnek is elismerje, mégis megnyugvásunkra szolgálhat az a tudat, hogy az elmúlt évtized gyakorlatától eltérőleg az egyesületet mind gyakrabban vonják be az erdőgazdaság ügyeit általánosságban érintő kérdések tárgyalásába is.

Sajnálattal kell itt megemlékeznünk arról, hogy az Országos Erdészeti Egyesületnek az a törekvése, amellyel a vidéki egyesületek által bizonyos mértékig szétagolt erdőtisztí kart közös zászló alatt egyesíteni kívánta, semmi eredménnyel nem járt.

Az egy-egy vidéki egyesület kebelében tömörült tagjaink minden áron fönntartani kívánják a vidéki egyesületek külön véleményének jogát, országos jelentőségű kérdésekben is.

Pedig ilyen alapon az egyöntetű eljárás és az összes erőknek egy cél érdekében való egyesítése teljesen lehetetlen.

Az elmúlt év folyamán két ízben is szembekerült az Országos Egyesület egyik vidéki egyesületünk állásfoglalásával.

Már pedig ez a szétágazó véleménynyilvánítás semmiesetre sem fokozta egyik egyesület állásfoglalásának súlyát sem.

Úgy érzem, valahogy hiányzik belőlünk az összetartás nagy erejé-

nek az a tudata, amire mai viszonyaink között különösen szükségünk volna.

Mert, hogy mit jelent az összetartás hiánya, arról a legközelebb mult adott már fényes tanuságot, amikor néhány száz szervezett ember minden nehézség nélkül ültette az egész ország nyakára azt a söpredéket, amit az intelligencia, ha csak egy kissé is összetart, egy mozdulattal porrá zúzhatott volna.

Őszintén megvallom, hogy az együttműködés lehetőségére vonatkozólag igen kevés reménység él bennem.

Ha csak azt veszem is számításba, hogy az Országos Erdészeti Egyesület részéről ebben az irányban több mint egy évvel ezelőtt megtett első lépésre csak egy egyesülettől kaptunk a legutolsó napokban választ, ez a válasz is tagadó, és bár hangsúlyozza az együttműködés szükségességét, semminemű javaslatot a megoldásra vonatkozólag nem tesz, már majdnem kilátástalannak kell tekintenem a küzdelmet.

A másik két egyesülettől ezideig választ sem kaptunk.

Szerény véleményem szerint az Országos Egyesület részére itt csak egy teendő marad, továbbhaladni a megkezdett úton és bevárni azt az iőt, amíg a jobb belátás lesz úrrá az adott esetben igazán kétes értékű függetlenség féltékeny őrzése fölött.

Az Országos Egyesület kötelessége híven, tőle telhetőleg figyelemmel kísér mindent, ami akár az erdőgazdaság, akár az erdőtisztítási kar érdekét érinti és minden személyes élt kerülve, de személyre való tekintet nélkül gyakorolja a kritikát, tisztán tárgyilagos alapon, s nem fukarkodik az elismeréssel sem ott, ahol érdemről van szó.

Amilyen féltékenyen őrizzuk a lap függetlenségét és az egyesületét, épp oly féltékenyen örködünk arra is, hogy a véleménynyilvánítás úgy az egyesület, mint a lap keretén belül teljesen szabad legyen azok részére is, akiknek véleménye a többségi határozatokkal ellenkező.

Tántoríthatatlan az a meggyőződésünk, hogy éppen ez a függetlenség, véleménynyilvánításnak ez a tökéletes szabadsága lesz az, ami megveti a régi egységnek s ezzel együtt az egyesület és a magyar erdőgazdaság nagyságának az alapját.

Végezetül egy szomorú kötelességet kell teljesítenem, megemlékezni arról a dús rendről, amelyet a halál kaszája tagjaink és volt tagjaink sorában vágott.

Elvesztettük Ráduly János választmányi tagunkat, Bereczky Gyula, Bizony Ferenc, id. Bodnár Richárd, id. Burdás János, Branich Gyula, Demény Lajos, Dióssy Dezső, Garlathy Oszkár, Gasparez Lajos, Geyer Viktor, Hajts Géza, Havas József, Hibbján János, Illés Vidor, Kayser Sándor, Solcz Hugó, gróf Széchenyi Géza, Ulreich Gyula, Zankó Emil alapító és rendes tagjainkat, akik közül nem egyet a trianoni szerződés már hosszú idő óta kiszakított egyesületünk kebeléből.

Tisztelettel kérem a közgyűlést, hogy az egyesületet és a magyar erdészetet az ő elhunytukkal ért veszteség fölött érzett mélységes fájdalomnak és igaz részvétének jegyzőkönyvileg adjon kifejezést.

Tisztelt Közgyűlés!

Amikor beszámolóm végéhez értem, méltóztassék még megengedni, hogy az egyesület vezetősége nevében őszinte köszönetet mondassak az egyesület minden egyes tagjának azért a támogatásért, amelyben a vezetőség munkáját részesíteni szívesek voltak.

Jól tudjuk, hogy az elért eredmények még messze vannak attól a céltól, amelyet magunk elé tűztünk, s amely felé mindnyájan törekszünk, de meggyőződésünk az, hogy ha továbbra is megmarad az erős akarat, ha a jövőben még teljesebb lesz az együttérzés és összetartás, akkor feltétlenül célt kell érünk, mert összetartás és erős akarat — előbb, vagy utóbb —, de diadalt arat.

Kérem a tisztelt Közgyűlést, hogy jelentésemet tudomásul venni méltóztassék.

Egyhangúan tudomásul szolgál.

Az ügyvezetői jelentéssel kapcsolatban Zolyomy Imre köszönetet mond az elnökségnek a fiatal kollégák elhelyezése érdekében folytatott buzgó fáradozásáért. A megszállott országrészekből kiüldözött erdőtiszteket — nézete szerint — azonban az is érdekli, hogy a hazai erdőgazdaságok nem alkalmaznak-e oly idegen állampolgárokat, akiknek helyét az állásnélküli kollégákkal be lehetne tölteni. Indítványozza, hogy az elnökség foglalkozzon a kérdéssel és egyben az a kérése, hogy az erdőfelügyelőségek közbenjöttével állapítsák meg, hogy a csonka ország területén lévő erdőgazdaságokban hány nem magyar állampolgár áll alkalmazásban.

A közgyűlés egyhangúan a kérelem teljesítését határozza el.

Ügyvezető ezután a számadásvizsgáló bizottság által felülvizsgált 1929. évi zárszámadásnak és 1931. évi költségvetésnek teljes egészében való elfogadását javasolja.

A közgyűlés a zárszámadást és költségvetést egyhangúan elfogadja.

Ügyvezető ezután, az emléktábla leleplezésére való figyelemmel, a közgyűlés hozzájárulását kéri a bizottsági jelentéseknek és indítványoknak a tárgysorozatban feltüntetett sorrendtől eltérő tárgyalásához.

Mindenekelőtt a december hó 19-én tartott bizottsági ülésnek és a közgyűlés előtti igazgatóválasztmányi ülésnek a főiskola önállósága ügyében elfoglalt álláspontját ismerteti. A választmány hozzájárulása alapján javasolja a közgyűlésnek, hogy a közgyűlés a hazai erdőgazdaság jövőjének és az erdőtisztikai szakképzésének gyakorlati szelvényben való biztosítása érdekében a leghatározottabban állást a főiskola önállóságának fenntartása mellett és egyben tiltakozék a főiskolának a földművelésügyi miniszter felügyeleti hatás-

köre alól való kivétele ellen, mert a főiskolának valamelyik egyetemhez való csatolása esetén veszélyeztetve látja az egyébként tudományos alapon álló gyakorlati szakképzést és különösen félti a főiskola függetlenségének megszüntetésétől az erdészeti tudományos intézmények és az erdészeti kísérletügy sorsát. Viszont szükségesnek tartja, hogy a főiskolának már többször megígért egyetemi rangra való emelése mielőbb megtörténjék, hogy a tanári kar helyzete megjavíttassék és hogy végül az erdészeti kísérletügyi intézmények részére megfelelő hitel bocsáttassék rendelkezésre.

A közgyűlés egyhangúan a javaslat értelmében határoz.

Fekete Zoltán: Tekintettel arra, hogy a főiskola képviselőjében jelent meg a közgyűlésen, erkölcsi köteletségének tartja, hogy a kérdéshez hozzászóljon.

Megállapítja, hogy a tanári kar állásfoglalása körül bizonyos mendemondák vannak forgalomban, melyeket nyíltan tisztázni kíván. Ezenkívül az Erdészeti Lapok is foglalkoztak a kérdéssel. Kifogást emel a lap egyes kitételei ellen, melyek vádakokat és gyanúsításokat takarnak. Kéri a lap szerkesztőjét, hogy az információk beszerzésénél járjon el óvatosabban. A főiskolának a pécsi egyetemhez való csatolásának kérdése tudomása szerint egyébként úgy vetődött fel, hogy a kultuszminiszter úr a soproni ev. theológiai fakultás felavatási ünnepsége alkalmával megbízta a pécsi egyetem rektorát, hogy tájékoztadjék a főiskolának a pécsi egyetemhez való csatlakozása ügyében elfoglalt álláspontja felől. E tekintetben tényeg folytattak is eszmecserét, s udvariasságból a főiskola két tanára viszonzta is a rektor látogatását. Kérdi, hogy ez inkorrekt eljárásnak minősíthető-e? Az illetékes tényezőket véleménye szerint csak pozitív dolgokról lehet tájékoztatni, kialakulatlan tervekről jelentést tenni ellenben korai volna. Maga a véleményadás és javaslattétel joga azonban a tanári kartól nem vitatható el. Kijelenti, hogy a főiskola tanácsa ezzel a kérdéssel nem foglalkozott, s hogy a fölötte hatóságok tudta nélkül semmiféle lépést nem szándékozik tenni.

Hogy a csatlakozás helyes-e vagy sem, erről úgysem lehet elhamarkodottan dönteni. A főiskola már régóta harcol az egyetemi attributumok eléréseért, ezért küzdenek az összes érdekeltek s az erdészeti egyesület is, de bár hét éve folyik a küzdelem, eredményt még nem sikerült elérni. Látva azt, hogy a felettes hatóságok legjobb akarata ellenére sem érhetette el a főiskola az egyetemi rangot, azért fogadták többen kedvezően a főiskolának önálló fakultásként a pécsi egyetemhez való csatolásának eszméjét.

Sajnálja, hogy kérdést a bizottsági ülésen rövid idő alatt csak futólag tárgyalták, s hogy a felterjesztést már meg is szövegezték és el is küldték.

Javasolja, hogy ha a közgyűlés magáévá teszi a választmány határozatát, úgy elsősorban azt szorgalmazza és arra fektessék a fő-

súlyt, hogy a főiskola szervezeti és ügyviteli szabályzatát hagyják mielőbb jóvá, mert akkor nem kellene a főiskola dicső multját feláldozni és az egyetemi rang is biztosítva volna.

Gróf Hadik János elnök a felszólalásra reflektálva, egyoldalúnak látja Fekete bírálatát. Nemcsak az egyetemi rangra való emelés és a tanári kar helyzetének a javítása képezi a kérdés tárgyát. Amikor az egyesület felterjesztését megszerkesztette, elsősorban a hazai erdőgazdaság szempontjait vette figyelembe. Hogy a tanári karnak minden jót kívánnak, az nem vitatható. De az igazán fontos szempontokat, amelyekből az egyesület nem engedhet, nem szabad szem elől tévesztetni. A cikkben említett sérelmezett kifejezések nem imparlamentárisak és tiszteletlenség sincsen bennük. A cikknek a nagyon is fontos közérdek szempontjából helyet kellett adni. Hogy a kérdést a bizottságban gyorsan tárgyalták, arra vonatkozóan az a megjegyzése, hogy az már mint kiforrott nézet került a bizottság elé. Kéri, hogy vegye revízió alá álláspontját. Meg lehet róla győződve, hogy a főiskola és a tanári kar jogos érdekeit az egyesület készségesen támogatja és kéri, hogy ebben a kérdésben is, melyhez az erdőgazdaságnak óriási érdekei fűződnek, most is tartsunk össze.

Fekete Zoltán: Ugy véli, hogy az elnök úr Önagyméltósága félreértette felszólalását. Nem arról volt szó, hogy a tanári kar az egyetemi tanárok rangját és fizetését kívánja minden áron elérni. A főiskola tanári karának célja a szakoktatás színvonalának egyetemi rangra való emelése s azért küzd, hogy a főiskola itthon is egyetemi jelleggel bírjon, amint az mindenütt a külföldön is megvan. Országos érdek, hogy ez megtörténjék, mert nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy a főiskola okleveleit külföldön nem akceptálják, s bizonyos joggal hivatkozhatnak a mi inferioritásunkra. Ha a főiskola szervezeti és ügyviteli szabályzatát jóváhagyják, akkor a kérdés kielégítően meg lesz oldva. Arról is lehet vitatkozni, hogy más minisztérium fennhatósága alatt is nem felelhetne-e még a főiskola hivatásának? Utal a külföldi példákra, s azokból megállapítja, hogy nem okvetlenül szükséges feltétel, hogy az erdészeti szakoktatás a földművelésügyi minisztérium alá tartozzék. Mindenesetre sok hátránya van a főiskolának abból, hogy két minisztérium alá tartozik. Nem lát különös nehézséget abban, hogy a kultusz-tárca alá tartozzék, ahol szintén van erdészeti osztály. Ismételten kéri, hogy ne tárgyalják a kérdést olyan szempontból, mintha a tanári kart ez ügyben anyagi érdek vezetné.

Roth Gyula: Mint a főiskola tanára, kijelenti, hogy a pécsi egyetemmel való kapcsolat ügyében tényleg folytak megbeszélések, de az erdőmérnöki fakultás tanárai egyöntetűen ellene nyilatkoztak; nem elvből, hanem azért, mert az egyetem részéről felvetett terv ugyan hozna bizonyos előnyt a tanároknak, de nem elégíti ki a szakoktatásnak és a magyar erdőgazdaságnak érdekeit és a tanárok nem hajlan-

dók arra, hogy egy felkinált táj lencséért eladják a főiskola elsőszülöttségi jogait.

Rámutat azonban arra is, hogy a szakközönség nem ismeri a főiskola belügyeit és nem tudja, hogy az erdőmérnöki fakultás ma sem önálló. Nehézséget okoz, hogy a főiskola két minisztérium alá tartozik és a fővezetés kifejezetten a pénzügyminiszter úr joga, a főiskola tanácsában pedig számbeli kisebbségben vannak az erdőmérnöki kar tanárai. Utal arra, hogy mily megdöbbenést keltett a szakkörökben, amikor 1920-ban feltárta, hogy a főiskolának folytonos fejlesztése során az erdőmérnöki karon annyira háttérbe szorult a szakképzettség, hogy 15 tanszék közül csak ötnek élén állott erdőmérnök. Kaán Károly vívta ki, hogy ez a szám felemelkedett 12-re, de azóta visszacsúszott 10-re. -

A szakoktatásnak nagyobb egységekre, egyetemekre való bekapcsolása ma világáramlat, melynek legújabb tünete Tharandtnak összeolvadása a drezdai műegyetemmel és amellyel a magyar erdőgazdaságnak is előbb-utóbb számolnia kell.

Végül még egyszer kiemeli, hogy a tanári kar ebben az ügyben saját érdekeit háttérbe szorította a szakoktatásnak és az erdőgazdaságnak javára.

Pethe Lajos, mint az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület ügyvezető alelnöke, felszólalásában megemlíti, hogy egyesületüket a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolának a pécsi egyetemhez való esetleges csatolásáról újabban elterjedt hírek szintén foglalkoztatták.

Az egyesület a szóbanforgó híreket — nyomban, amint azokról értesült — már folyó évi rendes közgyűlésén az elnöki bejelentések során szóvátette. Az elnökség ezen a közgyűlésen annak az elhatározásának adott kifejezést, hogy a magyar bányászati és kohászati gyakorlati életet és szakoktatást a legközelebből érintő ezt a kérdést — mihelyt annak szükségét látja — rendkívüli közgyűlés elé viszi, ugyanazokból a megfontolásokból kiindulva, amelyeket az elnök úr Önagyméltósága *erdészeti szakszempontból* oly szép szavakkal ecsetelt.

A folyó hó elején megtartott választmányi ülésén is foglalkozott az egyesület ezzel a kérdéssel, amikor is elhatározta, hogy feltesztintézt a m. kir. pénzügyminiszter úrhoz, hogy mielőtt ebben a kérdésben a pénzügyminiszter úr állást foglalna, az egyesület véleményét is hallgassa meg. Elhatározta még a választmány, hogy ennek a felterjesztésének másolatát hasonló állásfoglalás céljából mind a m. kir. földművelésügyi miniszter úrnak, mind az Országos Erdészeti Egyesületnek is megküldi.

Miután felszólaló az egyesület állásfoglalását ismertette, s írásos hozzájárulást kér, hogy a pénzügyminisztériumot érintő itt elhangzott megjegyzésekre néhány szóval reflektálhasson, hangsúlyozva, hogy

ezen a közgyűlésen a pénzügyminisztériumot hivatalosan nem képviseli.

Kétségbevonja annak az állításnak helyességét, hogy a főiskolának két főhatóság — a m. kir. pénzügyi és földművelésügyi minisztérium — alá való tartozása a főiskola doktorátusi és magántanári intézmény megszerzésére irányuló törekvéseknek ártalmára lenne. Ellenkezően van, csak előnyére válik a főiskolának, hogy nem egy, hanem két minisztérium kívánja a reformot.

Annak az állításnak megdöntésére, hogy az erdészeti szakérdekek a bányászatiakkal szemben hátrányt szenvednének, mert a főiskola fővezetése a pénzügyminiszter úr kezében van, csak két tényt hoz fel. Az egyik, hogy az erdészeti szaktanszékek száma a bányászatiakat jelentékenyen felülmúlja, a másik, hogy egyes erdészeti tanszékek felszerelése oly gazdag, hogy nemcsak az egyetemi és műegyetemi tanszékek felszerelését múlja felül, hanem sok külföldi hasonló intézetet is megelőz.

Egyébként azt az összehasonlítást, hogy a főiskola melyik ágazata részesül több előnyben, az erdészeti, vagy bányászati-e, az erdészet szempontjából megejteti hivatottak jelen lévén, többet e tárgyról szólni nem kíván.

Ezek után ügyvezető, mint az Erdészeti Lapok felelős szerkesztője, az elhangzott vádra válaszolva előadja, hogy kizárólag az erdőgazdaság érdekében cselekedett, amikor a kérdést a felterjesztésben tárgyalta és a Krónikában kissé élesebben bírálta. Sajnálja, hogy a közgyűlés nem hallhatta dr. Tuzson János tanár úrnak a bizottságban a kérdéssel kapcsolatban előadott fejtegetését. Az erdésztársadalom büszke a főiskolán nyújtott tudományos kiképzésre, azonban a főiskoláról kikerülők érdekében az erdőgazdasági cél szolgálatába kell állítani a nevelést. Tény az, hogy ajánlatot kaptak a csatlakozás ügyében. Kérdi, igaza van-e, mikor szövé tette, hogy a tanári karnak nincs joga a főiskola függetlenségét a felügyeleti hatóság kikapcsolásával elalkudni. Ezek oly tények, amelyeket senki kétségbe nem vonhat. Kérdi, szabad-e ezek után még továbbra is várakozó álláspontra helyezkedni?

Ügyvezető ezután jánosii Engel Józsefnek, a 3296/1918. M. E. számú és ennek kiegészítése ügyében kiadott 65376/1930. számú körrendeletnek azonnali hatályon kívül való helyeztetése érdekében az országgyűlés mindkét házához intézendő felterjesztésre vonatkozó indítványát ismerteti.

Egyben kijelenti, hogy a válaszmány a kívánt előterjesztést az új erdőtörvénytervezetre való figyelemmel nem tartja időszerűnek és javasolja, hogy az elnökség forduljon alkalmas felterjesztéssel a földművelésügyi miniszter úrhoz, kérje a már letárgyalt erdőtörvénytervezetnek megküldését és annak a tavaszi törvényhozási ciklus elé való terjesztését, hogy végre teljesedésbe menjen a szakközönségnek az új erdőtörvény megjelenése iránti régi kívánsága.

A közgyűlés a javaslatot egyhangúan megszavazza.

Ugyvezető előterjeszti Kovács Bélának a megszállott területeken folytatott és az Alföldet árvízveszedelemmel fenyegető fapusztítás országos fontosságú kérdésnek egy nemzetközi bizottság elé való vitelére vonatkozó indítványát. Kovács Bélának a kérdésre vonatkozó felvilágosításai után a közgyűlés az indítványt gróf Hadik János elnöknek a választmány határozata értelmében előadott javaslata alapján egyhangúan újból a választmány elé utalja azzal, hogy a kérdés tárgyalására alkalmas időben jöjjön újból megfelelő javaslattal a közgyűlés elé.

Kallivoda Andor az elnöki megnyitóban is tárgyalt Alföld-fásítás kérdéséhez szólva, sajnálattal állapítja meg, hogy az akció a folytatáshoz szükséges pénz hiánya miatt elakadt, sőt értesülése szerint már a csemetekerteket sem képesek fenntartani és hogy az Alföld-fásítási mérnököket is el kellett bocsátani. A választmány határozata értelmében javasolja a közgyűlésnek, hogy az elnökség forduljon újból a kérdés országos fontosságának teljes megvilágításával az összkormányhoz, a földművelésügyi és pénzügyminiszter urakhoz, az országgyűlés mindkét házához. Javasolja továbbá a kérdés fontosságát teljesen feltáró propagandairatnak a kiadását és a törvényhozóknak, valamint az összes érdeklődőknek való megküldését és a kérdésnek a napilapokban való tárgyalását. Egyben kíváncsún tartja, hogy a kérdés részleteinek való megvitathatása céljából az Erdészeti Lapokban Kiss Ferenc vál. tag által az Alföld-fásítás kiviteli módozatairól irandó cikk alapján az egyesületben viták rendeztessenek és hogy az elbocsátott 28 erdőmérnök újbóli alkalmazása iránt előterjesztés tétessék.

Gróf Hadik János elnök reméli, hogy az Alföld-fásítás országos fontosságú kérdése tekintetében nincsen nézeteltérés. A kérdést a felsőházban is megfelelő világitásba helyezte. Sokan vannak a törvényhozók között is, akik a kormánynak az ilyfajta takarékoságát lehetetlennek tartják, mert ily módon veszendőbe megy még az is, amit eddig arra fordítottak. Különös szult helyez arra, hogy az akció minél nagyobb erővel folytattassék, s hogy a 28 tisztviselő, aki az Alföld-fásítástól el lett bocsátva, újból alkalmazást nyerjen. Ép ez a fehéborító elbocsátás bizonyítja, hogy az egész akciót meg akarják akadályozni, ami indokolatlan és tarthatatlan álláspont. Ily fontos kérdést mindenképpen támogatni kell s nem szabad elejteni. (Élénk éljenzés és taps.)

A közgyűlés Kallivoda Andor javaslatát egyhangúan magáévá teszi.

Gróf Hadik János elnök a lelépés folytán megüresedett 14 és elhalálozás folytán megürült 1 választmányi tagság, valamint a számadásvizsgáló bizottság betöltése iránti választás megejtése céljából a szavazatszedő bizottságba Kallivoda Andor vál. tag és Szabó Benedek, valamint L. Wittenberger Géza r. tagok delegálását kéri.

Ezután az erdőtörvény 50 éves fennállásának emlékére az egyesületben elhelyezett emléktábla lelepezése iránti ünnepség lett megtartva. Az ünnepi beszédet Fekete Zoltán főiskolai tanár, felsőházi tag mondotta, az emléktáblát pedig az egyesület nevében Biró Zoltán ügyvezető vette át.

Az ünnepély után Térfi Béla alelnök az elnöklést átvéve, felkéri a szavazatszedő bizottságot a szavazás eredményének bejelentésére.

A szavazatszedő bizottság jelentése szerint leadatott 64 érvényes szavazat. A legtöbb szavazatot Balogh Ernő, Béky Albert, id. Gaul Károly, dr. Hammersberg Géza, Ivanich Ferenc, Karafiáth Jenő, Kozma István, ifj. Mailáth József gróf, Matusovits Péter, Pfeiffer Gyula, Rochlitz Dezső, Róth Gyula, Schmidt Ernő, Vuk Gyula és gróf Zelensky Róbert nyerték, akiknek választmányi tagokká történt megválasztását az elnök határozatilag kimondja. A számadásvizsgáló bizottság tagjaiul Erőss Gyula, Fekete Béla, Franciscy Vilmos, Hajdu János, Marsovszky Ede és Pukács Endre lettek megválasztva, akiknek a megválasztását az elnök ugyancsak határozatilag kihirdeti.

A jövőévi közgyűlés helyének és tárgysorozatának megállapítása ügyében a közgyűlés ügyvezető indítványára, miután eziránt határozott javaslat még nem történt, az elnökséget annak idején való javaslatlételre hívja fel.

Több tárgy nem lévén, elnök a közgyűlést berekeszti.

Kedvezményes tűzifaszállításra jogosult újabb feladó vasúti állomások. Az illetékes vasúti igazgatóságok lapunk legutóbbi számának megjelenése óta a következő állomásokat vették fel a kedvezményes tűzifaszállításra jogosult feladóállomások sorába:

Győrszemere, Kőrmend, Miskolc, Nagyecsed, Ormospuszta, Patacs-Cserkút, Rudabánya-vasérctelep, Vásárosmiske, Vaszar, Zalaháshágy-Szőce.

Írói tiszteletdíjak! Az Országos Erdészeti Egyesület 1930. évi május hó 30-án tartott igazgatóválasztmányi ülésében elhatározta, hogy az egyesület 1930. évi július 1-től kezdődően az Erdészeti Lapokban megjelenő cikkekért írói tiszteletdíjat fizessen. És pedig: a szerkesztő részéről átdolgozást nem igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 64 pengőt, fordításokért vagy átdolgozást igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 32 pengőt, egyszerű közleményekért 16 oldalas ívenként 24 pengőt. Szíves tudomásulvétel végett közli: a kiadóhivatal.

Adó és könyvelés. Értesítjük t. tagjainkat, hogy adó- és könyvelési ügyekben szerkesztőségünk díjmentesen ad felvilágosítást.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. pénzügyminiszter 1930. évi 158.000. számú rendelete behozatali korlátozások tárgyában.

A m. kir. minisztérium 1930. évi 4640 M. E. szám alatt kibocsátott rendeletében nyert felhatalmazás alapján a kereskedelemügyi és földművelésügyi m. kir. miniszter urakkal egyetértőleg a következőket rendelem:

Az 1924. évi XXI. t.-c. mellékletét képező autonóm magyar vámtarifa alább felsorolt tételei alá tartozó áruk oly országokból, amelyekkel Magyarországnak nincs a kereskedelmi forgalmat szabályozó megállapodása, csakis a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrnak az érdekelt miniszter urakkal egyetértőleg megadandó külön engedélye alapján vámolhatók el, vagy kezelhetők előjegyzésben (beleértve az előjegyzési raktárakat is):

193. t. sz. Tűzifa.

194. t. sz. Faszén.

195. t. sz. Gömbölyű fa (bányafa kivételével).

197. t. sz. Bárdolt fa.

203 a. t. sz. Fűrészelt fa.

483. t. sz. Hajlított bútor.

Ennek következtében a fentebb felsorolt áruk úgy a belföldi szabadforgalom, mint az előjegyzési forgalom (beleértve az előjegyzési raktárakat is) számára csakis akkor vámkezelhetők külön behozatali engedély nélkül, ha a kezelést végző vámhivatal azt a körümenyt, hogy Magyarországgal szerződéses viszonyban álló országból származnak, vagy származási bizonyítvány alapján, vagy pedig a fuvarlevelekből és okmányokból, az árun lévő gyári jegyekből, felírásokból, stb. minden kétséget kizáró módon megállapította.

Jelen rendelet kihirdetése napján lép életbe, nem nyer azonban alkalmazást azon áruküldeményekre, amelyek a vonatkozó fuvarlevelek és okmányok tanúsága szerint 1930. évi december hó 25-ike előtt adattak fel vámkülföldön magyarországi rendeltetéssel.

Budapest, 1930. évi december hó 20-án.

Dr. Wekerle Sándor s. k.,
m. kir. pénzügyminiszter.

A m. kir. minisztériumnak 1930. évi 7850. M. E. számú rendelete a vámtarifáról szóló 1924. évi XXI. t.-c. 2. §-a alapján tett egyes intézkedésekről.

1. §.

A vámtarifáról szóló 1924. évi XXI. t.-c. 2. §-ának 1. pontjában nyert felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium elrendeli, hogy az előbb említett törvény mellékletét képező vámtarifa alábbi tételeit a következő módosításokkal kell alkalmazni:

100 kg-ként

193. t. sz. Tüzifa, hasáb-, dorong- és rőzsfa aprítva,
fűrészelve és kötegelve is; fa- és fűrészhulladék;
üres fenyőtoboz 0.50

2. §.

A vámtarifáról szóló 1924. évi XXI. t.-c. 2. szakaszának utolsó bekezdésében foglalt és az 1927. évi XV. t.-c. által meghosszabbított felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium elrendeli, hogy az előbb említett törvény mellékletét képező vámtarifa 193. számának szövegéből a következő szavakat: „fűrészpor; fűrészporbrikett; karcsonyfa“ törölni kell.

3. §.

Ez a rendelet 1931. évi január hó 1-én lép életbe.
Budapest, 1930. évi december hó 24-én.

Gróf Bethlen István s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

I R O D A L O M

Belauschte Tierwelt. Dr. Arthur Berger-től. Az állatok életéből ellesett képek gyűjteménye. Deutsche Buch-Gemeinschaft Berlin kiadása. Széles album-alak, 28x35 cm, 240 oldal, ugyanannyi fényképfelvétellel. Ára 9.80 márka.

Azt mondta nekem egy fiatal kartársam, ki élő vad felvételét célzó egyik kirándulásomon elkísért, hogy a jövőben kezébe kerülő, élő vadat ábrázoló fényképfelvételeket egész más szemmel fogja nézni és reméli, hogy azokat kellően értékelni és most már szívvel-lélekkel élvezni is tudja.

Szeretném, ha jelen ismertetésem elolvasása után megszerezné a fenti című könyvet, amelyből látni fogja, hogy állatok fényképezése terén lelkes természetbarátok, kitartó, kemény férfiak az utóbbi időben micsoda bámulatos eredményeket értek el.

Dr. Arthur Berger, a híres világutazó, neves vadász, kitűnő író és tudós kutató a nagy természet és annak minden lényére iránti meleg szeretettől áthatva írta meg a kísérő szöveget azokhoz a csodás fényképekhez, melyeknél szebbek, érdekesebbek, izgatóbbak ezideig alig láttak egy könyvbe összefoglalva napvilágot.

Bármily érdekesen is írja le a szerző megfigyeléseit, élményeit, — a könyv igazi értéke mégis az a rengeteg kép, mely ezt az albumot díszíti, mely képek a ma élő legnevesebb, legvakmerőbb, legkitartóbb vadászok, természetbúvárok, fényképezők remek alkotásai.

A keletafrikai vadban oly dús vidékeiről közölt képek nem lepnek meg annyira, mert ennek irodalma igen gazdag és számos szép képekkel díszített könyv jelent már meg erről a tárgyról, — de az északi tájak madárvilágát, az indiai dzsungel lakóit, a texasi vadlovak falkáit, az őserdő medvéit, farkasát bemutató képek elragadtatással töltik el az állatbarát szívét és méltó csodálatát váltják ki.

Ezeknek a fényképeknek az a nagy bece, hogy nem félig vagy egészen szelid állatokat, nem véletlenül meglepett vadat ijedt állásban rögzítenek meg, hanem egész csapatokat, csordákat mutatnak be a legkülönbözőbb helyzetben, vonulásban, ügetve, a forrás mellett, harcrakészen stb.

Mint kép is igen szép a tenger vízében menekülő három jegesmedve, a pinguinok kolóniája, kenguruk a sziklák szédítő magaslatán, a vadászó róka, a szarvasok csapatja a dagonya mellett, kőszáli vad az északi Tátrában, a tenger fenekének titokzatos állatvilága stb.

Aki ezt a szép albumot forgatja, ezeket a képeket nézegeti, nemcsak élvez, hanem okul és tanul s kedvet kap hasonló megfigyelésekre és az állati élet érdekes megnyilvánulásainak hasznos tanulmányozására.

A könyvnek 9.80 márkában megszabott ára oly csekély, hogy azt mindenki megszerezheti. Kapható a kiadóvállalatnál: Deutsche Buch-Gemeinschaft, Berlin S. W. 68, Alte Jakobstrasse 156.

F. M.

Tavaszi szállításra elsőrendű kanadai nyárdugványok mérsékelt áron rendelhetők Tuboly Lajos gazdaságában, Ikervár, Vas megye.

K Ü L Ö N F É L É K

Vitéz Szilágyi-Ilosvay Lajos m. kir. főerdőmérnök rádióelőadása a karácsonyfáról. A karácsonyi ünnepek másodnapján vitéz Szilágyi-Ilosvay Lajos m. kir. főerdőmérnök, a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának tagja, a földművelésügyi minisztérium rádióelőadássorozatában költői lendületű előadást tartott a karácsonyfáról. A szép előadásból részben egyesületünk nehéz anyagi helyzete, részben pedig helyszűke miatt sajnos, csak egyes szemelvényeket közölhetünk. A szemelvényeket úgy igyekeztünk kiválogatni, hogy azokból mindazok, akik a rádióelőadást közvetlenül teljes egészében nem hallhatták, a karácsonyfáról, a karácsonyfa kultuszáról és annak történelmi fejlődéséről utólag is kimerítő tájékoztatást szerezhessenek.

„A karácsonyfa állítását a keresztény népek a lexikonok szerint a pogány germánoktól vették át. Ezt azonban megdönti az a tény, hogy a németek a VIII-ik században térnek a keresztény hitre, a karácsonyfa állításának szép szokása pedig csak a XVII-ik században kezdődik protestáns német családoknál s onnan terjed el az egész világra.

Nálunk a karácsonyi játékokban már évszázadok óta szerepel, a lakásban való felállítás a mult század elején kezdődik s ma már a szent karácsony zengő örömének: az Ige Megtestesülésének drága szimbóluma csaknem minden keresztény hajlékban.

Kezdetől fogva lúcfenyő, vagy jegenyefenyő volt a karácsonyfánk. A legenda szerint a Szent Család Egyiptomba való menekülésekor egy fenyves erdőben tért pihenőre s ekkor kapta a fenyő örökzöld jellegét. És ma az örökzöld karácsonyfa, mint az örökélet szimbóluma hirdeti és jelképezi, hogy a megszületett Jézus megnyitotta előttünk az örökélet útját és azért szállt le hozzánk, hogy erre az útra vezesse lelkünket.

A lúcfenyő és a jegenyefenyő édestestvére egymásnak. Mindkettőnek a hegység az igazi hazája. Az alacsonyabb hegységekben, ahol a déli oldalakon még a tölgy van otthon, az északi oldalon már megjelenik a jegenyefenyő. Ez hajdan összekötő volt a két uralkodó magyar fanem, a tölgy és a lúcfenyő között. A Nagy Magyar Alföldet borító hatalmas tölgyrengetegek a hegységek déli oldalain 900 m. tengerszínfeletti magasságig is felnyultak s innen a bükk, meg a jegenyefenyő futott a lúcfenyő övéig, ahonnan a havasok aljáig ma is hatalmas lúcfenyőrengetegek ölelik a Kárpátok büszke bérceit, Erdély tündérszép hegyeit.

A lúcfenyő vezérhajtása egyedül tör felfelé s így a lúcfenyő törzse fokozatosan keskenyedik, a jegenyefenyő koronája azon-

ban egy darabig keskenyedik, de a csúcson ismét kiszélesedik és a korona teteje a gólyafészekhez hasonlít.

A lúcfenyő ágait a tűk köröskörül fogják, a jegenyefenyő oldalágain pedig a tűlevelek szépen kétoldalra simulnak s ezért nevezi a nép fésűs fenyőnek.

Úgy a jegenyefenyő, mint a lúcfenyő egylaki, azaz ugyanazon a fán vannak a hímvirágok és a nővirág-tobozkák is. Amikor a hímvirágok beérnek, már a legkisebb szellő hatására egy-egy kis virágporfelhő száll az ágak között s a nővirág-tobozok kinyílt kebelével fogadják a virágport. A nővirág-tobozok pikkelyei között csatornácskák vannak, amelyek a hímvirágport a magrügy szájacskájához vezetik. Itt a virágport ragadós nedv fogadja s ennek hatására a virágpor tömlőszerű nyúlványt fejleszt, amely a magrügy peteházáig nyúlik s azt megtermékenyíti.

A megtermékenyülés után kifejődik a csiranövény és a magrügy maggá alakul. A szárnyas magok a toboz termőpikkelyeihez tapadnak s míg a jegenyefenyőnél a tobozok a csúcsukkal felfelé állanak, addig a lúcfenyőnél lefelé függenek.

A csiranövénykében már megvan a fa kérgének, a fa testét alkotó edénynyaláboknak, a bélnek, a gyökérnek, a koronának a kezdete.

Egyéb erdőt alkotó fenyőinknél: az erdei, fekete és a vörös fenyőnél és a többi fenyőféléknél is ugyanígy történik a magképződés, azért a fenyőféléket nyitvatermőknek mondjuk, míg lomb- és gyümölcsfáink zárvatermők, mert ezeknél a termőlevelek zárt üreget vagy üregeket alkotnak s ezekbe vannak bezárva a magrügyek.

„A lúcfenyőt hajdan a jegenyefenyő a másik uralkodó magyar fanemmel: a tölgygel kötötte össze.

A honfoglalás idején és az azt követő századokban a Magyar Alföldet hatalmas tölgy- és más lombfaerdők borították és innen van, hogy ezekben a századokban az ország legtermékenyebb, leggazdagabb földje a Magyar Alföld volt.

Az állandó megtelepedés, a népességnek az örökös harcok mellett telepítések útján történt gyarapodása öldöklő harcot indít a nép és az erdő között. Hatamas területeken lesz úrrá az eke és erdő helyett aranykalászos búzában önti az édes anyaföld gazdag áldásait.

Jönnek az ország területén vívott borzamas harcok s a felvonulási utak mentén, amerre a szem ellátott, hatalmas erdők pusztultak el.

Jött a pénzéhség és az erdőtörvénynek az a rendelkezése, hogy a nem feltétlen erdőtalajon álló és nem kötött erdőbirtokosok tulajdonában lévő erdőket a tulajdonosok szabadon irhathaták, hatalmas erdőket dobott a pénzéhség martalékául.

Jött a kultúra, amely az erdők pusztulása mellett egyremásra szárazította ki az Alföld vizeit és elkövetkezett a szomorú idő, hogy hatalmas területek, amelyek évszázadokon át ontották a föld legdrágább kincsét, az élet áldott kenyerét: a búzát, egyszerre meddökké váltak és mint éktelen szíkes és homokos fekélyek feküsznek a drága Magyar Alföld vérrel szentelt testén.

A gazdag Magyar Alföld mosolygó area egyre szomorúbb, egyre sívárabb lett.

Az a gyilkos gyűlölet, amely a létükért küzdő, évtizedeken át itt is, ott is újra, meg újra fel-felburjánzó erdőkkel vívott harcukban eleinket eltöltötte, átöröklődött az utódokba is és innen van, hogy a legutóbbi évekig sem gyümölcsfát, sem erdei fát még csak látni sem akartak alföldi testvéreink s ahol a jószándék megkísérelte a telepítést, ott az átörökölt gyűlölet könyörtelenül kipusztított minden csemetét és csirájában lehetlenné tett minden kezdeményezést.

„Széchenyi István, a legnagyobb magyar látta meg elsőnek ezt a borzalmas veszedelmet és attól kezdve nagy magyar erdészek, nagy magyar tudósok, nagy magyar államférfiak egész sora harcolt és küzdött azért, hogy a Magyar Alföld területére újratelepített erdők hozzák vissza az elsorvadt mosolyt és újratelepített erdők adják vissza az Alföld mérhetetlen gazdagságát, selymes füvet adó, dús aranykalászt ontó, áldott termékenységet.

A sok harcot, a sok küzdelmet az elmúlt években gazdag eredmények koronázták.

A törvényhozás bölcsessége törvényben rendelte el az Alföld-fásítást és az állami erdőmérnöki kar rendelkezésére bocsátott összegek lehetővé tették, hogy hatalmas lendülettel indult meg az Alföld-fásítási akció.

Az a meleg szeretet, amellyel az erdőmérnöki kar tagjai küzdöttek, lelkesítettek és dolgoztak, megtörte az átörökölt ellen-szenvet, az az áldozatkészség pedig, amelyet az állam nyújtott, egyre nagyobb telepítéseket tett lehetővé és már minden ígért és biztosíték megvan arra, hogy megváltozik az Alföld színe, eltűnnek testéről a szíkes, homokos és egyéb terméketlen kelevények, helyükön mosolygó erdők fognak virulni, a búzatermő földek az erdők védelme alatt ismét gazdagon fogják ontani a bőséges termést és a tudóvész melegágyát elsepri az Alföld ismét mosolyra derülő, erdőkkel tarkított földjéről az egészséges, ózondús levegő.

Most tehát, amikor a verejtékes munka már meghozta ezt az eredményt, most, amikor előrelátó birtokosok a búza értékesítésének nehézségei miatt a legtelevényesebb földjeiket telepítik be erdővel, szinte halálos vétek volna a hatalmas lendülettel és hatalmas eredményekkel megindult Alföld-fásítási akció derékbatörése.

„A karácsonyfa javarészben gyéritésből kerül otthonainkba.

Természetes felújulás esetén a tobozokból a szárnyasmagvakat a szél széthordja, a magvacska a földbe kerül, ott megindul benne az élet és egy pár év múlva ott áll előttünk a serdülő gyermek: a csemete, majd az ifjú fenyő.

Akár természetes úton újult fel az erdők, akár ültetéssel magunk telepítjük azt, egy-egy kat. holdon 4—5000 csemete van s ezek közül csak 4—500 darab éri el a 100 éves kort.

Miért kell hát drága pénzen tízszerannyi fát ültetni, mint amennyi eléri a teljes kort!?

A műfára alkalmas fanemeknél az a legfőbb célunk, hogy a fák törzsei ágmentesek, magasak és simák legyenek, hogy így törzsük javarészből épületfát, vagy szerszámfát termelhessünk.

Ha egy kat. holdra csak 400 darab csemetét ültetnénk, akkor a fák ebben a szabadállásukban földig ágasak és elterebélyesedett törzsük lennének, amiből csak tűzifát lehetne termelni és az is göresös hasábokból, girbe-görbe ágakból adódnék.

Azért ültetjük tehát a csemetéket ilyen sűrűen, hogy azok szorosan záródjanak, mert így az ágak nem képesek kifejlődni s ehelyett a csemeték magassági növekedése lesz erőteljesebb. Az egyre magasabbra törő fácskák felső ágai az alsóktól elveszik a napfényt s így ezek elhalnak, a törzs leveti őket, a fa héja pedig még a helyüket is beföldi. Ez így tart, míg a fa a hossz-növekedését be nem fejezi és föveszi a végleges koronáját.

Ez alatt az idő alatt a fácskák között a legerősebb élet-halálharc folyik. Amelyik csemete erőteljesebb, vagy jobb talajon áll, fölébe szárnyal a másiknak, elnyomja azt s így a település kimagasló, uralkodó és elnyomott fákra különül.

Az elnyomott fák, ha az élet-halálharcba nem avatkoznék az erdősz keze, hosszabb-rövidebb tengődés után elpusztulnának, de a sinylődés alatt hátráltatnák az uralkodó fák növekedését, mert azoknak osztozniok kellene velük a föld táplálóanyagaiban és a napfény éltetőerejében, azért az elnyomott és a túlszárnnyalt fákat gyéritéssel szedjük ki és a túlszárnnyalt fákban csak azokat hagyjuk vissza, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az erdő záródása teljes legyen, azaz az erdő mennyezetében hézag ne támadjon.

A gyérités az erdőnevelés legkényesebb eszköze, mert ha idejében és helyesen hajtjuk végre és valamely betegség nem kezdi ki, rovarpusztítás nem támadja meg az erdönket, akkor a vágáskorban csak egészséges, jól fejlett, hengeres és simatörzsű fáink lesznek, amelyekből drága pénzt kap a gazda.“

Ezek után felolvasó lelkes szavakban összefogásra buzdította hallgatóit és a kivezető út alapfeltételéül az összetartást jelölte meg.

Jelentkezési felhívás a francia Alpesekben rendezendő erdészeti tanulmányútra. Értesítjük t. tagjainkat, hogy a m. kir. földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának főnöke, Pfeiffer Gyula miniszteri főtanácsos úr a következő levelet kapta:

Nancy 1930. XII. 23. Girardet u. 12.

A nemzeti vízi és erdészeti iskola igazgatójától a magyarországi erdők igazgatójának!

Budapest.

Igazgató Uram!

Az elmúlt évben a francia alpesi hegység restaurálásának, valamint a vad-patakok szabályozásának tanulmányozása céljából az idegen erdőtisztek részére tanulmányi kirándulást rendeztem. Elhatároztam, hogy az idén is (1931-ben) eltérő útvonalon, ugyanabban az időben hasonló tanulmányutat tartok. Az útiprogramm néhány példányát csatoltam.

A tanulmányút rendezését szíves tudomására hozva, hálás volnék, ha a vonatkozó ismertetéseket a fennhatósága alá tartozó erdőtisztekhez eljuttatná.

A jelentkezéseknek folyó évi január hó 15-e előtt kell beérkezniök.

Fogadja Igazgató Uram nagyrabecsülésem kifejezését.

Olvashatatlan aláírás.

Az útiprogramm kivonata: Indulás 1931 augusztus 1-én Grenoble-ból, visszatérés ugyanoda augusztus 13-án délután; a közben megtekintendő főbb helyek: Riffol vadpatak; Clermont-i gleccser; Corps; St. Disdier en Devoluy-i havasgazdálkodás (1090 m.); újraerdősítések a Mantayer, Pelleautier, Sigoyer és Châtillon le Désert hegycsoporton; Vallauria vadpatak és gleccser; Rioubourdoux vadpatakbeli helyreállítási s újraerdősítési munkálatok; Bourget és Poche vadpatakok; Allos és Colmar hegycsoportok újraerdősítései; Digne-i Alpesek; St. Vincent-i vörösfenyvesek; Bos-codon-i uradalmi fenyvesek; Lautaret-i alpesi kert és múzeum; St. Antoine vadpatak; stb.

Az egész utazás alpesi autóbuszokon történik.

Torlódások elkerülése céljából személyenként egy, legfeljebb 25 kg-ig terjedő csomag hozható.

A valószínű költség (szállodai költségek borraivalókkal, autóbusz Grenoble-tól—Grenoble-ig): 1700 fr. (kb. 375 pengő).

Az összeget legkésőbb július hó 20-ig kell elküldeni a következő címre: M. Hulin, chargé de Cours à l'Ecole Nationale des Eaux et Forêts, Nancy (France), 12 Rue Girardet.

A jelentkezési íveket legkésőbb 1931 június hó 15-ig kell u. a. címre beküldeni, utólagos jelentkezések nem fogadtatnak el.

Jelentkezési ív:

Név; rang; székhely; résztvesz a mellékelt program szerinti utazáson; keltezés; aláírás.

Megjegyzés: A tanulmányúton résztvenni kívánók részére az egyesület titkári hivatala jelentkezési lapot, valamint részletesebb programot küld bélyeges válaszboríték ellenében.

35. Kimutatás

a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolai Segélyző-Egylet *alaptökéjének gyarapítására* 1930 szeptember 21-től december 20-ig az erdészeti társadalom részéről befizetett adományokról.

Adományokat küldtek: Bálint Andor 2, Béký Albert 2, Berényi Péter 2, Blaschek László 20, Bogyay Gyula 10, Cserneczky Károly 4.50, v. Fejes József 2, Fischer-Colbrie Emil 10, Füstös Zoltán 2, Gloser Dezső 1, Jankovits Rezső 3, v. Kiss Lajos 1, Kósa Gyula 2, Kovássy Kálmán 2, karatnai Könczey Árpád 6, v. Kristófy Gyula 4, Machay T. D. Sylvester 20, Nagy László erdőtanácsos (Eger) 5, Ocsárd Károly 2, Schmilliár Károly 20, v. Stubnyay János 12, Surjanszky Kálmán 10, Szegedy Oszkár 4, Szeles István 6, Szőke Győző 24, Szporni Károly 10, Vigh József 100, Zsák Lajos 2 pengő.

A jelen kimutatás szerint befolyt összeg 288.50 pengő, amelyhez hozzáadva a már előzőleg kimutatott befizetések összegét, a gyűjtés eddigi eredménye 9541.24 pengő.

Bianco-csekklap használata esetén a befizetések „M. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolai Segélyző-Egylet, Sopron” címen az 57.936. számú csekkszámlánkra eszközlendők.

Sopron, 1930 december 20.

Széki János főisk. tanár, a Segélyző-Egylet elnöke.

MÁV. talpfaárak. Magánúton szerzett értesülésünk szerint a talpfaárak ügyében a MÁV. igazgatósága és a hazai talpfaérdekeltség között megegyezés jött létre.

A talpfaérdekeltség által delegált bizottság a MÁV. igazgatóságával folytatott tárgyalások után a következő talpfaárakban állapodott meg: és pedig;

260-as tölgytalpfánál	7.15	P-ben,	bükktalpfánál	4.70	P-ben,
250-es	7.05	„	„	4.55	„
240-es	5.90	„	„	3.85	„
220-as	3.35	„	„	2.70	„

A váltótalpfa m³ után 95 P-t sikerült biztosítani.

Állami gépjárművezetőképző (soffőr) tanfolyam nyílik meg a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló intézet keretében 1931 január 19-én este fél 7 órakor az intézet Budapest, VIII., József-körút 6. szám alatti helyiségében. Beírás naponta d. e. 9—1, kedden és pénteken d. u. 5—7 óra között az igazgatósági irodában, ahol a felvételhez szükséges űrlapok a hivatalos órák alatt előzetesen beszerezhetők.

Faanyagok és építési anyagok tájékoztató árai január havában.

I. Belföldi faárak:

termelők és nagykereskedők
közötti forgalomban:

1. Gömbfa m³-ként

ab feladóállomás Pengő

Tölgy 30 cm felül	25--36
Tölgyfournier 45 cm felül	70— 95
Bükk 30 cm felül....	— —
Kóris 30 cm felül	30 —45
Kórisfournier	70 —95
Szil 30 cm felül	20 —24
Gyertyán 25 cm felül .	24 —30
Jávor 30 cm felül	45 —55
Éger 26 cm felül	30 —35
Nyár (gyufafa)	17 —24
Nyárfournier 50 cm felül	30 —40
Kóris bognárfa 10 t. vg.	300 —350
Akác „ 10 „ „	320—425
Tölgy bányafa szlov. ab m. határ	— —

2. Tüzifa.*

ab feladóállomás

Belföldi száraz hasáb.	220—250
Belföldi „ vegyes	195—230
Belföldi „ dorong	175—185
Erdélyi tüzifa ab m. határ	210—240
Szlovenszkói tüzifa ab m. határ	200—275
Jugoszláviai tüzifa ab m. határ	215—285
Kicsinybeni árak Budapesten házhöz szállítva forg. adó nélkül	
Aprított fa q-ként .	4.80—5.00
Hasábfa „ .	4.70—4.90
Bérvágás „	1.25

3. Egyéb faanyagok:

Bükk keréktalp db (f)	—
Kóris „ „ (f)	—
Nyírfarúd db	—
Tölgydonga I-a akója	—

* Dunántúlon kedvező szállítási viszonyok mellett magasabb árakat is fizettek.

Tölgydonga II-a

Pengő

akója

4. Fűrészelt faárak:

m³-ként vagonitételekben
budapesti paritásban + forg.
adó

Tölgy	100—140
Bükk gőzölt szélezett	80—100
Bükk „ szélezetlen	75— 90
Bükk gőzöletlen „	65— 85
Kóris	100—140
Szil	60— 80
Gyertyán	70—100
Jávor	86—130
Éger	70—100
Nyár	35—60

5. Budapesti fenyőfa-detail- árak:

ab raktár

Válogatott lúcfenyő ..	120—125
I. oszt. áru 24 mm alapon	115—120
II. oszt. áru 24 mm alapon	95—100
III. oszt. áru 24 mm alapon	82— 88
Lée, hosszú	86— 90
Zárlée lúcfenyő	86— 90
Faragott fa alapára..	76— 80
Fűrészelt fa 6 m-ig ..	70— 75
Zsindely ezre 18 collos	40— 44
Rúd 8 cm fm. (fill.)	50— 52
Rúd 10 cm fm. (fill.)	68— 70

6. Faszén:

Belföldi, I-a 10.000 kg	550—620
Belföldi, II-a 10.000 kg	510—560
Retortaszén ab m. h. à	780—850

II. Építési anyagok árai:

ab gyártelep

Égetett agyagtégla ezre nagy méretű	46—56
kisméretű	34—40
1 q égetett mész	3.50—3.60
100 kg portlandcement	6—7.60

I

**Az „Erdészeti Lapok“ 1931. évi I. füzetének
HIRDETÉSEI.**

AZ ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., állaskeresleti hirdetéseknél 6 fill. Külön mellékletek megegyezés szerint.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

**Etvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben
készséggel áll az erdőbirtokos
és erdőtiszt urak rendelkezésére.**

(1. XII. 8.)

20 éves gazdasági, irodai és erdészeti, nagy uradalomban szerzett gyakorlattal rendelkező, nőtlen, okl. gazda olyan elhelyezkedést keres, hol kitűnő képzettségét érvényesíthetné. Megkereséseket a kiadóhivatal továbbít „37”-es szám alatt.

3. VI. 6.

Mielőtt könyvelésének rendbehozatala felett határozná.

Mielőtt könyvelőjének a mérleg elkészítésére utasítást adna,
forduljon bizalommal

VARGA LÁSZLÓ hites könyvszakértőhöz, az „Adó és Könyvvitel”
szerkesztőjéhez Budapest, VIII., József-krt 86. Tel.: József 322—60.

T A N Á C S É R T

adózás és könyvelés szempontjából. *Könyvvizsgálatoknál az ellen-
őrző könyvszakértő az Ön érdekeit védi.*

Vállal: könyvelések felfektetését, revízióját, rendbehozatalát, örö-
kösödési és társasüzleti elszámolásokat, havi és órákonyvelést,
adóügyek ellenőrzését.

Lapunk előfizetőinek 25 százalékos kedvezmény lett biztosítva.

**Tölgymakk,
csertölgymakk,
fenyőmagvak
és lombfa-magvak,
erdészeti csemeték,
sorták**

beszerezhetők

*Keiner Rezső okl. erdőmérnöknel,
Budapest, I., Fery Oszkár-utca 34. szám alatt*

24 éves, nős, róm. kath. erdőőr azonnali belépésre erdőőri
állást keres. Háromévi szolgálatomról kitűnő bizonyítványom
van. Vállalom nagyobb erdőgazdaság önálló kezelését, erdőtele-
pítést és az erdészet körébe tartozó szakmunkákat. Szíves meg-
keresést Rakoneczai János, Selyeb, u. p. Hamragd címre kérek.

Gróf Apponyi Rezső erdőgazdasága egy erdőőri állás betöltésére pályázatot hirdet. Csak oly egyének pályázzanak, kik szakvizsgával rendelkeznek, 25—30 évesek, nők, a német nyelvet birják, úgy a nagy-, mint az apróvadtenyésztésben jártasak, előnyben részesülnek azok, kik a szarvasbikát bögéssel hívni tudják. Pályázati kérvények másolatban, fényképpel ellátva gróf Apponyi Rezső urad. erdőhivatala, Hőgyész, Tolna m. címre adandók be. Az állás azonnal elfoglalandó, személyes megjelenés meghívásra kötelező, saját költségen. (6)

Lombfát, elsőosztályút, saját feldolgozásra
 állandóan vásárol
Lövy Dávid és Fiai faipari gyár Ujpest, Váci-út 60. sz.

4. III. 4

Gróf Batthyány Pálné uradalmában 1931 április 24-i belépéssel egy szakvizsgázott erdőőri állás töltetik be. Pályázók bizonyítványmásolataikat (melyek vissza nem küldetnek) és fizetési igényüket küldjék Zahoránszky Pál titkár címére, Zalaesány. (9)

10 millió darab

2 éves magról kelt csemetét

és pedig :

	100.000 drb-ként	10.000 drb-ként	1000 drb-ként
Erdei fenyőt —	500 P-ért,	55 P-ért,	6 P-ért,
Fekete fenyőt —	500 „	55 „	6 „

valamint az összes többi erdészeti növényeket, sorfákat stb. és erdei magvakat felülmúlhatatlan minőségben szállít :

KLENGANSTALT A. GRÜNWALD

magkereskedés, faiskolák

Wiener-Neustadt (Österreich)

→ ALAPÍTOTT : 1868. ÉVBEN ←
 (10. VI—1.)

Eladásra kerül mintegy 6 mázsa feketedió-vetőmag, 40—60 cm magas thuja orientalis díszbokor, 160—170 cm magas papírhéjú diófasuhángok, 160—180 cm magas feketediósuhángok, 40—100 cm magas lúcfenyők. Érdeklődők forduljanak Erdőhivatal, Sömogy-Taszár, Schmid László erdőmérnökhöz. (7)

Kutyatenyésztés felelős szerkesztője: Dr. Raitsits Emil. Szerkesztőség Budapest, VII., István-út 2., távbeszélő: József 308—30., kiadóhivatal, ahová a félévi, 5 P előfizetési díjak küldendők: Kutyatenyésztés kiadóhivatala, Budapest, V., Csáky-u. 10.

**Fenyőmagot, lombfamagot, tölgymakkot,
gyümölcsmagot, gyümölcsvadócot és
erdészeti csemetéket** garantált legprímább minőségben, jutányos árban szállít

Kőszegi Fenyőmagpergető, Kőszeg, Vas megye

Az „Erdészeti Lapok“ 1931. évi I. füzetének tartalma:

	Oldal
Kérelem a tagdíjak és előfizetési díjak beküldésére	1
Felhívás	2
Krónika	3
<i>Fekete Zoltán</i> : Ünnepi beszéd az erdőtörvény 50 éves fennállásának emlékére az egyesületi székházban elhelyezett emléktáblánál	16
<i>Roth Gyula</i> : Főiskolánk kérdése	27
<i>Vitális István dr.</i> : A csonkamagyarországi bánya-, kohó- és erdőmérnökképzés egyetemesítése	34
<i>Fehér Dániel dr.</i> : Az erdészeti felsőbb szakoktatás mai helyzete és jövő feladatai	40
<i>Béký Albert</i> : A famagvak előcsiráztatásáról	55
<i>Fazekas Ferenc dr.</i> : A magyar és a többi középeurópai országok fakereskedelmi szokványai. (Folytatás)	58
<i>Ajtay Sándor dr.</i> : A rendőri büntetőeljárás módosítása és az erdészeti tárgyú kihágások	66
<i>Rónai György</i> : A herceg Esterházy hitbizomány burgenlandi erdőgazdaságának ismertetése. (Folytatás)	75
<i>Egyesületi közlemények</i> : Jegyzőkönyv az O. E. E. általános erdőgazdasági és törvényelőkészítő-bizottságának, valamint szakoktatás- és kísérletügyi bizottságának Budapesten, 1930. évi december hó 19-én, az egyesület székházában tartott együttes üléséről	81
Jegyzőkönyv az O. E. E. igazgatóválasztmányának Budapesten, 1930. évi december hó 20-án, az egyesület székházában tartott rendes üléséről	85
Jegyzőkönyv az O. E. E.-nek Budapesten, 1930. évi december hó 20-án az egyesület székházában tartott évi rendes közgyűléséről	89
Kedvezményes tűzifaszállításra jogosult újabb feladó vasúti állomások. — frói tiszteletdíjak. — Adó és könyvelés	109
<i>Hivatalos közlemények</i> : A m. kir. pénzügyminiszter 1930. évi 158.000. számú rendelete a behozatali korlátozások tárgyában A m. kir. minisztériumnak 1930. évi 7850. M. E. számú rendelete a vámtarifáról szóló 1924. évi XXI. t.-c. 2. §-a alapján tett egyes intézkedésekről	110
<i>Irodalom</i> : Könyvismertetés. Belauschte Tierwelt. Dr. Arthur Bertől. (F. M.)	111

<i>Különfélék:</i> Vitéz Szilágyi-Ilosvay Lajos m. kir. főerdőmérnök rádióelőadása a karácsonyfáról. — Jelentkezési felhívás a francia Alpeseokban rendezendő erdészeti tanulmányútra. — Máv. talpfaárak. — 35. kimutatás a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolai Segélyző Egylet alaptőkéjének gyarapítására 1930 szeptember 21-től december 20-ig az erdészeti társadalom részéről befizetett adományokról. — Állami gépjárművezetőképző (sofför) tanfolyam	113
Faanyagok és építési anyagok tájékoztató árai 1931. évi január hónapban	120
Hirdetések	I—IV